

Valkas un Smiltenes novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2024. gadu

APZĪMĒJUMI

Valkas novada Centrālā bibliotēka – Valkas bibliotēka ar tās piecām struktūrvienībām pagastos

Valkas bibliotēka – Valkas pilsētas bibliotēka

Valkas bibliotēkas BLN – Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa

Valkas bibliotēkas PLN – Valkas bibliotēkas Pieaugušo literatūras nodaļa

Smiltenes novada bibliotēka – Smiltenes bibliotēka ar tās 13 struktūrvienībām pagastos un novada pilsētās

Smiltenes bibliotēka – Smiltenes pilsētas bibliotēka

Smiltenes bibliotēkas BAN – Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa

Smiltenes novada KTP – Smiltenes novada pašvaldības Kultūras un tūrisma pārvalde

BIS ALISE – Bibliotēku informācijas sistēma ALISE

BJVŽ – Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija

Smiltenes DSPC “Īve” – Smiltenes Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs “Īve”

Eks. – eksemplāri

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas savienība

ESIP – Eiropas Savienības informācijas punkts

Facebook – sociālais medijs “Facebook”

IKSJ – Valkas novada pašvaldības Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes nodaļa

Instagram – tiešsaistes sociālais tīkls

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

KISC – Kultūras informācijas sistēmu centrs

MSAF – Medību saimniecības attīstības fonds

LAD – Lauku atbalsta dienests

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka

PII – Pirmsskolas izglītības iestāde

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

SAC – Sociālās aprūpes centrs

SBA – Starpbibliotēku abonements

SUG – Summārās uzskaites grāmata

TIC – Tūrisma informācijas centrs

TMLS – Tautas lietišķās mākslas studija

VARAM – Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

VID – Valsts ieņēmumu dienests

VSAA – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

VPVKAC – Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs

SATURS

1. VISPĀRĪGS BIBLIOTĒKAS/REĢIONA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS	7
1.1. Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā	7
2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS.....	9
3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS	11
3.1. Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām.....	11
3.2. Iekārtas, aprīkojums.....	12
3.3. Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā	13
4. PERSONĀLS	15
4.1. Apbalvojumi un pateicības	15
4.2. Finansējums personāla attīstībai	17
4.3. Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana	18
4.4. Problēmas un to risinājumi personāla jomā.....	19
5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA.....	20
5.1. Galvenie rādītāji	20
5.2. Pakalpojumu attīstība, jauninājumi	23
5.3. Bibliomāts (grāmatu pakomāti)	24
5.4. E-grāmatu bibliotēka	24
5.5. Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņošana par bibliotēkas darba kvalitāti	25
5.6. Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām	26
5.7. Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā	27
5.8. Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām	28
5.9. Uzziņu un informācijas darbs	32
5.10. Bibliotēkas izglītojošā darbība	33
5.11. Medijpratība.....	35
5.12. Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums	37
5.13. Iekšzemes SBA.....	38
5.14. Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā.....	40
6. KRĀJUMS	41
6.1. Krājuma komplektēšanas politika un organizācija.....	41
6.2. Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums.....	42
6.3. Krājuma pārbaude (inventarizācija)	44
6.4. Krājuma rādītāji	45
6.5. Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana bērnu un jauniešu literatūrā	50
6.6. Datubāzes.....	50
6.7. Krājuma un datubāzu popularizēšana.....	51
6.8. Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”	55
6.9. Darbs ar parādniekiem.....	55
6.10. Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi	55
7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM.....	57
7.1. Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji	57

7.2. Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām	59
7.3. Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes	65
7.4. Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem	70
8. NOVADPĒTNIECĪBA	72
8.1. Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi	72
8.2. Novadpētniecības krājums	72
8.2.1. Krājuma organizācija un glabāšana	73
8.2.2. Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana	74
8.2.3. Izmantojums	74
8.3. Novadpētniecības darba popularizēšana	76
8.4. Novadpētniecības istabas	82
8.5. Galvenie secinājumi pārskata periodā	83
9. PROJEKTI	84
9.1. Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem	86
10. PUBLICITĀTE	87
10.1. Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte	87
10.2. Bibliotēkas informācija tīmeklī	89
10.3. Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi	92
11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS	93
11.1. Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām	93
11.2. Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā	95
11.3. Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība	98
11.4. Bibliotēku interešu aizstāvības darbs	99
11.5. Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā	100
11.6. Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā	102
12. METODISKAIS UN KONSULTATĪVAIS DARBS	105
12.1. Situācijas apraksts, kopaina	105
12.2. Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts	105
12.3. Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām	107
12.4. Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem	108
12.5. Sadarbība ar citām iestādēm	109
12.6. Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi	109

Darba prioritātes un sasniegumi

1. Smiltenes bibliotēka pārcēlusies uz jaunām pagaidu telpām un gaida brīdi, kad Smiltenes iedzīvotājiem būs sava Gaismas pils. Lasīt 11.lpp.
2. Valkas novada bibliotēkās pirmo reizi piedzīvots funkciju audits. Lasīt 15.lpp.
3. Vijciema bibliotēkā ar vairākiem pasākumiem dienas garumā nosvinēta bibliotēkas simtgade. Lasīt 28.,81.lpp.
4. Smiltenes bibliotēkā pārskata periodā vairāk nekā citkārt tika veltīti pasākumi latvisko tradīciju cienītājiem. Lasīt 29.lpp.
5. Pārskata gadā Smiltenes bibliotēka organizēja 11 mūžizglītības pasākumus e-pakalpojumu un e-resursu popularizēšanai, kuros piedalījās 349 dalībnieki. Lasīt 34.lpp.

Jauni pakalpojumi, esošo pakalpojumu pilnveide

1. Valkas novada Centrālās bibliotēkas struktūrvienībās Kārķos, Vijciemā un Zvārtavā 2024. gada 1. martā atvērti Vienotie valsts un pašvaldības klientu apkalpošanas centri. Lasīt 7.lpp.
2. Kopš 2024. gada 1. novembra lielākajā daļā Smiltenes novada bibliotēku izveidotas klientu apkalpošanas vietas, kas ietver – bibliotekārs, lietvedis, klientu apkalpošanas speciālists. Lasīt 8., 21.lpp.
3. Vidagas bibliotēkai pievienots Virešu Tūrisma informācijas centra “Mājvieta” krājums. Lasīt 7., 82.lpp.
4. Smiltenes bibliotēkā pārskata gadā aktualizēts pakalpojums “Iespieddarbu saņemšana dzīvesvietā”. Lasīt 23.lpp.
5. Valkas bibliotēkā, sadarbībā ar mācību portālu Open.lv, piedāvātas bezmaksas video lekcijas. Lasīt 28.lpp.
6. Valkas bibliotēkā godināta Vakarēšanas tradīcijas 90. gadskārta. Pasākuma ietvaros rīkota dizaina koka trauku izstāde, tikšanās ar izstādes autoru-novadnieku un izstrādāta nodarbība jauniešiem. Lasīt 28.lpp.
7. Vairākas Smiltenes novada bibliotēkas organizējušas stādu, sēklu apmaiņas iespējas, kas ieguvušas lielu popularitāti vietējo iedzīvotāju vidū. Lasīt 29.lpp.
8. Valkas bibliotēka Bibliotēku nedēļas noslēgumā organizēja viktorīnu “Pavasaris 2024”, kas bija lieliska iespēja novada iedzīvotājiem pārbaudīt savas zināšanas par savu apkārtni un novadniekiem, kā arī satikties neformālā gaisotnē un stiprināt kopienas izjūtu. Lasīt 75.lpp.
9. Valkas bibliotēka sadarbībā ar Valkas novadpētniecības muzeju pārskata periodā organizējusi divas pastaigas pa Valku un Valgu, kuras guvušas lielu vietējo iedzīvotāju atsaucību. Pastaigu laikā ir iespēja uzzināt interesantus faktus, redzēt senās fotogrāfijas un pamanīt savu pilsētu no cita rakursa. Lasīt 76.lpp.
10. Drustu bibliotēkas jaunums atskaites gadā - bibliotēkas lietotāju Whatsapp grupa, kurai var pievienoties, noskenējot kvadrātkodu vai saņemot uzaicinājumu. Lasīt 92.lpp.

Nozīmīgi/jauni projekti

1. Smiltenes novada bibliotēkas Blomes bibliotēkā atklāta “Iedvesmas telpa”, realizējot ieceri par skaistu, mūsdienīgu un mājīgu telpu bērniem un jauniešiem. Lasīt 11., 85.–86.lpp.

“Restarts lasīšanai”

1. Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļas bibliotekāre bērniem un jauniešiem organizējusi individuālās lasīšanas nodarbības. Lasīt 59.lpp.
2. Arvien lielāku popularitāti iegūst “Bērnu rīti” vai “Ģimenes rīti” sestdienās. Lasīt 61., 66., 69.lpp.
3. Ar ceļojošo izstādi “Kurbads” un Valkas bibliotēkas darbinieču izstrādāto nodarbību izdevies piesaistīt un aizraut ne vien jauniešu, bet arī pieaugušo auditoriju. Lasīt 66.lpp.
4. Populāri formāti darbā ar bērniem un jauniešiem ir viktorīnas (biežāk Kahoot platformā). Lasīt 67.lpp.
5. Apes bibliotēkā labas atsauksmes guvusi nodarbība par BJVŽ kolekcijas grāmatu “Kamils, kurš skatās ar rokām”. Lasīt 63.lpp.
6. Valkas bibliotēkas BLN, BJVŽ dalībnieku godināšanas pasākumā izmanto izlaušanās istabas aktivitāti un Kahoot viktorīnu par BJVŽ grāmatām. Lasīt 67.lpp.

LNB datu centra problēmas ietekme publisko bibliotēku darbā

1. Pārskata periodā veikta ārkārtas inventarizācija Bilskas bibliotēkā, jo, LNB datu centra darbības traucējumu dēļ, radās neatgriezeniski datu zudumi. Lasīt 21., 45.lpp.
2. Smiltenes bibliotēkai pazuda dati par jaunajiem mapju aprakstiem elektroniskajā katalogā un novadpētniecības datu bāzē veidotajiem aprakstiem pievienotās anotācijas. Lasīt 82.lpp.

Citas ar bibliotēkas darbu saistītās problēmas, to risinājumi

1. Smiltenes novadā pārskata periodā piedzīvota liela darbinieku mainība. Lasīt 16.,19.lpp.
2. Pašvaldību finansiālā situācija ietekmējusi arī bibliotēku darbību. Valkas novadā finansējums grāmatu iegādei - niecīgs. No dažādām iecerēm nācies atteikties visām Valkas reģiona bibliotēkām. Lasīt 9., 22.lpp.

Citi aktuāli jautājumi

1. Vairākas Valkas reģiona bibliotēku darbinieces saņēmušas Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un pašvaldību Pateicības rakstus. Lasīt 14.–15.lpp.
2. Ņemot vērā pagastu bibliotekāru spēju būt multifunkcionāliem speciālistiem, Kārķu bibliotēkas (Valkas novads) vadītāja uzdod retorisku jautājumu: “Vai bibliotēkā notiek tikai tas, kas publicēts sociālajos tīklos?” Lasīt 92.lpp.

1. VISPĀRĪGS BIBLIOTĒKAS/REĢIONA BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS

2024. gada pārskats atspoguļo Valkas reģiona (Valkas un Smiltenes novada) 20 publisko bibliotēku paveikto, uzsver nozīmīgākos gada notikumus un analizē galvenos darba rādītājus.

Noslēdzot 2024. gadu, Valkas reģionā darbojas 20 publiskās bibliotēkas – sešas bibliotēkas Valkas novadā, četrpadsmit – Smiltenes novadā. Gan Valkas, gan Smiltenes novadā ir viena centrālā bibliotēka, attiecīgi Valkas novada Centrālā bibliotēka un Smiltenes novada bibliotēka, ar struktūrvienībām pagastos.

Papildus publiskajām bibliotēkām, Valkas reģionā skolēniem pieejamas 11 izglītības iestāžu bibliotēkas. Pārskata periodā Valkas novadā darbojas divas skolu bibliotēkas. Smiltenes novadā atvērtas astoņas vispārīzglītojošo skolu bibliotēkas un viena profesionālās izglītības iestādes bibliotēka (“Smiltenes tehnikums”).

1. tabula “Bibliotēku sadarbības modelis”

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstošo
Centralizēts	x
Decentralizēts	
Jaukta tipa	

1.1. Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā

Valkas novads

📖 **Kārķu, Vijciema un Zvārtavas** pagastu bibliotēkās atvērti VPVKAC. Kopš 2024. gada 1. marta šis pakalpojums pieejams četrās no piecām pagastu bibliotēkām Valkas novadā. Izņēmums ir Valkas pagasts, bet tajā VPVKAC atvēršana netiek plānota pilsētas tuvuma dēļ. Lai nodrošinātu pakalpojumu nepārtrauktību, visos novada klientu apkalpošanas centros ir divi darbinieki – pagasta bibliotekārs un pagasta uzskaitvedis-lietvedis. Bibliotēkas darbinieku noslodze papildus pienākumu dēļ nav būtiski mainījies – klientu apkalpošana VPVKAC ietvaros notiek viļņveidīgi. Atsevišķās dienās iedzīvotāju pieprasījums pēc VPVKAC pakalpojumiem ir lielāks, attiecīgi citās dienās mazāks vai nav vispār. Kopumā jāsecina, ka Valkas novadā pagastu bibliotēkās izveidotie VPVKAC darbojas veiksmīgi un bibliotekāro darbu lielākoties neietekmē, turklāt ir nodrošinātas plašākas iespējas palīdzēt vietējiem iedzīvotājiem e-pakalpojumu saņemšanā. Bibliotēkas darbinieces atbalstu e-pakalpojumu jautājumos saņem no Valkas pilsētas VPVKAC vadītājas.

Smiltenes novads

📖 **Vidagas bibliotēkai pievienots Virešu Tūrisma informācijas centra “Mājvieta” krājums.** Saskaņā ar Smiltenes novada pašvaldības domes 2023. gada 19. oktobra lēmumu par Virešu tūrisma informācijas centra „Mājvieta” likvidēšanu no 2024. gada 1. janvāra Vidagas bibliotēka nodrošina Virešu pagasta muzejisko vērtību krājuma “Mājvieta” saglabāšanas un izmantošanas procesu.

Likvidēta Raunas bibliotēkas Rozes nodaļa. Smiltenes novada pašvaldības 2024. gada 20. jūnija domes sēdē tika pieņemts lēmums uzsākt Raunas bibliotēkas ar Rozes nodaļu reorganizāciju, kuras rezultātā līdz 2024. gada 30. septembrim tiek likvidēta Rozes nodaļa. Rozes ciema iedzīvotājiem bibliotekāro un informācijas pieejamības pakalpojumus nodrošina Raunas bibliotēka - gan klātienē Raunā, gan arī dzīvesvietā pēc pieprasījuma.

Likvidēta Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļa. Smiltenes novada pašvaldības 2024. gada 22. augusta domes sēdē tika pieņemts lēmums uzsākt Bilskas bibliotēkas ar Birzuļu un Lobērgu nodaļu reorganizāciju, līdz 2024. gada 31. oktobrim likvidējot Lobērgu nodaļu. Lobērgu iedzīvotāji bibliotekāro un informācijas pieejamības pakalpojumu turpmāk var saņemt dzīvesvietai tuvākajās bibliotēkās – Bilskas bibliotēkā, Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļā Mēros (Birzuļu bibliotēka), Smiltenes bibliotēkā vai kādā citā novada bibliotēkā pēc savas izvēles. Pakalpojumu dzīvesvietā pēc pieprasījuma nodrošina Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļa.

📖 Bibliotēkas pagastos veic pagasta pārvalžu lietvežu darba pienākumus. Smiltenes novada pašvaldības 2024. gada 22. augusta domes sēdē tika pieņemts lēmums uzsākt pašvaldības iestāžu reorganizāciju, nododot Smiltenes novada pagastu un pagastu apvienību pārvaldēm uzdoto pārvaldes uzdevumu – klientu apkalpošanu, sniedzot informāciju un konsultāciju par pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem, Smiltenes novada bibliotēkai, kuras rezultātā, pabeidzot reorganizāciju, ar 2024. gada 1. novembri pašvaldības iestādes “Smiltenes novada Kultūras un tūrisma pārvalde” struktūrvienība “Smiltenes novada bibliotēka” darbiniekiem noteiktās pagastu bibliotēkās tiek noteikts pilnas slodzes darbs un tiek mainīts amata nosaukums uz “Bibliotēkas vadītājs, klientu apkalpošanas speciālists”. Saskaņā ar domes lēmumu no 1. novembra izmainīts darba laiks un darba pienākumi Bilskas, Blomes, Drustu, Gaujienas, Grundzāles, Launkalnes, Trapenes, Variņu un Vidagas bibliotēkām. Šajās bibliotēkās darbinieki veic gan bibliotēkas vadītāja, gan pagasta pārvaldes lietveža darba pienākumus. Savukārt Gaujienas, Grundzāles, Drustu, Trapenes un Variņu bibliotēkās pieejami arī VPVKAC pakalpojumi.

- **Bibliotēku akreditācija**

Valkas reģionā bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

Valkas novads

2.tabula “Valkas novada Centrālās bibliotēkas izdevumi”

	2022	2023	2024	+/- % salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Izdevumi kopā (EUR)	266927	287285	251525	-12%
Darbinieku atalgojums (bruto)	144 478	165728	158323	-4%
Krājuma komplektēšana	19498	25450	18007	-30%

Darbinieku atalgojuma samazinājums izskaidrojams ar atsevišķu darbinieku ilgstošu prombūtni slimības dēļ, vienas amata vietas samazināšanu, kā arī 2024. gadā tika noteikti ierobežojumi piemaksām par papildus darbu veikšanu (kolēģu aizvietošanu) pašvaldības finansiālās situācijas dēļ. Joprojām jāatzīst, ka Valkas novadā bibliotēku darbiniekiem ir mazs atalgojums, pagastu bibliotēku vadītājiem – tuvu minimālajai algai.

📖 Krājuma komplektēšanai teorētiski bija piešķirta nedaudz lielāka summa kā 2023. gadā, bet pašvaldības finansiālās situācijas dēļ Valkas novada bibliotēkām tika noteikti ierobežojumi arī grāmatu iegādē (jūlijā grāmatas netika iegādātas vispār; samazināts gada sākumā krājuma komplektēšanai piešķirtais finansējums), līdz ar to veidojas procentuālais samazinājums pret pagājušo gadu.

Valkas reģions

3. tabula “Valkas reģiona bibliotēku izdevumi”

	2022	2023	2024	+/- % salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Izdevumi kopā (EUR)	707590	820322	750881	-8%
Darbinieku atalgojums (bruto)	362692	430077	429300	-0,2%
Krājuma komplektēšana	59615	83755	71105	-15%

Lielākoties Valkas reģiona pagastu bibliotēku vadītājas atzīst, ka finansējums ir pietiekošs. Smiltenes novada bibliotēkās ir lielāks finansējums krājuma komplektēšanai kā Valkas novada bibliotēkās, līdz ar to **visas Valkas novada bibliotēku** vadītājas atzīst, ka piešķirtā finansējuma robežās nav iespējams iegādāties jaunās grāmatas pietiekošā apmērā, arī periodisko izdevumu abonēšanas cenas ir cēlušās, bet finansējums nav mainījies. Atsevišķas Smiltenes novada bibliotēku vadītājas uzskata, ka finansējums krājuma komplektēšanai ir nepietiekošs, piemēram, **Bilskas bibliotēkas** vadītāja raksta: “Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem var secināt, ka nelielā apmērā algas tiek palielinātas, taču krājuma komplektēšanas finansējums ir nepietiekams, salīdzinot ar visu pārējo izmaksu pieaugumu.” Pārskata periodā arī Smiltenes novada pašvaldība

bija nokļuvusi sarežģītā finansiālā situācijā, līdz ar to noteiktā periodā nebija iespējams iegādāties jaunās grāmatas. Smiltenes novadā darbinieku atalgojums audzis par 2,5 %.

Neskatoties uz abu pašvaldību sarežģīto situāciju, bibliotēkas ir spējušas organizēt gan lielākus, gan mazākus pasākumus dažādām mērķauditorijām, iegādāties inventāru un realizēt radošas idejas.

3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS

- **Jaunu ēku būvniecība**

Valkas reģionā nav notikusi. 2024. gadā uzsākta Viedrades kvartāla projektēšana, kur plānotas jaunas telpas Smiltenes bibliotēkai.

3.1. Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām

Valkas novads

Valkas novada bibliotēkās veikti tikai kosmētiski remontdarbi. **Valkas bibliotēkas** Pieaugušo literatūras nodaļā pārkārtota abonementa telpa, nokrāsotas sienas. Atrašanās vietu mainījis Novadpētniecības darba kabinets - daudzus gadus tas atradās bibliotēkas administrācijas pusē, bet pēc "Klusās lasītavas" sienu krāsošanas kolektīvs nolēma, ka gaišā, skaistā telpa ir piemērota Novadpētniecības krājuma un darbinieka darba vietas izvietojumam. Tagad Novadpētniecības krājums un zinošais speciālists ir pieejamāks bibliotēkas lietotājiem. Gada nogalē pārkārtota arī Bērnu literatūras nodaļa, izveidota rotaļu istaba, kurai nepieciešams uzlabot iekārtojumu, izveidota arī telpa jauniešiem, pārkārtotas publiskā interneta pieejas vietas un Periodikas lasītava 1. stāvā. Lai atsvaidzinātu telpu vizuālo izskatu, **Vijciema bibliotēkā** nokrāsotas sienas.

Smiltenes novads

 Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļa pārcelta uz pagaidu telpām pašvaldības ēkā. 2024. gads iesākās ar negaidītām pārmaiņām – tika uzteikts telpu nomas līgums līdzšinējā bibliotēkas atrašanās vietā, pašā pilsētas centrā, Baznīcas laukumā 13. Šajā ēkā bibliotēka atradās no 1970. gada sākuma līdz 2024. gada marta beigām. Kopš 2024. gada 2. maija Pieaugušo apkalpošanas nodaļa savu pagaidu mājvietu radusi un apmeklētājiem durvis vērusi Smiltenes vidusskolas dienesta viesnīcas 1. stāvā, Dakteru ielā 27.

Bibliotēkas telpas ir pieejamas gan iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem, gan ar bērnu ratiņiem. Bibliotēka izvietota divās telpās. Vienā telpā izvietots abonements ar bibliotēkas krājumu un periodikas lasītava ar trīs vietām lasītājiem. Otrā telpā izvietota uzziņu lasītava, novadpētniecības lasītava un interneta lasītava, kā arī ESIP. Šajā telpā apmeklētājiem pieejamas 7 vietas pie galdiem un 4 vietas, aprīkotas ar datoriem. Pagaidu mājvietā Pieaugušo apkalpošanas nodaļas lietotāju apkalpošanai ir telpas 121 m² platībā (kopā 142 m²), kas ir par 76 m² mazāk kā līdz šim. Bibliotēkas vadītājam un vadītājas vietniecei darbam piešķirta neliela telpa domes administrācijas ēkā. Pēc bibliotēkas iekārtošanas jaunajās telpās, tikšanās laikā ar pašvaldības vadību, domes priekšsēdētājs Edgars Avotiņš ar pirmo ierakstu jaunajā viesu grāmatā bibliotēkas kolektīvam apsola: "Strādāsim pie tā, lai Smiltenes novada bibliotēka jau 2027. gadā tiek pie jaunām telpām Pils ielā 9".

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas telpas. Nodaļas materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums ir apmierinošs. Atskaites periodā demontēts sienas plaukts, jo tas neatbilda ugunsdrošības prasībām, atrodoties pārāk tuvu ūdens ņemšanas vietas skapim, un veikts sienas kosmētiskais remonts. Atskaites gadā saimniecisku apsvērumu dēļ netika veikta griestu lampu nomaiņa uz LED lampām.

Bilskas bibliotēka pārvietota no 2. stāva uz 1. stāvu tajā pašā ēkā. Šobrīd bibliotēkai piešķirtās telpas ir mazākas, kā bija līdz šim. Bilskas bibliotēkas **Birzuļu nodaļā** pabeigts darbs

pie 2023. gadā uzsāktās atpūtas telpas labiekārtošanas, kurā ikviens bibliotēkas apmeklētājs var pavadīt savu brīvo laiku, lasot grāmatas vai periodiskos izdevumus, spēlējot spēles, kā arī mācoties. Mēru ciemā joprojām nav jauniešu centra vai vietas, kur bērniem un jauniešiem pavadīt brīvo laiku vai satikties ar vienaudžiem, tāpēc šī telpa ir piemērota vieta, kur var justies brīvi un gaidīti. Atpūtas telpā pārskata periodā bijušas apskatāmas trīs novadpētniecības izstādes.

📖 Blomes bibliotēkā realizēts LNB Atbalsta biedrības projekts “Iedvesmas bibliotēka”. Projekta realizācijas laikā tika izremontēta un pilnībā no jauna izveidota bibliotēkas bērnu lasītava. Jaunais telpas iekārtojums – divos līmeņos, ļauj bērniem darboties dažādās aktivitātēs, netraucējot citam citu. Bērnu lasītavas interaktīvais ekrāns tiek izmantots gan kā brīvā laika pavadīšanas, gan kā uzziņu instruments, bērni bieži skatās izzinošus raidījumus par dabu, klausās mūziku un skatās multfilmās. Bibliotēkas bērnu lasītavu bieži izmanto arī Blomes pamatskola savām mācību procesa vajadzībām, iepriekš saskaņojot ar bibliotekāru. Telpā ir notikušas gan literatūras, angļu valodas stundas, gan arī kora mēģinājums. Bibliotēkas bērnu lasītavā organizē radošās darbnīcas, vada lasīšanas nodarbības 1.–4.klašu skolēniem. Bērniem ļoti patīk sava lasītava, viņi šeit jūtoties kā mājās. Arī skatoties pēc ierīču – datoru izmantošanas statistikas gada otrajā pusē, jaunā telpa ar interaktīvo ekrānu ir samazinājusi bērnu datoru izmantošanas rādītājus.

Brantu bibliotēkai samazinātas telpas. 2023. gadā Brantu bibliotēka tika pārcelta uz gaišākām, plašākām divām telpām tajā pašā ēkā, kopā aizņemot 49 m². Taču atskaites gada sākumā sakarā ar pagasta pārvaldes neatliekamu saimniecisku un organizatoriska pasākumu veikšanu pagastā, bibliotēkas lietošanā palika vairs tikai viena telpa, kuras platība 29 m².

Vidagas bibliotēkai samazinātas telpas, jo tās vienā telpā atskaites periodā iekārtota darba vieta novada tūrisma darba organizatorei.

3.2. Iekārtas, aprīkojums

Valkas novads

Valkas bibliotēkā 2024. gadā veikta trīs darbinieku datoru nomaiņa Valkas novada pašvaldības īstenota datortehnikas iepirkuma ietvaros. Savu laiku nokalpojušie sistēmbloki aizstāti ar jaudīgiem portatīvajiem datoriem ar jaunāko operētājsistēmas versiju.

Apmeklētāju rīcībā ir pieci datori un viena multifunkcionālā iekārta, tie piegādāti 2015. gadā Valkas novada domes īstenotā ERAF projekta “Publisko interneta piekļuves punktu attīstība Valkas novadā” ietvaros. Datoru darba kvalitāte ir apmierinoša. Jaunu lietotāju datoru iegāde netiek plānota sarežģītās finansiālās situācijas dēļ. Plānots, ka 2025. gadā apmeklētāju vajadzībām tiks atjaunināti un uzstādīti divi bijušie darbinieku datori.

Joprojām pieprasīti ir kopēšanas, izdrukas un skenēšanas pakalpojumi. Tīkla ātrums lejupielādēs 94,12 Mbps, augšupielādes 94,86Mbps (izgūts 17.01.2025.g.).

Novada bibliotēkās tiek lietoti 2015. gadā Valkas novada domes īstenotā ERAF projekta ietvaros piegādātie datori un tehnika, kas iegādāta sakarā ar VPVKAC atvēršanu. **Ērgemes bibliotēkā** VPVKAC uzsāka darbu 2022. gadā, **Kārķos, Zvārtavā un Vijciemā** – atskaites gadā.

4. tabula "Valkas novada bibliotēku IKT nodrošinājums"

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)
Datori	19	21
Multifunkcionālās iekārtas		12
Printeri		7
Kopētāji		1

Smiltenes novads

Smiltenes novada bibliotēkās apmeklētājiem pieejama dažāda vecuma dator tehnika: vecākie datori piegādāti 2015. gadā pašvaldības un ERAF īstenotā projekta "Publiskā interneta pieejas punktu izveide" ietvaros, jaunākie - 2023./2024.gadā sakarā ar VPVKAC atvēršanu bibliotēkās. Kopumā bibliotekāri norāda, ka pieprasījums pēc datoru izmantošanas ir samazinājies, tāpēc pieejamo datoru skaits ir pietiekams.

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā lietotājiem pieejami astoņi publiskie datori un multifunkcionālā iekārta, iegādāti 2015. gadā, Pieaugušo apkalpošanas nodaļā lietotājiem pieejami pieci publiskie datori interneta lasītavā, iegādāti 2021. gadā, kā arī krāsu multifunkcionālā iekārta, kura iegādāta 2018. gadā, laminēšanas un iesiešanas iekārtas. Visas iekārtas ir labā tehniskā stāvoklī, to skaits ir pietiekošs pakalpojuma sniegšanai. 2022./2023.gadā nomainīti visi Smiltenes bibliotēkas darbinieku datori.

Drustu bibliotēka gada nogalē saņēma lietošanā portatīvo datoru, kurš tiks izmantots, apkalpojot lietotājus dzīvesvietā un pansionātā, sniedzot gan bibliotēkuros, gan VPVKAC pakalpojumus. Uz vietas bibliotēkā lietotājiem pieejami trīs stacionārie datori, no kuriem viens ir KAC klientu vajadzībām, multifunkcionālā iekārta un divi eID karšu lasītāji. **Bilskas bibliotēka** tika pārvietota uz ēkas pirmo stāvu, kas uzlaboja tās pieejamību, bet pasliktināja interneta darbības un telefona sakaru kvalitāti. **Birzuļu nodaļas** vajadzībām iegādāts portatīvais dators, lai nodrošinātu Lobērgu lasītāju apkalpošanu dzīvesvietā. **Blomes bibliotēkā** uzstādīts atjaunināts darbinieka dators un monitori lietveža pienākumu veikšanai. **Vidagas bibliotēkā** 2025. gada septembrī plānota VPVKAC atvēršana un jaunas dator tehnikas piegāde. Arī **Variņu bibliotēkā**, saistībā ar KAC atvēršanu, iegādāts jauns dators.

5.tabula. "Smiltenes novada bibliotēku IKT nodrošinājums"

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)
Datori	34	65
Multifunkcionālās iekārtas		25
Printeri		6
Kopētāji		1

3.3. Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Valkas novads

Valkas bibliotēkā nepieciešams atjaunot lietotājiem pieejamo dator tehniku, un iegādāties portatīvos datorus, kurus darbinieki izmantotu, dodoties uz izbraukuma krājuma inventarizācijām, kā arī lietošanai uz vietas bibliotēkas apmeklētājiem. Sadarbībā ar Valkas novada pašvaldības IKJS vadītāju, Valkas bibliotēka iesaistās pieaugušo apmācībā darbam ar datoru, bet, lai to varētu darīt pilnvērtīgi un kvalitatīvi, trūkst materiāl tehniskā nodrošinājuma.

Vijciema bibliotēkā nepieciešams veikt neizmantojamo apkures krāšņu demontāžu, lai bibliotēka iegūtu plašākas telpas. Krāšņu nojaukšana bija plānota 2024. gadā, bet, pašvaldības finansiālās situācijas dēļ, tam netika piešķirti līdzekļi. 2025. gadā šis darbs ielikts kā plānotais, ja veiksmīgi pildīsies pašvaldības ieņēmumi. Tāpat gandrīz **visās novada bibliotēkās** nepieciešams uzstādīt LED gaismekļus.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas telpās, tāpat kā iepriekšējos gados, arī 2024. gadā vasaras mēnešos bija ļoti karsts. Jautājums par ventilāciju vasarā joprojām nav atrisināts. Gada aukstajos mēnešos ventilācija strādā labi. Kāpņu telpas kosmētiskais remonts joprojām nav veikts, lietus laikā telpā iekļūst ūdens, turpinot bojāt iekšējo fasādi. Problēma: uz abām bibliotēkas nodaļām (pieaugušo un bērnu) ir viens projektors un viens projektora ekrāns, kas regulāri jāpārnēsā no vienas ēkas uz otru. Tā kā Pieaugušo apkalpošanas nodaļa tika pārvietota ārpus pilsētas centra, projektora un ekrāna pārvietošana sagādā problēmas. Risinājums būtu iegādāties digitālo ekrānu Bērnu apkalpošanas nodaļā, kas vajadzības gadījumā pildītu arī projektora un ekrāna funkcijas.

Nepieciešami uzlabojumi **Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā**. Abonementā ir novecojuši plaukti un grāmatu stends – plaukts, kurā reizi mēnesī izvieto mainīgo izstādi. Nodaļai ir nepieciešama atsevišķa telpa darbinieku pusdienu pārtraukumiem.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

4. PERSONĀLS

Valkas novads

Valkas novada Centrālajā bibliotēkā 2024. gadā strādā 17 darbinieki, no tiem 1 vadītājs, 1 sabiedrisko attiecību speciālists, 1 tehniskais darbinieks un 14 bibliotekārie darbinieki. Valkas bibliotēkā visiem darbiniekiem ir pilnas slodzes darbs (11 + 1), bet pagastos pilnas slodzes darbs ir 3 no 5 bibliotēku darbiniekiem.

No 2024. gada 20. novembra ar Valkas novada pašvaldības 2024. gada 26. septembra domes sēdes lēmumu Nr.267 "Par grozījumiem Valkas novada pašvaldības domes 2024. gada 25. janvāra lēmuma Nr.11 "Par Valkas novada pašvaldības administrācijas un iestāžu amatu sarakstu apstiprināšanu" (protokols Nr.2, 10.§) 16. pielikumā" (protokols Nr.16, 5.§) Valkas bibliotēkā likvidēta amata vieta "Bibliogrāfs". Attiecīgi no 2025. gada 2. janvāra amata vieta "Vecākais bibliotekārs-metodiķis" pārsaukta par "Sistēmbibliotekārs-metodiķis" un mainīts amata apraksts. Uz 02.01.2025. Valkas bibliotēkā ir 10 pilnas slodzes darbinieki un 1 pilnas slodzes tehniskais darbinieks. No 2024. gada 16. decembra Valkas Bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā mainījusies vadītāja.

📖 Valkas novada Centrālajā bibliotēkā pārskata periodā piedzīvots pirmais funkciju audits. Visiem darbiniekiem bija jāaizpilda noteiktas formas tabulas ar skaitliskiem rādītājiem par savu darbu. Jāatzīmē, ka auditors veidotajā tabulā bibliotekāra darba pienākumu uzskaitījums bija nepilnīgs, salīdzinot ar ikdienā faktiski veicamo; tabulu nācās papildināt. Datu precizēšanai tika izmantota BIS ALISE iespēja izgūt katra darbinieka veikto darbu uzskaitījumu. Tabulas tika iesniegtas auditors, pēc to apkopošanas un analīzes sekoja intervija ar Valkas novada Centrālās bibliotēkas vadītāju. Audita publiskajā ziņojumā bibliotēka tika novērtēti labi un nebija ieteikumu samazināt bibliotekāro darbinieku skaitu, taču tikai Valkas novada pašvaldības deputātiem ir zināms, kas rakstīts audita rezultātu daļā ar ierobežotas informācijas pieejamības statusu.

Smiltenes novads

Smiltenes novada bibliotēkā kopā ir 22,9 amata vienības un 28 darbinieki, tai skaitā viens tehniskais darbinieks. No 27 bibliotekārajiem darbiniekiem četri ir bērna kopšanas atvaļinājumā, strādā viņu aizvietotāji. Kopumā atskaites perioda beigās novadā nodarbināti 23 bibliotekārie darbinieki. Pārskata periodā Smiltenes novada bibliotēkā darba attiecības pārtraukuši četri darbinieki, kuru vietā pieņemti jauni darbinieki.

4.1. Apbalvojumi un pateicības

Valkas novads

📖 **Valkas bibliotēkas** bibliogrāfe Irina Grīslīte 2024. gada 15. novembrī saņēma Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Pateicības rakstu par ieguldījumu bibliotēku nozares attīstībā Latvijā.

Pārskata periodā **Vijciema bibliotēkas** vadītāja saņēmusi pateicību par "Vijciemam 800" jubilejas veidošanu un radošuma veicināšanu pagastā. Šo pateicību piešķīra Vijciema pagasta pārvalde un Vijciema tautas nams pasākumā "Gada balva kultūrā un sportā 2024".

I.Grīslīte, saņemot Kultūras ministrijas Pateicības rakstu.

Smiltenes novads

📖 **Smiltenes novada bibliotēkas** vadītāja Inta Mežule, vadītājas vietniece Ilze Jēkabsone un vecākā bibliotekāre Jolanta Zirne, Blomes bibliotēkas vadītāja Evita Bormane saņēma pateicību no Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības par atsaucību un sadarbību, kopīgi īstenojot pozitīvas un iedvesmojošas pārmaiņas Blomes bibliotēkā projektā “Iedvesmas bibliotēka 2024”.

📖 Bibliotēku un lietvežu darbu reorganizācijas veicinātas, pārskata periodā darba attiecības izbeidza trīs bibliotekāres ar cienījamu darba stāžu bibliotēku nozarē: **Trapenes bibliotēkas** vadītāja Dzidra Zariņa (47 gadi), **Lobērgu bibliotēkas** bibliotekāre Dzintra Fridrihsone (45 gadi) un **Launkalnes bibliotēkas** vadītāja Inese Pēča (30 gadi). Visas saņēma Pateicības no pašvaldības par ilggadēju darbu bibliotēku nozarē un nozīmīgu devumu darbā ar bibliotēkas apmeklētājiem, bet D. Zariņa un D. Fridrihsone saņēma arī Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Pateicības rakstu.

Blomes bibliotēkas vadītājas Evitas Bormanis ieguldījumu, sirdsdegsmi, misijas apziņu, ikdienas darbu un tam veltīto laiku novērtējuši līdzcilvēki. Viņa valsts svētku svinīgajā pasākumā saņēma vienu no novada augstākajiem apbalvojumiem – Pateicības rakstu par sevišķiem nopelniem un ieguldījumu pozitīva Smiltenes novada tēla veidošanā, nozīmīgu sasniegumu bērnu lasītprasmes veicināšanā, profesionālu darbību bibliotēku nozarē, tradīciju radīšanu un novada kultūrvides kopšanu un veidošanu.

E.Bormane, saņemot Smiltenes novada pašvaldības pateicības rakstu.

4.2. Finansējums personāla attīstībai

Valkas novads

Pārskata periodā **Valkas novada** bibliotēkas profesionālajai pilnveidei izlietojušas 74,25 EUR (no 600 EUR). Lielākoties izmantots bezmaksas semināru piedāvājums un Valkas bibliotēkas organizētie reģiona semināri. Gada vidū visas Valkas novada pašvaldības struktūras saņēma rīkojumu būtiski samazināt izdevumus, līdz ar to netika tērēts arī finansējums darbinieku mācībām.

Kopumā, bez reģiona galvenās bibliotēkas semināriem, apmeklēti 16 dažādi ar profesionālo pilnveidi un ar zināšanu papildināšanu saistīti notikumi. Lielākoties izmantots Latvijas Nacionālās bibliotēkas bezmaksas piedāvājums, citu novadu organizētie semināri un SIA "Tietoevry Latvia" piedāvājums. Biežāk apgūtās tēmas: lasītprasme, lasīšanas veicināšana, UDK praktikums, MARC ieraksti, nozares aktualitātes metodiķiem, direktoriem un komplektēšanas speciālistiem. Pagastu bibliotēku vadītājiem regulāri jāpiedalās mācībās, kas saistītas ar e-pakalpojumu sniegšanas jomu VPVKAC darbā.

Trīs Valkas novada bibliotēkās devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Rankas Kultūrvēsturiskā mantojuma centru, lai smeltos iedvesmu Vijciema bibliotēkas novadpētniecības telpas iekārtošanai un materiālu sistematizēšanai. Oktobrī bija plānots, bet vairāku darbinieku slimības dēļ nenotika pieredzes apmaiņas brauciens uz Smiltenes novada Apes apvienības bibliotēkām. Lai gan šīs apvienības bibliotēkas ir daļa no Valkas reģiona jau divus gadus, visām Valkas novada Centrālās bibliotēkas darbiniecēm nav bijusi iespēja viesoties pie kolēģēm Apē, Trapenē, Gaujienā un Vidagā. Brauciens pārplānots 2025. gada pavasarī.

Smiltenes novads

Finansiālais nodrošinājums personāla attīstībai ir nozīmīgs, jo kvalificēts personāls ir būtisks, lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu, konsultācijas, apmācības un pakalpojumus. Regulāras apmācības palīdz darbiniekiem apgūt jaunākās tehnoloģijas un metodes, uzlabojot pakalpojumu kvalitāti. Atskaites periodā finansējums bija pietiekams, lai bibliotēku darbinieki varētu pilnvērtīgi profesionāli augt, izmantojot visas piedāvātās iespējas. Šajā periodā personāla apmācībai tika iztērēti vien 39% (681 EUR) no piešķirtā finansējuma. Pašvaldības finanšu nodaļas "apturētais" finansējums neļāva bibliotekāriem apgūt visu iecerēto apmācību programmas, kas tika piedāvātas par maksu.

Pārskata periodā organizēti divi pieredzes apmaiņas braucieni uz novada bibliotēkām, kuru transporta izmaksas segtas no pašvaldības līdzekļiem. Pašvaldības transports izmantots arī darbinieku nokļūšanai uz semināru Valkā, uz Digitālās bibliotēkas atklāšanu Cēsīs, uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas organizēto novadpētniecības konferenci–saietu, uz ikgadējo Cēsu Centrālās bibliotēkas organizēto konferenci u.c. Kopsummā transporta nodrošināšanai izlietoti 575 EUR.

Bibliotēku darbinieki šajā atskaites periodā izglītojušies, galvenokārt izmantodami pieejamos bezmaksas resursus. Daudz semināru noklausīti tiešsaistē. Apgūts daudzveidīgs kursu saturs. Pieprasītākie bibliotekāru vidū bijuši kursi par mākslīgā intelekta un citiem digitālajiem rīkiem un to izmantošanu, tāpat bibliotekāri izvēlējušies apgūt metodes un stratēģijas stresa pārvaldībai un labbūtības veicināšanai, jo šis bijis pārmaiņām bagāts gads bibliotēku darbiniekiem profesionālajā jomā. Profesionālās pilnveides mācību fokuss bijis vērsts arī lasīšanas un lasītprasmes veicināšanas virzienā. Kopā bibliotēku darbinieki apmeklēja 90 dažādus kursus, seminārus, konferences. **Drustu bibliotēkas** vadītāja atzīst, ka decembrī Smiltenes novada

bibliotēkas organizētais Ziemassvētku seminārs bijis īpaši iedvesmojošs un motivējošs. Pozitīvs novērtējums par padarīto darbu stiprina lojalitāti un rada iedvesmu radošam darbam arī turpmāk.

4.3. Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana

Valkas novads

Valkas bibliotēkā līdz 2024. gada decembrim strādāja BLN vadītāja ar pedagoģisko izglītību un profesionālo kvalifikāciju “Bibliotekārs”, kas atbilst ceturtajam profesionālās kvalifikācijas līmenim. Gada laikā apmeklēti semināri, konferences:

6. tabula “Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas vadītājas apmeklētie profesionālās pilnveides kursi”

Notikums	Organizētājs
Jauniešu literatūrai veltītā Pavasara konference "Baltā Vilka zīmē"	LNB
Jāņa Cimzes Valkas rudens lasījumi “Sadarbības trijstūris - skolēns, skolotājs, vecāki”	Valkas novada pašvaldības IKSJ nodaļa
22. Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konference “Labbūtības ceļvedis bibliotekāriem”	Cēsu Centrālā bibliotēka
Lasīšanas un lasītprasmes veicināšana. Silvija Tretjakova.	Smiltenes novada bibliotēka

Gada izskaņā Valkas bibliotēkā darbu uzsāka jauna BLN vadītāja. Darbiniecei nav ne pedagoģiskā, ne bibliotekārā izglītība, bet ir daudzpusīgas zināšanas par bērnu literatūru, kā arī pieredze uzstāties un sadarboties ar bērnu, jauniešu auditoriju.

Savukārt **Valkas novada pagastu** bibliotekāri arī piedalījušies augstāk minētajos notikumos (skat. 6. tabulu) un pārskata perioda laikā ļoti labprāt izmantojuši iespēju par darbu ar bērniem konsultēties ar bijušo Valkas BLN vadītāju.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN darbinieku kvalifikācija ir atbilstoša un pietiekama. Abas darbinieces ir nokārtojušas profesionālās kvalifikācijas “Bibliotekārs” eksāmenu, kas atbilst ceturtajam profesionālās kvalifikācijas līmenim. Regulāri tiek apmeklēti profesionālās kvalifikācijas celšanas kursi un semināri klātienē vai attālināti par lasītprasmes veicināšanu un darbu ar bērniem un jauniešiem. Viena BAN darbiniece ir arī absolvējusi Rīgas Pedagoģijas un Izglītības vadības augstskolu, iegūstot pirmsskolas un sākumskolas pedagoga kvalifikāciju. Šī profesija palīdz darbā ar bērniem, gan organizējot nodarbības, gan ikdienas komunikācijā.

Apes bibliotēkā bērnu apkalpošanā strādā aizvietotāja uz noteiktu laiku darbinieka ilgstošas prombūtnes laikā. Darbiniece strādā radoši un profesionāli, izprotot bērnu vajadzības, piedalījusies četros profesionālās pilnveides pasākumos, kas attiecas uz darbu ar bērniem. Jaudīgi darbs ar bērniem norisinās **Blomes bibliotēkā**, īpašu uzmanību veltot bērnu lasītprasmes attīstīšanai. Arī pārējos **Smiltenes novada pagastos** norisinās darbs saistībā ar bērnu apkalpošanu. Bibliotēkas darbinieces piedalījušās deviņos dažādos profesionālās pilnveides pasākumos, piemēram, LNB rīkotajā seminārā “Lasīšanas veicināšanas kompetence un kultūra izglītības iestādēs”, Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru lasītpatikas forumā, metodikas skolas “Pupa” rīkotajā seminārā “Lasītprieks. Kā veicināt lasītprasmi?” u.c.

4.4. Problēmas un to risinājumi personāla jomā

Valkas reģions

Joprojām viena no problēmām personāla jomā ir atbilstošu darbinieku atrašana. Šo uzskatāmi pierādīja **Vidagas bibliotēkas** vadītājas vakances konkurss, kurā atbilstošs kandidāts tika atrasts tikai pēc atkārtota konkursa izsludināšanas. Papildus Smiltenes novada bibliotēkas atskaitē minētājam, **Valkas novadā** grūtības atrast darbiniekus sagādā arī zems atalgojuma līmenis gan pagastu, gan pilsētas bibliotēkā. Bilskas bibliotēkas **Birzuļu nodaļas** vadītāja atzīst, ka nepilnās amata slodzes dēļ, bieži lielu daļu noderīgus seminārus nav iespējams apmeklēt, jo tie iekrīt dienās, kas nav darba diena.

📖 Izaicinājums bibliotēku jomas darbiniekiem ir modelis “Bibliotekārs, lietvedis, klientu apkalpošanas speciālists”. Protams, priecē Smiltenes novada pašvaldības nostāja, ka šādi speciālisti jāveido bibliotēkās, saglabājot gan darbiniekus, gan nodrošinot bibliotēkas pieejamību lietotājiem. Lietveža darbs nav vienkāršs, līdz ar to darbu bibliotēkā pamet labi un zinoši bibliotēku jomas speciālisti, kādu darbinieku šādas pārmaiņas mudinājušas doties pelnītā atpūtā.

Lai gan amatu aprakstos noteikts, ka bibliotekārais darbs veicams 60% apjomā no darba laika, realitātē visas iesaistītās bibliotekāres atzīst, ka lietveža pienākumi aizņem krietni vairāk laika un no tā cieš labās iestrādes darbā ar bērniem un arī pieaugušajiem.

5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA

5.1. Galvenie rādītāji

Valkas novads
Valkas bibliotēka

7.tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji" Valkas bibliotēkā

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	1210	1362	1433	+12%; +5%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	415	523	585	+26%; +12%
Bibliotēkas apmeklējums	12879	17978	18730	+39%; +4%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	3770	6879	7421	+82%; +8%
Virtuālais apmeklējums	16344	36825	12819	+125%; -65%
Izsniegums kopā	29351	34866	33710	+19%; -3%
<i>t. sk. grāmatas</i>	17727	19218	20090	+8%; +4%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	11163	14543	11972	+30%; -18%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	3660	4643	5484	+27%; +18%
Bibliotekārais aptvērumš % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	23%	27%	28%	+4%; +1%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	47%	59%	67%	+25%; +13%
Iedzīvotāju skaits*	5154	5120	5083	-0,6%; -0,7%

*Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati.

Pārskata periodā bibliotēkā vērojams aktīvo lietotāju skaita par 5% un apmeklējuma skaita par 4% pieaugums. Stabilitāte un regularitāte bibliotēkas aktivitātēs un ikdienas piedāvājumā sniedz apmeklētājiem drošības sajūtu par viņu interešu ievērošanu un pieprasījumu izpildi. Samazinājums vērojams periodisko izdevumu izsniegumā – 18%. Tas, ka izdodas noturēt samērā stabilu apmeklējuma skaitu, bet ne izsnieguma rādītājus, norāda, ka iedzīvotāji bibliotēkas izmanto, lai saņemtu kopēšanas, izdrukas, laminēšanas pakalpojumus, dažādas uzziņas vai palīdzību datoru un citu ierīču izmantošanā, bet bibliotēkas krājums tiek izmantots arvien mazāk.

Reģions

8.tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji" Valkas reģionā

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	6753	7225	7010	+ 7%; -3%
<i>t. sk. bērni</i>	2042	2393	2416	+ 17%; +1%
Bibliotēkas apmeklējums, fiziskais	86583	109858	101188	+ 27%; -8%
<i>t. sk. bērni</i>	22115	36269	35033	+ 64%; -3%
Virtuālais apmeklējums	39060	130867	104744	+ 235%; -20%
Izniegums kopā, fiziskais	156425	178606	158866	+ 14%; -11%
<i>t. sk. grāmatas</i>	84116	96112	87681	+ 14%; -9%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	69914	78001	66772	+ 12%; -14%
<i>t. sk. bērniem</i>	18188	22951	20824	+26%; -9%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Valkas un Smiltenes novadā	24%	26%	26%	+2%; 0%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>	41%	48%	50%	+17%; +4%
Iedzīvotāju skaits	27565	27210	26768	- 1,3%; -1,6%
Bērnu skaits līdz 18 g.	5003	4969	4854	-0,7%; -2,3%

Reģionā bibliotēku pamatrādītāji samazinājušies gandrīz visās pozīcijās. Pavisam nedaudz ir palielinājies lietotāju skaits bērniem +1% un bibliotekārais aptvērums bērniem līdz 18 gadiem + 4%. Nedaudz straujāk ir krities izniegums periodiskajiem izdevumiem -14%. Pārskata periodā bijuši vairāki faktori, kas ietekmējuši bibliotēku statistikas rādītājus.

- Tehniski bojājumi LNB Datu centrā radīja BIS ALISE pilnīgu nepieejamību, būtiskas un ilglaicīgas neērtības divu nedēļu garumā jūlija sākumā, kā arī neatgriezenisku datu zudumu kopkatalogā par darbībām laika posmā no 15.jūnija līdz 1. jūlijam. Zuduši lasītāju apmeklējumu dati, izniegumu statistika, cirkulācijas dati par divām nedēļām. Pēc sistēmas darbības atjaunošanas bibliotekāres veica nopietnu darbu, salīdzinot izniegto grāmatu sarakstu – varbūt tās jau atrodas plauktos, bet sistēmā tas nav atzīmēts. Nācās saskarties ar neprecizitātēm grāmatu iznieguma reģistrā, kad pieprasītas grāmatas faktiski izniegtas nākamajam lasītājam, kaut gan sistēmā reģistrētas vēl iepriekšējam, vai arī, grāmatas izniegtas lasītājam bez reģistrācijas sistēmā, tātad, nav iespējams izsekot, kur tās atrodas.
- Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļa trīs mēnešus bija slēgta apmeklētājiem – krājuma pārbaudes laikā un pārvietojot bibliotēkas nodaļu uz citām telpām.
- Smiltenes novadā deviņās bibliotēkās darbinieks veica gan bibliotēkas vadītāja, gan pagasta pārvaldes lietveža darba pienākumus, savukārt vēl piecās bez iepriekš minētiem

pienākumiem darbinieks sniedza arī VPKAC pakalpojumus. Kā uzsver vairākums šo bibliotēku vadītāju – būtiski samazinājies laiks, ko var veltīt bibliotekāro pakalpojumu sniegšanai, kas ietekmē arī bibliotēku statistikas rādītājus.

- Ierobežota iespēja iegādāties jaunās grāmatas katru mēnesi, pamatojoties uz pašvaldības kopējo finanšu apjoma samazinājumu.
- Ilgstoša prombūtne viena darbinieka bibliotēkā bijusi divās bibliotēkās.
- Iedzīvotāju skaits reģionā turpinājies sarukt.

Sliktāka situācija vērojama izsnieguma rādītājos. Reģionā no 20 bibliotēkām tikai divās ir palielinājies izsniegums, Bilskas bibliotēkā par 13% un Zvārtavas bibliotēkā par 28%. Grāmatu un seriālizdevumu izsnieguma palielinājums vai samazinājums bijis mainīgs, attiecīgi 7 bibliotēkās palielinājies grāmatu izsniegums, bet samazinājies seriālizdevumu izsniegums un 6 bibliotēkās palielinājies seriālizdevumu izsniegums, bet samazinājies grāmatu izsniegums, 8 bibliotēkās bijis abu šo resursu izsnieguma samazinājums.

9.tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji” Smiltenes novadā

Rādītāji / skaits	2022	2023	+/- 2023/2022	2024	+/- 2024/2023
Lietotāju skaits	4 800	5 084	+ 6%	4798	- 6%
<i>t. sk. bērni</i>	1 482	1 711	+ 15%	1651	-4%
Bibliotēkas apmeklējums, fiziskais	64 406	79 470	+ 23%	69416	-13%
<i>t. sk. bērni</i>	16 619	25 962	+ 56%	24422	-6%
Virtuālais apmeklējums	17 407	50 723	+ 191%	66123	+30%
Izsniegums kopā	100 504	112 781	+ 12%	100874	-11%
<i>t. sk. grāmatas</i>	56 406	65 841	+ 17%	58355	-11%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	42 378	44 891	+ 6%	38225	-15%
<i>t. sk. bērniem</i>	12 903	15 214	+ 18%	12826	-16%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Smiltenes novadā	26%	27%	+ 1%	26%	-1%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>					
*Iedzīvotāju skaits Smiltenes novadā uz 01.07.	18 743	18 520	-1,2 %	18242	-2%

*Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati.

📖 Lietotāju skaitu **Smiltenes bibliotēkā** lielākoties ietekmējusi Pieaugušo apkalpošanas nodaļas pārvietošana uz jaunām pagaidu telpām. Tā vairs neatrodas pilsētas centrā, kur bija ērti, garām ejot, iegriezties arī bibliotēkā, līdz ar to daļa līdzšinējo lietotāju izvēlējušies to vairs neapmeklēt. Iespējams, ka Smiltenes novada bibliotēkas galvenos rādītājus ietekmēja arī finansējuma samazinājums grāmatu iegādei, gan arī tas, ka četrus mēnešus tika apturēta preču iegāde novada iestādēs, lai ierobežotu izdevumus. Līdz ar to vairākus mēnešus netika iegādātas jaunās grāmatas.

10.tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji" Valkas novadā

Rādītāji / skaits	2022	2023	+/- 2023/2022	2024	+/- 2024/2023
Lietotāju skaits	1931	2141	+11%	2212	+3%
<i>t. sk. bērni</i>	560	682	+22%	765	+12%
Bibliotēkas apmeklējums, fiziskais	22177	30388	+37%	31772	+4%
<i>t. sk. bērni</i>	5496	10307	+87%	10611	+3%
Virtuālais apmeklējums	21653	80144	+270%	38621	-51%
Izniegums kopā	55921	65825	+18%	60693	-8%
<i>t. sk. grāmatas</i>	27710	30271	+9%	29326	-3%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	27536	33110	+20%	28547	-14%
<i>t. sk. bērniem</i>	5285	7737	+46%	7998	+3%
Bibliotēkārāis aptvērumš % no iedz. skaita Valkas novadā	23%	25%	+2%	27%	+2%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>					
Iedzīvotāju skaits Valkas novadā uz 01.07.	8574	8444	-1,5%	8302	-1,7%

Valkas novadā kopā aktīvo lietotāju skaits palielinājies par 3%, apmeklējums palielinājies par 4%, taču izniegums samazinājies par 8%, seriālizdevumu izniegums samazinājies par 14% un grāmatu izniegums par 3%. Tendence samazināties žurnālu un avīžu izniegumam atsevišķās bibliotēkās vērojama jau vairākus gadus. Pavisamniecīga interese par šiem resursiem ir bērniem un jauniešiem. Diemžēl šai vecuma grupai nav plaša piedāvājuma, bet izdevēji vadās no pieprasījuma. Ja grāmatu lasīšanai ir pievērsta uzmanība skolā un sabiedrībā kopumā, tad periodiskie izdevumi ir izgājuši no modes.

5.2. Pakalpojumu attīstība, jauninājumi

Smiltenes novadā

 Smiltenes bibliotēkā pārskata gadā aktualizēts pakalpojums [Iespieddarbu saņemšana dzīvesvietā](#). Pilsētas iedzīvotāji ar kustību, redzes vai citiem funkcionālajiem traucējumiem var pieteikt grāmatu un periodikas bezmaksas piegādi savā dzīvesvietā.

Mainoties darba laikam, 2024. gadā Smiltenes bibliotēkas BAN ir kļuvusi pieejamāka vietējiem iedzīvotājiem. Gada sākumā veiktajā aptaujā vairāki Smiltenes iedzīvotāji norādīja uz nepieciešamību pēc bibliotēkas pieejamības arī sestdienās. Ņemot vērā šo ieteikumu, bibliotēkas vadība pieņēma lēmumu katrā mēneša otrajā sestdienā atvērt bibliotēkas durvis arī nedēļas nogalē. Jaunais darba laiks ieviests, sākot ar septembri. Vasaras mēnešos bibliotēka sestdienās slēgta.

Variņu bibliotēkā bērni kopā ar vecākiem tika aicināti piedalīties akcijā "Rotaļtēka" - doties uz bibliotēku, izvēlēties sev atbilstošu literatūru un sniegt jaunas mājas kādai no rotaļlietām. **Apes bibliotēkas** vadītājas novērojumi liecina, ka ar katru gadu vairāk izjūtams, ka bibliotēku lasītāji ļoti bieži vēršas pie bibliotēkara ar konkrētu pieprasījumu vai pēc ieteikuma, ko lasīt, retāk - pastāvīgi plauktos paši izvēlas sev nepieciešamo. **Blomes bibliotēkas** vadītāja akcentē pārmaiņas, kas skārušas bibliotēkas jomu, savienojot bibliotēkas vadītāja, klientu apkalpošanas speciālista un lietveža pienākumu veikšanu, norādot, ka pietrūkst laika komunikācijai ar pastāvīgiem klientiem, iesakot literatūru un pārrunājot lasīto. **Drustu bibliotēkas** vadītāja raksta, ka, ņemot vērā notikušās pārmaiņas, bibliotēkas darbība vairs nebūs tāda, kāda tā ir bijusi līdz šim.

Viennozīmīgi, bibliotekārajam darbam paliks aizvien mazāk laika. Šajā bibliotēkā izsīkt arī Lasītāju klubiņa aktivitāte.

5.3. Bibliomāts (grāmatu pakomāti)

Valkas bibliotēka piedāvā pakalpojumu – bibliotēkas resursu saņemšanu un nodošanu bibliomātā. Tā sniegtās iespējas īpaši noder studentiem, maiņu darbu veicējiem un attālāk dzīvojošajiem bibliotēkas lietotājiem. Sev interesējošo lasāmvielu vai citu resursu bibliotēkā reģistrētiem lietotājiem iespējams pasūtīt trīs dažādos veidos: elektroniskajā kopkatalogā, atzīmējot “Vēlos saņemt pakomātā”, zvanot vai rakstot sms/”Whatsapp”, vai rakstot e-pastā. Tāpat bibliomāts izmantojams grāmatu u.c. bibliotēkas izdevumu nodošanai.

Bibliotēkas lietotāji novērtē iespēju grāmatas saņemt un nodot bibliomātā sev vēlamā laikā. Pārskata gadā bibliomātā izsniegta 171 grāmata, kas gandrīz trīs reizes vairāk kā pagājušā gadā (65). 2024.gadā Valkas bibliotēkā no lasītājiem atpakaļ saņemts 22221 eksemplārs, no tiem 6,8% (1447 grāmatas un 74 preses izdevumi) tika nodoti bibliomātā.

5.4. E-grāmatu bibliotēka

Par E-grāmatu bibliotēkas izmantošanas iespējām lasītāji tiek informēti, reģistrējoties bibliotēkā un saņemot autorizācijas datus, kā arī ikmēneša ziņojumā par jaunumiem bibliotēkā. Bibliotēkas [tīmekļa vietnē](#) pieejama informācija par E-grāmatu bibliotēkas lietošanu.

11.tabula “E-grāmatu bibliotēkas statistikas dati”

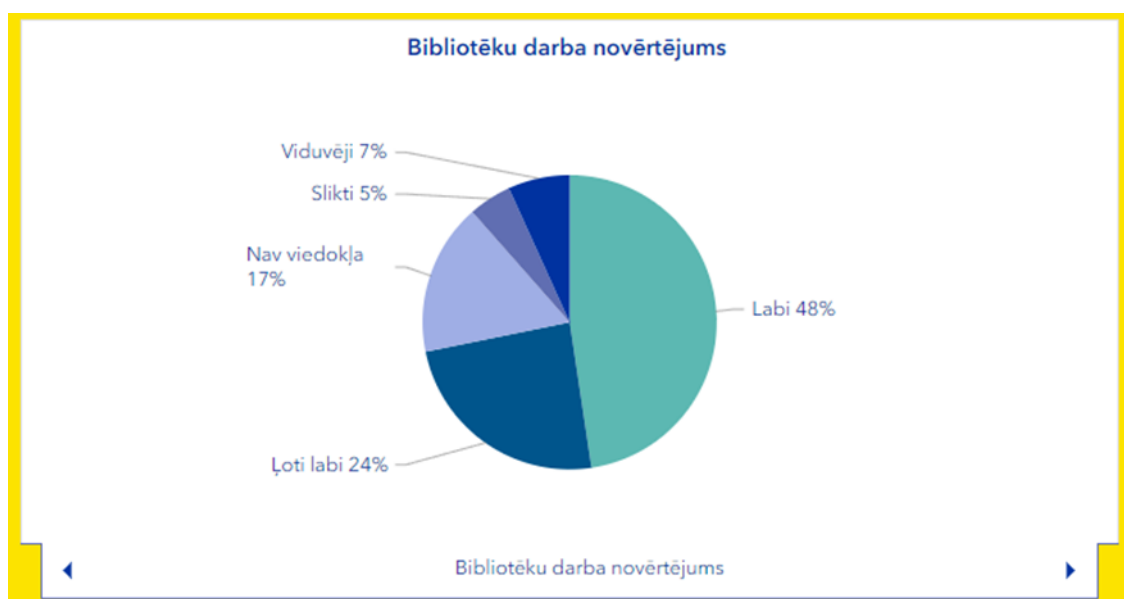
	2022	2023	2024
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits kopā	295	319	348
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits pārskata periodā	28	24	29
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums kopā	1899	2262	2727
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums pārskata periodā	289	363	465

Pēc KISC sniegtās informācijas redzams, ka pēdējo trīs gadu laikā E-grāmatu bibliotēkas lasītāju skaits reģionā ir aptuveni vienāds. Secinājums: ir izveidojies noturīgs pastāvīgo lasītāju loks, kuri novērtē iespēju lasīt grāmatas elektroniski, bet lielākā daļa bibliotēkas apmeklētāju dod priekšroku grāmatām papīra formātā. Īpaši aizrautīgie lasītāji, kuri aktīvi seko līdz grāmatu jaunumiem, norāda, ka E-grāmatu bibliotēkā izvēle nav tik liela, kā gribētos.

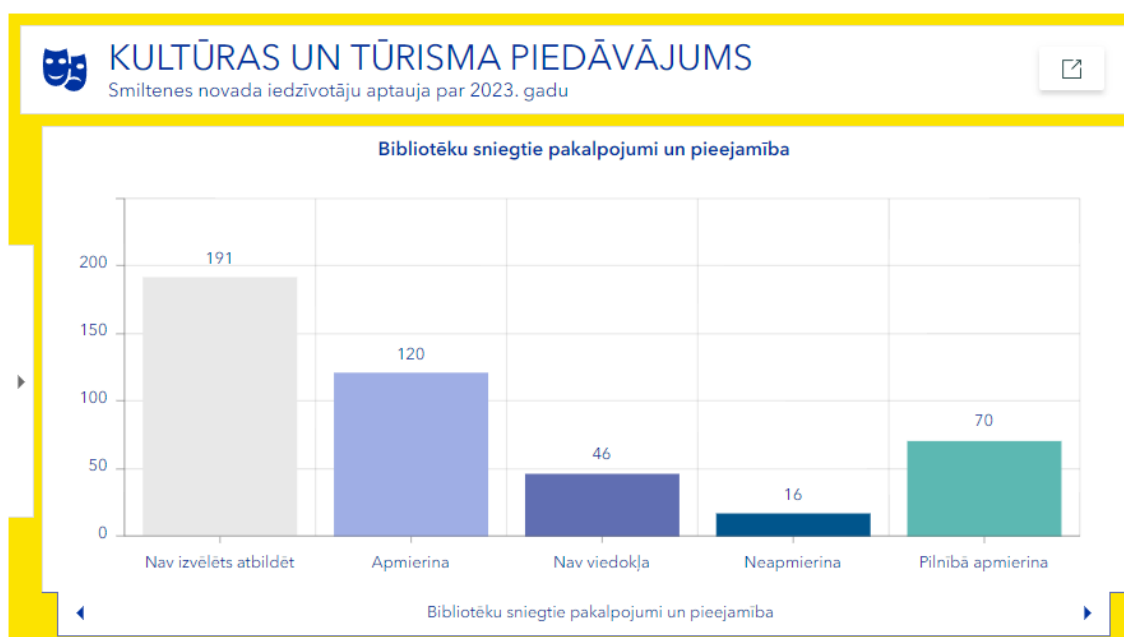
5.5. Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņošana par bibliotēkas darba kvalitāti

Smiltenes novads

Smiltenes novada pašvaldība 2024. gada sākumā ir apkopojusi iedzīvotāju iesniegtās ikgadējās aptaujas anketas par Smiltenes novada pašvaldības, tās iestāžu un struktūrvienību darbu, dzīves un pakalpojumu kvalitāti 2023. gadā. No pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām visvairāk vērtējumu “ļoti labi” vai “labi” saņēmušas bibliotēkas (318). Arī analizējot kopējos datus par kultūras un tūrisma piedāvājumu, ar vērtējumu “ļoti labi” un “labi” visvairāk iedzīvotāji ir novērtējuši bibliotēku darbu (72%) un tas vērtēts pozitīvi. Aptaujas noslēdzošajā jautājumā kopumā saņemti 200 iedzīvotāju komentāri un ieteikumi pašvaldības darba uzlabošanai. Kultūras jomā tiek norādīts uz nepieciešamību būvēt jaunu bibliotēku Smiltēnē.

Rezultāti par Smiltenes novada bibliotēku darba novērtējumu pašvaldības aptaujā

Rezultāti par Smiltenes novada bibliotēku sniegtajiem pakalpojumiem pašvaldības aptaujā

Smiltenes novada bibliotēka atskaites gada sākumā veica aptauju par Smiltenes novada bibliotēkas darbu, piedāvājumiem un to pieejamību. Anketas bija iespējams aizpildīt gan elektroniski, gan klātienē bibliotēkās. Datu vākšanas periodā no 4. janvāra līdz 16. februārim kopā saņemti ievērojams atbilžu skaits – uz jautājumiem atbildēja 415 respondenti, no tiem – 168 tiešsaistē un 247 bibliotēkās.

Noslēdzošajā jautājumā bija iespēja pievienot komentāru vai ieteikumus par bibliotēkas darbu vai piedāvājumu. Ir ļoti liels prieks, ka lielākoties vēlēti pozitīvi, atbalstoši vārdi, saņemti vēlējumi un uzslavas par līdzšinējo darbību. Līdzās tiem izteikti arī ierosinājumi, ko apmeklētāji vēl vēlētos piedzīvot bibliotēkā, piemēram, filmu vakarus, galda spēļu apmācību pieaugušajiem, lekcijas par dārzniecību. Tāpat tika norādīts, ka būtu nepieciešams vairāk reklamēt bibliotēku izglītības iestādēs, palielināt krājumu svešvalodās un lielajā drukā, organizēt tikšanos ar novadniekiem, kuri kaut ko sasnieguši. [Apkopotie dati un to analīze](#) nosūtīta pašvaldības deputātiem un vadībai, kā arī prezentēti Smiltenes novada bibliotēkas darbiniekiem, lai izvērtētu ikdienas darbu un pārdomātu par to, ko būtu nepieciešams uzlabot. Smiltenes novada bibliotēkām darbs padodas, ko apliecina arī mūsu lasītāju teiktais – “Bibliotēka ieņem ļoti svarīgu vietu kopienā. Bez grāmatām un preses izdevumiem dzīve nebūtu pilnvērtīga.”

5.6. Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

Valkas novads

Valkas bibliotēka izvietota pašvaldībai piederošas ēkas pirmajā un otrajā stāvā. Pirmais stāvs ir pieejams cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, arī māmiņām ar bērnu ratiņiem, te apmeklētājiem ir iespējams izmantot periodikas lasītavu un datorus. Lifta vai pacelēja ēkā nav, tādēļ interesējošo literatūru no krājuma otrajā stāvā bibliotēkāres vienmēr ir gatavas nonest lejā.

Valkas bibliotēka piedāvā savus pakalpojumus arī Valsts sociālās aprūpes centra “Zemgale” filiāles “Valka” iemītniekiem, vairāki no viņiem ir bibliotēkas pastāvīgie lasītāji un izstāžu apmeklētāji. Gada sākumā bibliotēkāru komanda bija uzaicināta piedalīties aprūpes centra rīkotajā “Dziesmu duelī”, kas bija sirsnīgs un jautrs pasākums. Biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts” (LSK) Vidzemes komitejas grupu dzīvokļu mājas iemītnieki apmeklēja bibliotēkas rīkotās izstādes un piedalījās “Vakarēšana kopā ar Daini no “Daiļdariem”” pasākumā.

Kārķu bibliotēka atrodas pašvaldības ēkas otrajā stāvā, cilvēkiem ar kustību traucējumiem un veciem cilvēkiem nav pieejama. Lai nodrošinātu pakalpojumus šiem cilvēkiem, ierīkots domofons – cilvēki var piezvanīt uz bibliotēku, pagasta pārvaldi un feldšerpunktu un izsaukt vajadzīgo darbinieku. Bibliotēkas lietotāju vidū nav personu ar īpašām vajadzībām. Arī **Sēļu bibliotēka** atrodas otrajā stāvā un kāpnes uz to ir ļoti neērtas.

Ērgemes, Vijciema un Zvārtavas bibliotēkas atrodas ēku pirmajos stāvos, ir nodrošināta brīva piekļuve visām iedzīvotāju grupām.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkā aizvadītajā gadā strādāts, lai nostiprinātu bibliotēkā iekļaujošu vidi visiem sabiedrības locekļiem. Izveidojās sadarbība ar Smiltenes Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra (DSPC) “Īve” darbiniekiem un klientiem. Cilvēkiem ar īpašām vajadzībām organizētas sešas nodarbības – gan iepazīstinot ar bibliotēku, krājumu, piedāvājumiem

pakalpojumiem, gan piedāvājot nodarbības par drošu interneta lietošanu, novadpētniecību un svētku tradīcijām.

Bilskas bibliotēka atskaites periodā pārceļta no 2. stāva uz 1.stāvu tajā pašā ēkā. Plānots 2025. gadā pārvietot Launkalnes bibliotēku no 2. stāva uz 1. stāvu tajā pašā ēkā. Gan Bilskas, gan Launkalnes bibliotēkas pārvietošana saistīta ar pašvaldības funkciju pārdali pašvaldības iestādēs.

Grundzāles bibliotēkā 2023. gada nogalē un 2024. gada sākumā tika izremontēta bibliotēkas apmeklētāju telpa: kosmētiskais remonts, apgaismojuma nomaiņa, elektriskās ārdurvis, logu žalūzijas. Šobrīd bibliotēka ir ērti un funkcionāli iekārtota. Tā ir pieejama cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Pie ieejas ēkā ir uzbrauktuve, elektriskās ārdurvis, telpām nav sliekšņi, atbilstošas tualetes. Bibliotēkā ir atsevišķa telpa bērniem un jauniešiem. Lasītāju apkalpošanas telpā ir gaisa kondicionieris un gaismas necaurlaidīgas žalūzijas (lieli logi dienvidu pusē).

Drustu bibliotēka 17 bibliotēkas lietotājiem nodrošina bibliotēkuros pakalpojumus dzīvesvietā, tostarp 4 bērniem. Gatartas pansionātā un grupu mājās “Kārkli” tiek apkalpoti 29 lietotāji. Apmeklējot pansionātu, bibliotēkas vadītāja dodas uz istabiņām pie tiem lasītājiem, kuri paši nevar atnākt uz pansionāta apmeklētāju telpu. Vadītāja aktīvi piedāvā iespēju izmantot audiogrāmatas, taču šis pakalpojums līdz šim nav guvis atsaucību. Trīs lasītāji izmanto iespēju lasīt grāmatas palielinātā drukā. No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtas 11 grāmatas.

Raunas bibliotēku ļoti iecienījuši pansionāta “Rauna” iemītnieki. Grupiņa iemītnieku pāris reizes gadā apmeklē bibliotēku, aplūko tajā brīdī pieejamās izstādes. “Rauna” iemītnieki ļoti labprāt lasa grāmatas no bibliotēkas krājuma, kuras viņiem piegādā pansionāta darbinieki.

5.7. Pielāgotās literatūras pakalpojums reģionā

12.tabula “Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā” Reģions

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātā drukā	3
Grāmatas vieglajā valodā	8

Pārskata periodā Valkas un Smiltenes novada bibliotēkās kopā no krājuma izsniegtas lieldrukas grāmatas: D. Rukšānes “Mīlasstāsti” divas reizes, M. Svīres “Ar vakardienas kabatā” deviņas reizes. “Stāsti vieglajā valodā” trīs reizes, J. Ahlboms “Jonatans no Kaiju kalna” vien reizi. Kā redzams, izsniegums ļoti minimāls.

Smiltenes bibliotēkā 2024. gadā SBA kārtā no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtas 23 grāmatas palielinātā drukā, 40 CD. 2024. gadā izsniegti 26 CD un 18 grāmatas palielinātā drukā. Pārskata gadā grāmatas palielinātā drukā un CD izmantoja SIA “Sarkanā Krusta Smiltenes slimnīca” Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa, arī Smiltenes novada seniori. Lasītāji atzinīgi novērtē šādu literatūru, jo tā ir iespēja cilvēkiem ar redzes problēmām turpināt iepazīt grāmatu pasauli.

Smiltenes bibliotēkas pieaugušo nodaļā iegādāti CD atskaņotāji, kurus izsniedz lietotājam kopā ar audiogrāmatu. Atskaites periodā tie izsniegti septiņas reizes trīs lietotājiem. Grāmatu

izvēle notiek Latvijas Neredzīgo bibliotēkas elektroniskajā katalogā. Lai veiktu precīzu uzskaiti par saņemtajām grāmatām, tiek veidota Excel tabula, kurā tiek reģistrētas grāmatas un CD, to saņemšanas un atpakaļ nosūtīšanas datumi. Izsniegumu reģistrācija notiek manuāli, līdz ar to grūti pārskatīt grāmatu izsniegumu un to uzskaiti.

Blomes bibliotēkas krājumā tika iegādāta pirmā grāmata vieglajā valodā ar domu, ka tas atvieglos grāmatas lasīšanu un tās uztveri lietotājam ar disleksiju. Šobrīd par piedāvājumu nav bijusi interese.

5.8. Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām

Valkas novads

Valkas bibliotēka

- Noticis izziņošs pasākums [“Astroloģiskais 2024. gads”](#), kas bija labi apmeklēts, tomēr saņēmām arī šādu komentāru Facebook no Ksenijas: “Kā valsts bibliotēka (gaismas pils) var/drīkst nodarboties ar tumsas nodarbībām? Ar tumsas nodarbībām, kas nes postu.” Tas norāda, ka arī bibliotēka dažreiz ir pakļauta diezgan radikāli noskaņotiem cilvēkiem.
- Vijas Meistes darbu izstāde [“Ar kafijas lāsi”](#) un radošā darbnīca gleznošanā ar kafiju. Fotogalerija [TE](#).
- Tiešsaistes lekciju kurss [“Digitālā bērniņa: padomi digitālās paaudzes audzināšanā”](#) no platformas Open.lv, kuru piedāvājam bez maksas noskatīties bibliotēkā noteiktos datumos. Kaut iepriekš tika veikta interesentu apzināšana un aptauja (pedagogi, vecāki) un pasākuma reklamēšana, tomēr tikai daļēji izdevās savākt plānotās mērķauditorijas iesaisti – lekciju kursu pilnībā noklausījās 8 dalībnieki.
- Ekskursija lasītājiem uz Vecpiebalgu, rakstnieku Matīsa un Reiņa Kaudzīšu muzeju “Kalna Kaibēni”. Fotogalerija [TE](#).
- Tikšanās ar ceļotājiem un grāmatas autoriem Alīnu un Jēkabu Andrušaitiem. Fotogalerija [TE](#).

 Novadnieka Daiņa Jansona koka dizaina trauku izstāde [“Izglaudīts”](#) no 12 dažādām koku sugām, unikālas formas, ar ekoloģisku apstrādes metodi un plašu pielietojumu bija viens no **gada veiksmīgākajiem pasākumiem**. Bibliotēkā notika Vakarēšanas pasākums, kurā klātesošie varēja baudīt Daiņa vienreizējo stāstnieka talantu, klausoties stāstos par pašu meistaru, viņa aizraušanos ar koka darinājumiem, sava zīmola izveidošanu, tirdziņu bagāto pieredzi un Daiņa dzīvesziņu, kā dzīvot un darīt daiļi. Fotogalerija [TE](#). Pēc pasākuma bibliotēkā sagatavoja interaktīvu nodarbību vecāko klašu skolēniem, izmantojot izstādes ekspozīciju, stāstījumu un papildus materiālus, kā koku skaidas un koku lapu herbārijus. Jauniešiem bija jāveic radoši un praktiski uzdevumi. Šo bibliotēkas piedāvājumu dizaina un darbmācības stundu ietvaros izmantoja 9. un 10. klases skolēni. Fotogalerija [TE](#).

Kā ierasts, bibliotēkā savus darbus novada mākslinieki, rokdarbnieki un kolekcionāri eksponēja izstādēs: [“Dzinējspēks”](#), [“Radīts ar mīlestību”](#), [“Dimantu mozaīka”](#).

Kārķu bibliotēka organizēja tikšanos ar Solvitu Mertenu, eksperti dabas dziedniecības un atveseļošanas metožu jomā – saruna par alveju un veselību.

 Vijciema bibliotēkas lielākais notikums – bibliotēkas simtgades un “Vijciemam 800” jubilejas pasākums. Vijciema bibliotēka apmeklētājiem piedāvāja bibliotēku draugu un atbalstītāju - dziesmu draugu kopas “Nāburgi” koncertu. Pēc koncerta bibliotēkā bija atvērto durvju diena

“Viesi ir klāt”, kad kopā tika baudīta svētku kūka, pārstaigātas atmiņu takas un svinēts satikšanās prieks. Pēcpusdienā visi bija mīļi gaidīti tikties ar vēsturiskās triloģijas “Zīmogs sarkanā vaskā” autoru Jāni Lejiņu, bet vakarā baudīt kino seansu par vijciemiešu dzīvi no 1976. līdz 1990. gadam no Induļa Motuka personīgās filmu kolekcijas.

Vijciema bibliotēkas simtgades svētku pasākumi

Sadarbībā ar vijciemiešiem Edgaru Ločmeli un Daci Ozoliņu 18. novembrī notika erudīcijas spēle “Vai tu zini?”, kas pārsteidza ar dalībnieku skaitu un pozitīvām atsauksmēm.

Zvārtavas bibliotēkā iecienītas radošās darbnīcas kopā ar Rudīti Gromuli “Polimērmāls uz krūzītēm” un Lilitu Ikali “Citādi Ziemassvētki”.

Smiltenes novads

📖 **Smiltenes bibliotēkā** pārskata periodā vairāk nekā citkārt tika veltīti pasākumi latvisko tradīciju cienītājiem. Sagatavoti pieci digitālie konkursi – Meteņos, Lielajā dienā, Jāņos, Miķeļos un Ziemassvētkos. Šiem konkursiem bija atsauce, visos konkursos kopā piedalījās ap 100 dalībnieku. Atzīmējot vasaras saulgriežus, noorganizēts pasākums [“Ievij svētkus vainagā!”](#). Zāļu sievas rādīja, kā pinami vainagi, kā veidojami zāļu pušķi, kā sienamas tējas zāļu buntītes. Katram pašam tika piedāvāta iespēja sapīt vainadziņu, izgatavot Jāņu zāļu pušķi gaidāmajiem svētkiem, sasiet tējas zāļu buntīti, piedalīties kopīgā ziedu paklāja aušanā. Pasākuma mērķis – popularizēt latviskās tradīcijas, saglabāt nemateriālās kultūrvēsturiskās vērtības.

Rīkotas izstādes, no kurām apmeklētājiem saistošākās bijušas A. Luhaera gleznu izstāde [“Nezūdošās emocijas”](#), Smiltenes mākslas skolas audzēkņu darbu izstādes – zīmējumu izstāde [“Jel saziedi, mīļā sirds!”](#) bibliotēkas logos iepriekšējā mājvietā, tekstildarbu izstāde [“Mana pasaule šodien un rīt”](#) un monotipijā veidotu darbu izstāde [“Es lepojos”](#), Valkas mākslas skolas audzēkņu darbu izstādes – portretu izstāde [“Starp tūkstošiem seju es tavējo pazīšu”](#) un zīmējumu izstāde [“Dejo krāsas septembra vējā”](#), Gaujienas mūzikas un mākslas skolas audzēkņu darbu izstāde [“Ziemas prieki”](#) Baznīcas laukumā 13, kā arī mākslinieces Vijas Meistares neparastā, kafijas tehnikā veidotā izstāde [“Krāšosim dienu ar dzīvesprieku!”](#), kas pirmā priecēja apmeklētājus jaunajā pagaidu mājvietā. Novadnieka Eduarda Sarmas fotoizstāde [“Mans ceļš- fokuss uz skaisto”](#), kas atspoguļoja trīs tēmas – daba, arhitektūra un koncerti, iedzīvinātas jauna cilvēka acīm, novadnieka Daiņa Sauliša fotoizstāde [“Dabas tuvplāni. Fotomedības”](#), kurā iemūžināti dzīvnieki, putni un kukaiņi.

📖 **Vairākas Smiltenes novada bibliotēkas organizējušas stādu, sēklu apmaiņas iespējas.** Stādu bibliotēka – Palsmanes bibliotēkā aprīlī; augu maiņas punkts “Paņem draugu - augu sev līdzī” – Blomes bibliotēkā aprīlī; sēklu, dēstu, stādu maiņas punkts - Bilskas bibliotēkā aprīlī, maijā; sēklu un stādu maiņa – [Drustu bibliotēkā](#) no marta līdz jūnija vidum; sēklu maiņas punkts – Apes bibliotēkā no marta.

Variņu bibliotēkā notikuši pasākumi:

- [Porcelāna leļļu izstāde](#)
- [Nodarbība ar dabas aizsardzības pārvaldi](#)
- [Lasītāju klubiņa gada jubilejas ekskursija](#)
- [Radošā darbnīca-tiec pie savas krūzes](#)

Vidagas bibliotēka bija apskatāma izstāde – Virešu pagasta četru mednieku medību trofeju izstāde, organizēts pasākums ģimenēm ar bērniem “Lielais ciema pārgājiens”, “Siena talka Vidagā” un dāliju un flokšu ziedu izstāde.

Grundzāles bibliotēkā notikušas četras radošās darbnīcas. Izstādes: G. Zeibotes bagātīgā magoņu krūzīšu kolekcijas un M. Vīnšteines ziedu vainadziņu izstāde, Briežu ģimenes pildspalvu kolekcijas izstāde, M. Vīnšteines Adventes vainadziņi, [Zubovu ģimenes rokdarbi](#).

Radošo darbu izstādes Grundzāles bibliotēkā.

Palsmanes bibliotēkā labi apmeklēta bijusi Sigitas Zaļās gleznu izstāde, notikušas divas vietējās autoru izstādes “Montas Zauskas ziepju pušķi un krūzītes” un “Montas Zauskas smaržu, krāsu un sajūtu pasaulē”. Izstāde “Roberta Upenieka ar 3D printeri veidotie darbi” lielu interesi izraisīja arī vīriešos un zēnos.

Trapenes bibliotēkā apmeklētājus priecējušas izstādes “Karīnas Priedītes ilustrācijas” un “Skaistuma pavēlnieki” par vīriešu frizūru, bārdu un ūsu modi, kā arī “Ilzes Hakas adītie dārzeni”. Bibliotēku nedēļā organizēta foto izstāde “Kas notiek bibliotēkā!?” Izstādē izvietotas 30 A3 formāta planšetes-fotogrāfijas ar spilgtākajiem bibliotēkas notikumiem 10 gadu laikā.

Raunas bibliotēkā bija apskatāma knipelēto mežģiņu darinātāju apvienības “Savija” [rokdarbu izstāde](#), Raunas pamatskolas mājturības skolotājas Brigitas Zēmeles dzimtas dažādo rokdarbu izstāde “Es nāku no savas dzimtas...”, visinteresantākā un neparastākā izstāde bija līgatnietes Valdas Bomikas [čunčīnāšanas tehnikā](#) darinātās gleznas. Ievēribu izpelnījās Jura Kmina [fotoizstāde “Krodera teātris”](#). Rīkota foto akcija “Rauna visos gadalaikos”, kura turpināsies arī 2025. gadā ziemas un pavasara posmos. Vasaras posmā piedalījās 13 dalībnieki, tika iesūtītas 111 fotogrāfijas, rudens posmā piedalījās 13 dalībnieki, tika saņemta 141 fotogrāfija. Par saņemtajām fotogrāfijām varēja balsot. Vasaras un ziemas posmu noslēgumā apbalvoti trīs fotogrāfiju autori, kuru foto saņēma visvairāk balsu.

Drustu bibliotēkā notikušas septiņas radošo darbu izstādes: Lienes Kābeles origami un orimoto tehnikā veidotā izstāde “Grāmatu otrā dzīve”; Lauras Klapares gleznu izstāde “Kad laika mirklis ir tikai mans!”; Aivas Parandjukas gleznu izstāde “Ceļojums krāsu pasaulē”; Ģirta Venera [gleznu izstāde](#); Valdas Bomikas čunčīnāšanas tehnikā darināto gleznu izstāde; Ilzes Hakas adīto dārzeņu, augļu un sēņu izstāde; Daigas Pogules rokdarbu izstāde “Adu, radu, rādu!”.

Bibliotēku nedēļas ietvaros, pa ceļam starp Drustu pagasta pārvaldi un doktorātu, bija skatāmi un lasāmi Drustu iedzīvotāju rakstītie dzejoļi uz spoguļplāksnēm. Pēc vadītājas domām, šis ir labs veids, kā neuzspiesti, ar spožu, pievilcīgu drukāto materiālu uzrunāt mērķauditoriju iepazīt dzeju, kuras autori ir līdzcilvēki. Pēc izstādes beigām spoguļplāksnes tika nodotas glabāšanā Drustu novadpētniecības muzeja krājumā. Izstādes apmeklētāji bija patīkami pārsteigti par to, cik daudz radošu cilvēku ir Drustu pagastā.

Dzeja uz spoguļplāksnēm Drustu pagastā (Smiltenes novads).

Bilskas bibliotēka gada sākumā rīkoja semināru medniekiem un medību entuziastiem. Temats “Selektīvas briežu medības” sadarbībā ar Birzuļu Tautas namu, Jāni Baumanu un MSAF. Pēc semināra bija iespēja pieteikties trofeju novērtēšanai. Semināra laikā bibliotēka sevi pierādīja kā mūsdienīgu un zaļi domājošu iestādi, kurā var vērsties ar dažādiem jautājumiem, interesēm.

Seminārs par briežu medībām Birzuļu tautas namā medību entuziastiem.

5.9. Uzziņu un informācijas darbs

Valkas bibliotēkas apmeklētājiem sniegtas uzziņas un palīdzība, kas saistīta ar biļešu un rēķinu izdruku, darba nespējas lapas iesniegšanu portālā latvija.lv, ikmēneša rēķinu apmaksu, informācijas meklēšanu par transporta pakalpojumiem, sludinājumu iesniegšanu un dzīvesvietas deklarēšanu. Sniegta palīdzība mobilās aplikācijas Smart-ID izveidošanā apmeklētāju viedierīcēs, dokumentu skenēšanā un parakstīšanā ar elektronisko parakstu, izmantojot eID karti.

Smiltenes bibliotēkā 2024. gadā sniegtas 240 individuālas konsultācijas un uzziņas lietotājiem pie datoriem (datora un viedtālruna lietošanas pamatprasmes, e-paraksta lietošana, maksājumu veikšana, rādītāju nodošana www.latvija.lv, www.eds.gov.lv, www.elektrum.lv, www.datamed.lv, www.nva.gov.lv, www.lad.gov.lv, u.c.). Joprojām aktuāls pakalpojums konsultācijas droša elektroniskā paraksta jeb eParaksta lietošanā. Īpaši populārs bijis lūgums palīdzēt viedtālrunos lejuplādēt un aktivizēt eParaksts mobile aplikāciju.

Smiltenes Eiropas Savienības informācijas punkta darbs. Atzīmējot 20 gadus kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai, maijā Smiltenes bibliotēkas BAN notika Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas atbalstīts pasākums [“Divdesmit svecītes svētku kliņģerī – nāc un svinam kopā! Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”](#). Pasākums tika organizēts sadarbībā ar Smiltenes vidusskolu, Smiltenes Mūzikas skolu un Smiltenes Mākslas skolu, kurā piedalījās Smiltenes vidusskolas 5.c klases skolēni un audzinātāja Regīna Zariņa, Smiltenes Mūzikas skolas audzēkņi - pavisam kopā 32 dalībnieki. Interaktīvā veidā skolēni izteica savu viedokli, kāpēc viņiem ir svarīgi dzīvot Eiropas Savienībā (ES). Skolēnu izveidotais vārdu mākonis “Es un ES – tie esam mēs” skaidri parādīja, kas viņiem ir pats svarīgākais – drošības sajūta, miers, brīvība, ceļošanas iespējas. Svētki tika svinēti visiem radoši un aktīvi līdzdarbojoties:

- izspēlējot Kahoot vietnē viktorīnu “Atpazīsti Eiropas Savienības valstis karodziņos”;
- origami tehnikā lokot miera, brīvības un cerības simbolu – miera baložus;
- baudot Mākslas skolas audzēkņu darbu izstādi “Eiropa – mana, tava, mūsu: Latvijas 20 gadi Eiropas Savienībā”;

- ieklausoties Mūzikas skolas audzēkņu un viņu skolotāju Ingas Sīmanes un Jāņa Žagariņa atskaņotajos “Eiropas mūzikas ritmos”.

Smiltenes bibliotēkā svin 20 gadus, kopš Latvija pievienojās Eiropas Savienībai

Par aktīvu līdzdarbošanos dalībnieki saņēma suvenīrus - ES valstu karodziņu uzlīmes un informatīvu materiālu par Latvijas ceļu uz ES, kas skolēniem noderēs kā palīglīdzeklis mācību procesā.

Turpinot atzīmēt nozīmīgo notikumu – 20 gadus kopš Latvijas iestāšanās ES, Valkas un Smiltenes bibliotēku Eiropas Savienības informāciju punkti (ESIP) organizēja kopīgu aktivitāti – aicināja iedzīvotājus pārbaudīt savas zināšanas par Eiropas Savienības darbību, simboliku, personībām un dalībvalstīm, risinot ES mājas un Eiropas Parlamenta Vēstnieku skolu skolēnu sagatavoto [krustvārdu mīklu “Mini un atklāj!”](#). Pareizo atbilžu iesniedzēji izlozes kārtībā saņēma piemiņas balvas no atbalstītājiem – Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā.

Sadarbībā ar EUROPE DIRECT Vidzeme, kura darbību finansiāli atbalsta Eiropas Komisija, Smiltenes bibliotēka Digitālās nedēļas ietvaros organizēja nodarbību [“Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video - izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?”](#), kuru vadīja komunikācijas zinātnes doktore un medijpratības eksperte Klinta Ločmele.

5.10. Bibliotēkas izglītojošā darbība

Valkas bibliotēkas darbinieki pēc pieprasījuma sniedz individuālas konsultācijas apmeklētājiem par interneta izmantošanas iespējām: darbības interneta bankā, Smart-ID aplikācijas instalēšana viedtālrunī, e-pasta izveide un lietošana, darbības internetā, izmantojot eID karti u.c. Grupu nodarbību organizēšanai bibliotēkā nav piemērotu telpu un tehniskā nodrošinājuma.

Smiltenes bibliotēka

Bibliotēkās netiek organizētas apmācību grupas, jo nav šim nolūkam piemērotu telpu un aprīkojuma. Apmeklētāju konsultēšana notiek individuāli, ikdienas darba procesā. Tehnoloģijas strauji mainās, tāpēc zināšanas nepārtraukti jāpapildina, mācoties visa mūža garumā. Pārskata gadā tika sniegts mūžizglītības atbalsts, organizējot dažādas mācības iedzīvotājiem – lekcijas, nodarbības un tiešsaistes apmācības bibliotēku darbiniekiem, senioriem un citiem interesentiem. Organizējot pasākumus tiešsaistē, iespējams sasniegt skaitliski lielāku auditoriju un dalībnieku iesaisti arī no citiem novadiem.

13. tabula "Mūžizglītības atbalsta pasākumi un konsultācijas Smiltenes novada bibliotēkā"

Gads	2023	2024	+/- 2024/2023
Mācības (skaits)	305	120	-185
Dalībnieki (skaits)	1460	1224	-236

2023. gadā bija izveidojusies cieša sadarbība ar Izglītības pārvaldes mūžizglītības speciālisti Guntu Grigori, organizējot "Senioru akadēmijas" nodarbības. Atskaites periodā, mainoties darbiniekam Izglītības pārvaldē, mainījušās arī darba metodes un "Senioru akadēmija" vairs nav aktīva. Līdz ar to arī pārvaldes un bibliotēku sadarbība ir apsīkusī. Tas ietekmējis tabulā redzamos rādītājus.

14. tabula "Mūžizglītības atbalsta pasākumi un konsultācijas Smiltenes bibliotēkā"

Gads	2023	2024	+/- 2024/2023
Mācības (skaits)	28	16	-12
Dalībnieki (skaits)	581	441	-140

📖 Pārskata gadā Smiltenes bibliotēka organizēja 11 mūžizglītības pasākumus e-pakalpojumu un e-resursu popularizēšanai, kuros piedalījās 349 dalībnieki, tai skaitā:

- piecas tiešsaistes informācijpratības nodarbības un apmācības, kur piedalījās 184 dalībnieki un
- deviņas klātienē apmācības ar 111 dalībniekiem.

Salīdzinot ar 2023. gadu, pērn notikuši par 10 mūžizglītības atbalsta pasākumiem mazāk. Bibliotēka iesaistījās gan "Vispasaules Drošāka interneta dienā", gan Eiropas digitālajā nedēļā, gan Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļā. Šajās nedēļās ar īpaši izvietotiem uzsaukumiem iedzīvotāji tiek aicināti piedalīties pasākumos un pieteikties individuālajām konsultācijām par bibliotēkas piedāvātajiem bezmaksas pakalpojumiem e-prasmju uzlabošanai un datu bāzu lietošanu. Konsultāciju mērķis ir uzsvērt digitālo prasmju nozīmību, lai ikviens Latvijas iedzīvotājs izmantotu digitālās tehnoloģijas un pakalpojumus savā darbā un ikdienā. Iespēju robežās vadīt nodarbības vai lasīt lekcijas tiek aicināti lektori, kuri ir interesanti un pieprasīti, vai arī viņu tematiskais satura piedāvājums konkrētajā brīdī ir populārs sabiedrībā.

Bibliotēka iesaistījās "**Vispasaules Drošāka interneta diena 2024**" aktivitātēs. Interesentiem bija iespēja pārbaudīt savas zināšanas, piedaloties tiešsaistes viktorīnā "[Drošāks internets sākās ar Tevi](#)". Mūsdienās ir tikpat kā neiespējami iztēloties savu dzīvi bez interneta, taču, vai mēs protam lietot internetu droši un vai mākam pasargāt sev tuvos cilvēkus no iespējamiem draudiem?

Swedbank konsultāciju dienas. Pārskata gadā turpinājās sadarbība ar AS "Swedbank" Valmieras filiāli un iedzīvotājiem tika organizētas izglītojošas tikšanās un individuālas konsultācijas par dažādiem bankas pakalpojumiem. Tuvākā bankas filiāle atrodas Valmierā, tāpēc iedzīvotāji izmanto bibliotēkas piedāvājumu pieteikties konsultācijai uz vietas Smiltēnē. Tikšanās vadīja Pēteris Maksimivs, AS "Swedbank" vadošais klientu konsultants Valmieras filiālē. Piemēram, rudenī notika izglītojoša nodarbība jauniešiem "[Tava nauda - Tavas iespējas](#)". Smiltenes vidusskolas 12. klases skolēniem bija iespēja piedalīties interesantā sarunā par aktuālām tēmām: Swedbank ISIC kartes lietošanas priekšrocībām, par naudu, par jauniešu iespējām to sakrāt, par e-makiem, investīcijām, vienkārša ikdienas budžeta plānošanu un par to, kā iemācīties pasargāt sevi no krāpniekiem un nekļūt par naudas mūli. No skolēnu puses prezentācijas saturs tika novērtēts kā ļoti kvalitatīvs un visiem likās vērtīgs, iesakot arī citiem to apmeklēt. Tikšanās

noslēgumā bibliotekāres jauniešiem nedaudz pastāstīja par pieejamajiem pakalpojumiem, uzzīņu un novadpētniecības krājumiem, kā arī iedrošināja jauniešus nākt uz bibliotēku un izvēlēties sev interesējošu literatūru.

Gada izskaņā notika izglītojoša lekcija par finanšu krāpniecību [“Ieraugi krāpnieka patieso nodomu”](#) un individuālas konsultācijas iedzīvotājiem bankas vidē. Lekcijas laikā iedzīvotājiem bija iespēja uzzināt, kādi šobrīd ir biežākie krāpšanas veidi un kādi ir zelta likumi, lai sevi pasargātu. Ikvienam bija iespēja uzdot arī individuālus jautājumus, netērējot laiku bankas filiāles apmeklējumam.

Vasaras vidū bibliotēkā norisinājās nodarbība [“Lieto internetu droši!”](#) ar mērķi popularizēt drošu interneta lietošanas paradumus. Nodarbības dalībnieki ar ieinteresētību vēroja īsfilmas par drošu interneta lietošanu un veica sagatavotos uzdevumus, pēc nodarbības dodoties projām ar atziņu – bija saturīga un vērtīga nodarbība, zināšanas par drošu interneta lietošanu ir būtiski papildinātas un nostiprinātas. Nodarbībā piedalījās 17 dalībnieki.

Nozīmīgas un apjomīgas bija bezmaksas tiešsaistes apmācības [“Digitālā bibliotēka: saturs un lietošana”](#), kuras Smiltenes bibliotēka organizēja sadarbībā ar LNB. Nodarbības paredzētas visiem interesentiem, kas vēlējas gūt ieskatu Latvijas kultūras mantojumā, kā arī iesaistīties digitālo resursu satura papildināšanā un bagātināšanā Digitālajā bibliotēkā. Mācībās piedalījās Smiltenes, Valkas, Valmieras un Limbažu novada bibliotēku darbinieki, kā arī citi interesenti. Nozīmīgs ieguvums - mācības tika ierakstītas un ieraksti ievietoti bibliotēkas YouTube kontā, dodot iespēju noskatīties nodarbības atkārtoti. Praktiskajā daļā bija iespēja lektores vadībā meklēt dažādus digitālos objektus un apgūt dažādas informācijas meklēšanas un filtrēšanas iespējas. Trīs nodarbībās piedalījās 156 dalībnieki:

- 1. nodarbības tēmas: informācija par LNB pakalpojumiem, krājumu un elektroniskajiem resursiem. Informācijas meklēšana, atlase un izguve elektroniskajā katalogā sistēmā Primo. Lektore Ginta Zalcmane, LNB Informācijas pakalpojumu attīstības vadītāja. 50 dalībnieki. 40 skatījumi Youtube.
- 2. nodarbības tēmas: Latvijas Nacionālās bibliotēkas Digitālā bibliotēka un digitālās bibliotēkas kolekcijas. Lektore Eva Ausēja, LNB Tehnoloģiju un dabaszinātņu lasītavas vadītāja. 45 dalībnieki. 36 skatījumi Youtube.
- 3. nodarbības tēmas: Latvijas atmiņas institūciju resursi. Digitālās humanitārās zinātnes un DHZ rīki. Lektore Ginta Zalcmane, LNB Informācijas pakalpojumu attīstības vadītāja. 61 dalībnieks. 28 skatījumi Youtube.

5.11. Medijpratība

Valkas bibliotēka

Grupu apmācības un lekcijas saistībā ar medijpratību šogad Valkas bibliotēkā nav bijušas. Apjautājot bibliotēkas lietotājus, noskaidrots, ka vislabprātāk iedzīvotāji vēlas ar bibliotekāri individuālu sarunu, jo kautrējas par savu nezināšanu un uzdot jautājumus citu klātbūtnē. Lasītāji ļoti novērtē kopīgu darbošanos internetā, jo bibliotekārs sniedz vērtīgus padomus, kam pievērst uzmanību un kā internetu lietot droši.

Smiltenes bibliotēka

Smiltenes bibliotēka iesaistījās “Eiropas digitālā nedēļa 2024” pasākumos, kas visā Latvijā norisinās kopš 2010. gada. Tā tiek organizēta Eiropas kampaņas “All Digital Weeks” ietvaros. Pieaugušo apkalpošanas nodaļā tika organizēts viens pasākums un konsultāciju dienas, kopā piedalījās 35 dalībnieki. No 13.–17.maijam ikvienam interesentam bija iespēja piedalīties individuālās konsultācijās digitālo prasmju apgūšanai [“Digitālie pakalpojumi un prasmes iedzīvotājiem”](#). Tēmas: e-paraksta lietošana, e-adreses izveide, Latvija.lv pakalpojumi, iedzīvotāju gada ienākumu deklarācijas iesniegšana, Canva.com vizuālo rīku lietošana u.c. Atsaucība nebija liela, tikai divi dalībnieki. Krietni apmeklētāka (33 dalībnieki) bija “Digitālās nedēļas 2024” nodarbība par mākslīgā intelekta rīkiem [“Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video – izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?”](#). Dalībniekiem divu stundu garumā bija iespēja stiprināt medijpratību, iepazīstoties ar mākslīgā intelekta rīku darbību un mēģinot izvērtēt sintezēto attēlu, video un audio ierakstu autentiskumu. Nodarbību vadīja Klinta Ločmele, komunikācijas zinātnes doktore un medijpratības eksperte. Pasākums organizēts sadarbībā ar EUROPE DIRECT Vidzeme.

Tikšanās ar medijpratības eksperti Klintu Ločmeli Smiltenes bibliotēkā.

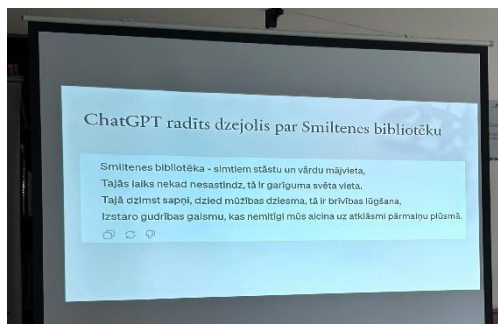
Zinoši un informēti iedzīvotāji ir pasargāti no dažādiem krāpniecības veidiem. Lektore Klinta Ločmele nodarbības laikā demonstrēja mākslīgā intelekta daudzveidīgās iespējas, piemēram, sacerēt dzejoli par Smiltenes bibliotēku:

“Smiltenes bibliotēka – simtiem stāstu un vārdu mājvieta.

Tajās laiks nekad nesastindz, tā ir garīguma svēta vieta.

Tajā dzimst sapņi, dzied mūžības dziesma, tā ir brīvības lūgšana,

Izstaro gudrības gaismu, kas nemitīgi mūs aicina uz atklāsmi pārmaiņu plūsmā.”

Paldies par interesi par aktuālajiem tematiem un vēlmi par tiem informēt savus lasītājus. Ar laiku pieejājos sadarboties un saku paldies par veicinātību un zinātkāni! Peksnu turpmākā darbē!

*Klinta Ločmele
15.05.2024.*

ChatGPT radīts dzejolis. K.Ločmeles ieraksts bibliotēkas Viesu grāmatā

5.12. Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums

Valkas reģiona bibliotēku kopkatalogā apkopotas ziņas par septiņu Valkas novada un 10 Smiltenes novada publisko un mācību iestāžu bibliotēkām. Bibliotēku krājumos uzskaitītas grāmatas, audiovizuālie dokumenti, kartogrāfiskie materiāli, nošizdevumi, attēlizdevumi, elektroniskie resursi un pārējie dokumenti latviešu, angļu, krievu un citās valodās. 2025. gada janvārī kopkatalogā ir 74081 ieraksts, sniegtas ziņas par 171886 monogrāfiju eksemplāriem un 16713 turpinājumresursu eksemplāriem.

Kopkatalogā joprojām redzama informācija par piecām bijušās Strenču apvienības, tagad Valmieras novada bibliotēkām. Lai gan tika veikts datu eksports uz Valmieras reģiona kopkatalogu, visu informāciju nav iespējams vienkārši izdzēst, tas saistīts ar sūtījumu reģistrāciju un uzskaiti kopkatalogā. Pašlaik bijušās Strenču apvienības bibliotēkārēm ir anulētas pieejas iespējas katalogam, kā arī dots uzdevums BIS ALISE uzturētājiem sistēmas sakārtošanai un risinājuma meklēšanai.

Četras bijušā Apes novada bibliotēkas (Apes, Gaujienas, Trapenes, Vidagas bibliotēka) un divas bijušā Raunas novada bibliotēkas (Drustu, Raunas bibliotēka) metodiski tiek uzraudzītas no Smiltenes bibliotēkas un Valkas bibliotēkas puses, bet to krājums uzskaitīts Alūksnes un Cēsu reģionu bibliotēku kopkatalogos. Saites uz šo bibliotēku publiskajiem katalogiem ir pieejamas Valkas un Smiltenes novada bibliotēku kopkatalogā.

Atskaites periodā kopkatalogā darbojās 14 Valkas un Smiltenes novada publiskās bibliotēkas, izmantojot Cirkulācijas, Meklēšanas un atlases, Komplektēšanas un SBA moduļu piedāvātās iespējas. Dažas bibliotēkas veic arī katalogizācijas darbības, veicot resursu aprakstus vai importējot ierakstus ar Z39.50 klienta palīdzību. Pārsvārā katalogizācijas darbu, autoritatīvo ierakstu pievienošanu, aprakstu priekšmetizāciju, resursu attēlu un anotāciju pievienošanu, kā arī MARC ierakstu rediģēšanu veic Valkas bibliotēkas speciālisti.

Šobrīd kopkatalogā darbojas trīs izglītības iestāžu bibliotēkas – Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijā, Smiltenes vidusskolā un Smiltenes tehnikumā, izmantojot Cirkulācijas, Meklēšanas un atlases, SBA, kā arī Komplektēšanas moduli, veicot resursu norakstīšanu vai nodošanu uz citiem krājumiem. Smiltenes vidusskolas un Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotēkas veido sūtījumus. Pēc nepieciešamības Valkas bibliotēkas speciālisti palīdz skolu bibliotēkām ne tikai konsultatīvi, bet arī praktiski, veicot resursu katalogizāciju, eksemplāru ziņu pārceļšanu un nodošanu uz citām telpām un krājumiem, SBA darbības u.c.

15. tabula “BIS ALISE izmantošana”

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Pasūtīts (Web) eksemplāru (2024)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana	
Valkas reģions	17	17	17	17	17	1338

16.tabula “Autorizētie lietotāji”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	6026	5861	5437	-2,7%; -7,23%
Autorizētie lietotāji kopā	1505	1515	1521	+0,6%; +0,4%
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	266	618	243	+132%; -60,1%

Pārskata gadā autorizēto lietotāju skaits, salīdzinājumā ar 2023.gadu, ir krasi samazinājies. Tas izskaidrojams ar faktu, ka iepriekšējā gadā Smiltenes novada bibliotēkas izsniedza lasītājiem autorizācijas datus masveidā, tagad liela daļa aktīvo lasītāju jau ir tos saņēmuši.

5.13. Iekšzemes SBA

17.tabula “SBA rādītāji Valkas reģiona bibliotēkās”

SBA	2022	2023	2024
Valkas bibliotēka			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	216	196	208
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	391	482	264
Valkas novada bibliotēkas			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	313	410	172
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	114	114	93
Smiltenes bibliotēka			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	163	194	97
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	112	186	106
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	36	79	64
Smiltenes novada bibliotēkas			
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	213	359	260
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	142	175	189
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	4	7	11
Kopā reģionā	1704	2202	1464

Valkas bibliotēka

Valkas bibliotēkai reģiona un novada ietvaros SBA pakalpojums tiek izmantots regulāri. Grāmatu apmaiņa notikusi starp 9 bibliotēkām un 13 grāmatu krājumiem. Ar visām bibliotēkām izveidojusies laba sadarbība, kolēģu atsaucība nodrošina ātrāku iespieddarbu apmaiņu. No 2024. gada Smiltenes bibliotēkas darbiniece dzīvo Valkā, kas paātrina grāmatu apmaiņu starp Valkas un

Smiltenes novadiem. Pārskata periodā aktīvāk grāmatu apmaiņā iesaistījušies arī Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzija – Valkas bibliotēkas BLN aizņēmās no skolas bibliotēkas krājuma grāmatas no ieteicamās literatūras saraksta. Valkas bibliotēka SBA kārtā 2024. gadā no citām bibliotēkām saņēmusi 172 grāmatas: 53 eks. no Smiltenes bibliotēkas, 40 eks. no Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas, no Sēļu bibliotēkas 23 eks. Uz citām bibliotēkām SBA krājumu apmaiņā nosūtīti 264 eks.: Vijciema bibliotēkai 87 eks., Smiltenes bibliotēkai 69 eks., Ērgemes bibliotēkai 51. eks. Ar pārējām bibliotēkām gan saņemto, gan izsniegto eksemplāru skaits ir mazāks.

Reģions

SBA jomā joprojām lielākā problēma ir loģistika. Atsevišķas bibliotēkas savos pārskatos kā veiksmes faktoru norāda iespēju nogādāt grāmatas ar kolēģu starpniecību, kuri dzīvo pagastā, bet strādā pilsētā. Tas nodrošina ātru un regulāru grāmatu piegādi. Citur izpalīdz paziņas, pašvaldības darbinieki, radi. Pagastu bibliotēku budžetos nav paredzēti līdzekļi loģistikai, tādēļ reizēm nākas atteikt iespēju piegādāt grāmatu. Šajos gadījumos lasītājs tiek informēts, kurā bibliotēkā nepieciešamā grāmata ir pieejama, varbūt viņam ir iespējams pašam braukt tai pakal.

Raunas un Drustu bibliotēkas sadarbojas ar Cēsu novada bibliotēkām, **Apes, Trapenes un Gaujienas** bibliotēka ar Alūksnes novadu, jo tām ir kopīgs elektroniskais katalogs, kas nodrošina vienkāršotu grāmatu saņemšanu/nodošanu, kā arī ir iespēja lasītājam grāmatas izsniegt elektroniski.

Smiltenes bibliotēkai ir nostiprinājusies sadarbība ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku, kas nodrošina iespēju pasūtīt un saņemt lasītājam interesējošas grāmatas palielinātājā drukā vai CD formātā, bet pakalpojums Latvijas Neredzīgo Bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēma “Balss” tiek izmantots ļoti maz. **Drustu bibliotēkai** ir sadarbība ar Cēsu pilsētas Valdemāra bibliotēku. Pagājušajā gadā SBA kārtā no Valdemāra bibliotēkas tika saņemtas 11 grāmatas palielinātā drukā. Neērtības rada tas, ka šis pakalpojums nav pieejams BIS ALISE, kur būtu iespēja ērtāk izsekot grāmatu aprītei un izgūt izsniegumu statistiku. Šobrīd grāmatu un statistikas datu uzskaites tiek veikta manuāli. Grāmatu saņemšana no Valdemāra bibliotēkas notiek ar Latvijas Pasta starpniecību, kas ir bezmaksas pakalpojums.

• pieprasījumu analīze

Valkas bibliotēka 2024. gadā no LNB ar Latvijas pasta starpniecību saņēma 37 grāmatas, kuras neatradās reģiona bibliotēku grāmatu krājumos, vai arī uz tām bija izveidojusies interesentu rinda. No saturiskā aspekta, tāpat kā iepriekšējos gados, pieprasītākās grāmatas bija par pedagogiju un psiholoģiju, piemēram: D. Medne “Bērncentrēta pieeja audzināšanā”, Dž. Edeirs “Līderība un motivācija”, G. Felzers “Motivēšanas veidi”, “Psiholoģiskās aizsardzības grāmata”, S. Veinberga “Skaidība”, O. Golubeva “20 minūtes” – grāmata par atgriešanos pie sevis, par prāta potenciālo attīstīšanu, miera un harmonijas sasniegšanu, radošo spēju atklāšanu.

2024. gadā lielāka interese bija par vēstures grāmatām. No LNB saņemtas V. Lasmanes “Nakts jau nav tikai gulēšanai” – grāmata par cilvēkiem, kas riskēja ar savu dzīvību, lai glābtu no atkārtotas padomju okupācijas, V. Miķelsona “Kauju ugunīs rūdīta draudzība” – Otrais pasaules karš Latvijā, 1940/1945, K. Kello “Templieši Māras zemē”. Pārskata periodā bibliotēkas lasītājam sagādāti gan latviešu, gan ārzemju autoru klasiku darbi krievu valodā.

5.14. Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļas pagaidu mājvietā nav klusās lasītavas, nav piemērota zona grupu apmācībām, trūkst atsevišķa telpa pasākumiem. Mākslas izstādes tiek izvietotas gaitenī, lai, neskatoties uz telpu trūkumu, būtu iespēja turpināt apmeklētājus piecēt ar izstādēm. Smiltenes bibliotēkai ir nepieciešama jauna, plaša un moderna ēka, kas būtu pieejamāka iedzīvotājiem gan atrašanās vietas, gan platības ziņā.

Smiltenes bibliotēkas BAN nav pieejama personām ar īpašām vajadzībām. Nodaļas telpas atrodas Smiltenes Sporta halles 2.stāvā. Problēma: Vasaras karstajos mēnešos nodaļā liels karstums, ventilācija pūš telpās karsto āra gaisu. Savukārt laikā, kad ārā paliek vēss, bibliotēkā ir ļoti auksts. Risinājums būtu ventilācijas sistēmas sakārtošana.

Raunas bibliotēkai problēmas pakalpojumu pieejamībā nav konstatētas. Sakarā ar reorganizāciju, kopš 2024. gada 1. oktobra tika slēgta Raunas bibliotēkas Rozes nodaļa. Taču, neskatoties uz šīs nodaļas slēgšanu, lielākā daļa Rozes nodaļas apmeklētāju izmanto Raunas bibliotēkas sniegtos pakalpojumus. Tiek piedāvāta arī grāmatu un periodikas piegāde dzīvesvietā Rozes ciema iedzīvotājiem, piezvanot uz bibliotēkas tālruni un pasūtot izdevumus. Šo pakalpojumu izmanto ļoti reti. Bibliotēkas lietotāji labprāt apmeklē bibliotēku paši un izvēlas sev interesējošo literatūru, kā arī izmanto citus bibliotēkas sniegtos bezmaksas un maksas pakalpojumus.

Bilskas bibliotēkā grāmatu apmaiņa tiek veikta starp Bilskas bibliotēku un nodaļām Lobērgos un Birzuļos, un tas netiek reģistrēts BIS ALISE kā SBA.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

6. KRĀJUMS

6.1. Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Valkas bibliotēka

Pārskata periodā Valkas bibliotēka krājuma komplektēšanu veica saskaņā ar 2024. gadā [izstrādāto dokumentu](#) “Valkas novada Centrālās bibliotēkas krājuma organizācijas un attīstības politika 2024.–2026. gadam”, kas apstiprināts 2024. gada 26. jūlijā. Tajā izvērtēts bibliotēkas krājums: tā izmaiņas, attīstības dinamika, kvalitāte, glabāšanas principi, norādīti mērķi, uzdevumi, jaunieguvumu izvēles kritēriji, komplektēšanas avoti, resursu izslēgšanas noteikumi, dāvinājumu pieņemšanas politika. Lielākā daļa iepriekšējā dokumentā plānoto uzdevumu sasniegti, pie atsevišķiem uzdevumiem vēl jāturpina strādāt. Detalizētāks apraksts apskatāms dokumenta 17. lpp. 13. punktā.

Pārskata perioda prioritātes:

- krājuma komplektēšanas finansiālā nodrošinājuma palielināšana,
- maksimāla bērnu, oriģinālliteratūras un novadpētniecības jaunieguvumu skaita palielināšana,
- izstrādāt jaunu dokumentu “Valkas novada Centrālās bibliotēkas krājuma organizācijas un attīstības politika 2024.-2026. gadam”.

Reģions

Valkas novadā katrai pagasta bibliotēkai izstrādāta atsevišķa, vietējai situācijai atbilstoša krājuma komplektēšanas politika, pēc kuras tās vadās, organizējot darbu ar krājumu. **Smiltenes novadā** krājuma komplektēšanā bibliotēkas vadījās pēc 2022. gada 13. aprīlī apstiprinātās “Smiltenes novada bibliotēkas krājuma komplektēšanas un organizācijas politikas 2022.–2024. gadam”. Tiek ņemti vērā arī akreditācijas un inventarizācijas komisijas ieteikumi, pieredzes apmaiņās gūtā pieredze bibliotēkas krājuma kvalitātes uzlabošanai, kā arī lietotāju intereses un jaunākās tendences literatūrā, kultūrā un tautsaimniecībā.

Visām bibliotēkām krājuma attīstības politikas pamats ir veidot vietējai kopienai aktuālu, dažādām mērķauditorijām atbilstošu, dažādu resursu krājumu, nodrošināt tā pieejamību, sniegt mūsdienīgus informācijas pakalpojumus un veicināt sabiedrības mūžizglītību.

Pārskata perioda prioritātes:

- krājuma komplektēšanas finansiālā nodrošinājuma palielināšana,
- maksimāla bērnu un oriģinālliteratūras jaunieguvumu skaita palielināšana,
- krājuma saturiskās un fiziskās kvalitātes uzlabošana, apgrozījuma, u.c. krājuma kvalitātes rādītāju pieaugumu sasniegšana.

6.2. Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Valkas bibliotēka

18.tabula “Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	9945	10685	8829	+7,44 ; -17,4
<i>t. sk. grāmatām</i>	7728	8341	6833	+7,93 ; -18,1
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	2065	2200	1966	+6,53 ; -10,6
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	1,9	2,1	1,76	+10,5 ; - 16,2
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	9945	10685	8829	+7,44 ; -17,4

Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai mainīgs. Pārskata periodā neparedzēts samazinājums. Tam par iemeslu bija kritiskā finanšu situācija pašvaldībā, tika īstenoti taupības pasākumi. Rezultātā netika sasniegta pārskata perioda prioritāte. Tik sarežģīta situācija ar finansējumu pēdējo reizi fiksēta pirms 10 gadiem. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājums par 1856 EUR. Tas skāris visas pozīcijas. Grāmatu iegādei atvēlēts 77,4% no kopējā krājuma finansējuma. Bērnu grāmatu iegādei atvēlēts 28% no kopējā grāmatu finansējuma. Tas ir pozitīvs rādītājs, jo ir pārsniegts krājuma attīstības politikā izvirzītais mērķis (26%).

Jaunās grāmatas, tai skaitā bērnu un pusaudžu, tiek iegādātas regulāri, reizi mēnesī. Finansējums ir gandrīz pietiekošs jaunu, kvalitatīvu resursu iegādei, jo grāmatu izdevniecību piedāvājums ir samazinājies un katrai iegādātajai vienībai tiek daudzpusīgi vērtēta satura un fiziskā kvalitāte, kā rezultātā nereti tiek pieņemts kritisks lēmums neiegādāties resursu. Tomēr attīstībai finansējums ir nepietiekams, ņemot vērā mūsdienu prasības. Tiek aktualizēts jautājums par finansējuma ieguldīšanu ļoti pieprasītu izdevumu dubletu iegādei, cik liela ir nepieciešamība, jo tā ir īslaicīga vajadzība. Aizvien biežāk tiek pārdomāts par nolietotu, saturā labu grāmatu atkārtotu iegādi, tā vietā varbūt izvēloties citas iespējas (SBA, LNB piedāvātos digitālos resursus).

Samazinājies krājuma finansējums uz vienu iedzīvotāju (dati iegūti 01.01.2025 pēc PMLP datiem), jo kritiski samazinājies pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai. Finansējums uz vienu lietotāju bija 6,2 EUR.

Par piešķirto finansējumu (6863 EUR) iegādātas 554 grāmatas (neieskaitot periodiku), tātad vienas vienības vidējā cena – 12,39 EUR. 85% grāmatu iepirkta SIA “Jānis Roze” Valkas veikalā, 15% - SIA “Virva LK”. Periodiskie izdevumi abonēti VAS “Latvijas Pasts” un SIA Izdevniecība “Dienas Žurnāli”, izmantojot elektroniskās abonēšanas sistēmu.

Finansējuma sadalījums 77% grāmatu u.c. izdevumu un 23% periodikas iegādei ir atbilstošs normai.

Reģions

19. tabula “Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	59615	83758	71105	+40,5 ; -15,1
<i>t. sk. grāmatām</i>	40097	62569	49901	+56 ; -20,24
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	18907	19730	20809	+4,4 ; +5,47
Finansējums krājumam uz 1 iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	2,2	3,08	2,7	+40 ; - 12,3
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	59615	83758	71105	+40,5 ; -15,1

Pārskata periodā krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums samazinājies par 12653 EUR, jo samazināts kopējais pašvaldības finansējums bibliotēkām. Grāmatām ievērojams samazinājums, jo ņemts vērā lasītāju pieprasījums pēc periodiskajiem izdevumiem. Nākošajā plānošanas periodā tas jāizvērtē un jākorrigē.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums starp pagastiem un novadiem ir atšķirīgs. **Valkas novada** bibliotēkās finansiālais nodrošinājums krājuma papildināšanai grāmatām u.c. resursiem tiek aprēķināts, ņemot vērā aktīvo lietotāju skaitu katrā bibliotēkā, lai motivētu bibliotekāru aktīvāk darboties. Atskaites periodā tas bija 5,21 EUR uz vienu lietotāju. Tātad, jo vairāk lietotāju, jo lielāks finansējums. Šāds lēmums pieņemts, jo secināts, ka ir pagasti ar lielu iedzīvotāju skaitu, kuros ir maz bibliotēkas lietotāju, kamēr pagastos ar maz iedzīvotājiem ir lielāks lietotāju skaits. Izvērtējot pieredzi, kad finansējums tika sadalīts pēc iedzīvotāju skaita, secināts, ka tas neveicina bibliotekāru aktivitāti. Pārskata periodā prasītais krājuma finansiālais nodrošinājums ar pašvaldības lēmumu ierobežots – jūlijā netika iepirkta grāmata, bet līdz gada beigām grāmata pirktas, būtiski taupot finanšu līdzekļus. Finansējums bērnu grāmatu iegādei – 22,13% no kopējā finansējuma grāmatām. Izdevumi periodikas abonēšanai sastāda 35%. Nākošajā gadā jāieplāno palielinājums grāmatām u.c. resursiem.

Smiltenes novada bibliotēkās finansiālais nodrošinājums krājuma papildināšanai grāmatām u.c. resursiem tiek aprēķināts, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu 2023. gadā, tātad 2024. gadā tas veidoja 2,11 EUR uz vienu iedzīvotāju (2023. gadā - 2,51 EUR). Pārskata periodā krājuma finansiālais nodrošinājums samazinājies par 5210 EUR (8,9%), grāmatu u.c. resursu iegādei – par 5596 EUR (12,6%). Izdevumi periodikas abonēšanai sastāda 27%, kas atbilst normai.

Pārskata perioda finansējums nav savienojams ar bibliotēkas izaugsmi. Novadu salīdzinājumā Valkas novadam lielāks samazinājums. Bibliotēkas izjuta samazinājumu krājuma komplektēšanai, liekot atteikties no daudzām idejām un iespējām, tomēr mācījās pielāgoties situācijai.

Bibliotēku krājumu komplektēšanu īsteno, ņemot vērā vairākus saistītos faktorus - lasītāju pieprasījumus, pašvaldības finansējuma iespējas, izdevēju, grāmatu piegādātāju piedāvājumus un lasītāko grāmatu topu sarakstus.

Reģionā finansējums bērnu grāmatu iegādei ir 21,9% (nav datu par bibliotēkām, kuras strādā Cēsu un Alūksnes katalogos) (2023. gadā – 15,6%) no kopējā grāmatu finansējuma. Prieks par pieaugumu, tomēr te vēl ir, kur tiekties.

Finansējuma sadalījums 71% grāmatu u.c. izdevumu un 29% periodikas iegādei ir atbilstošs normai.

Grāmatas iepirkta SIA “Jānis Roze” Valkas veikalā, SIA “Latvijas grāmata”, SIA “Virva LK”, jo uzņēmums nodrošina jauno grāmatu piegādi bibliotēkā un grāmatu veikalā SIA “Zvaigzne ABC” Valmierā, kas bibliotēkai piedāvā grāmatas ar atlaidēm.

Periodiskie izdevumi abonēti VAS “Latvijas Pasts” (ar atlaižu piedāvājumu “Laimīgā nedēļa”) elektroniskās abonēšanas sistēmu un SIA “Izdevniecība Dienas Žurnāli”, izvēloties iespēju pasūtīt žurnālus un laikrakstus izdevīgāk, SIA “Latvijas Mediji”.

Pagastu bibliotekāres secina, ka pieprasījumu pēc periodiskajiem izdevumiem grūti nodrošināt. Atsevišķās bibliotēkās tie tiek lasīti vairāk, nekā grāmatas. Lasītāji to pamato ar to, ka vieglāk lasīt, jo ir izklaidējošs, gaumei atbilstošs saturs. Aktīvākas periodikas lasītājas ir sievietes, viņas vislabprātāk izvēlas žurnālus “Ieva”, “Ievas Stāsti”, “Ievas Veselība”, “Mans Dārzs” “Praktiskais Latvietis”, “Privātā Dzīve”, “Leģendas” u.c. Populārākā vīriešu lasāmviela ir žurnāli “Klubs”, “Ilustrētā Zinātne”, “Ilustrētā Pasaules Vēsture”. Arī seniori ir aktīvi periodisko izdevumu lasītāji, jo abonēšana ir dārga.

6.3. Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Valkas bibliotēka

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude nav veikta.

Reģions

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude veikta piecās bibliotēkās: Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā, Trapenes bibliotēkā, Bilskas bibliotēkā, Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļā un Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotēkā. Pārbaudes veiktas, izmantojot BIS ALISE moduli “Inventarizācija”. Ziņas par krājuma stāvokli uz konkrēto datumu iegūtas, izmantojot BIS ALISE piedāvātās iespējas – inventāra grāmata, SUG. Pagastu bibliotēku krājumu inventarizācijās piedalās Valkas bibliotēkas darbinieki: sistēmas administrators un citi darbinieki pēc vajadzības, lai nodrošinātu darba grupas pie vismaz trīs datoriem. Darbs nesagādāja grūtības, jo visās bibliotēkās pārbaudes BIS ALISE veiktas otro reizi, palīdzēja iepriekšējās inventarizācijās gūtā pieredze, savlaicīga darbu plānošana.

Konstatēts, ka uzskaites dokumenti aizpildīti un izdrukas no BIS ALISE veiktas regulāri, krājums nodaļu ietvaros visās bibliotēkās nav sakārtots alfabēta secībā, krājuma vienības vidēji nolietotas, daļa senāk izdotās latviešu oriģinālliteratūras un tulkotās klasikas sliktā stāvoklī. Konstatēti nelieli iztrūkumi pieļaujamo normu robežās. Tas varēja rasties, pieļaujot neprecizitātes norakstīšanā, vai grāmatu zudumu no brīvpieejas plauktiem. Bibliotēkās atklātās kļūdas (norakstīti, neregistrēti, nolietoti eksemplāri krājumā) novērstas. Ievērojami samazinājies bojāto, nekorekto svītrkodu skaits, jo tie pēc iepriekšējās pārbaudes nomainīti.

Pārskata perioda jaunums: pirmo reizi veikta skolas krājuma pārbaude Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas krājumā. Iegūta jauna pieredze, jo skolas krājuma organizācija atšķiras. Pateicoties bibliotekāres Iras Silājas ieinteresētībai un centībai, inventarizācija noritēja veiksmīgi, tika

sakārtota uzskaitē, iegūta abpusēji laba pieredze – Irai darbā ar BIS ALISE, reģiona bibliotēkas speciālistiem skolu krājuma specifiskā.

📖 Nebijis gadījums bija ārkārtas inventarizācija Bilskas bibliotēkā LNB Datu centra darbības traucējumu dēļ, kā rezultātā radās neatgriezeniski datu zudumi. Darbības traucējumu laikā jūnija beigās tika veikta grāmatu norakstīšana, grāmatas uzreiz tika nodotas makulatūrā, izslēgtu grāmatu sarakstu bibliotēkā nebija saglabājusi ārpus sistēmas. Rezultātā grāmatas palika uzskaitē, bet plauktā to vairs nebija. Zinot, ka apjoms ir vērtīgs, un nevēloties darbu turpināt ar neprecizitātēm krājuma uzskaitē, bibliotēkā ierosināja veikt ārkārtas inventarizāciju, neraugoties uz to, ka kārtējā inventarizācija tika veikta pirms gada. Pārbaudes rezultāts uzrādīja iztrūkumu: 157 grāmatas, kas ar komisijas apstiprinātu aktu tika izslēgtas no BIS ALISE, likvidējot traucējumu radītos zudumus.

Krājuma pārbaude Smiltenes bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļā veikta sirsnīgā bibliotēkas kolektīvā, draudzīgā atmosfērā. Tas, ka inventarizācijas process jau zināms, jo šajā krājumā automatiskā inventarizācija veikta otrreiz un kopš iepriekšējās reizes strādāts rūpīgi, deva pamatu pārbaudi veikt bez piepūles. Darba procesā netrūka vērtīgas sarunas, interesantas domu apmaiņas, jauno kolēģu iepazīšana, kolektīva saliedēšana, arī jautrība un humors. Pieredzes apmaiņā gūtas ierosmes jaunām idejām. Secinājums - īpaši pozitīvo bibliotēkas auru veido viss kolektīvs. Bija prieks, ka šādu nopietnu darbu var paveikt arī priecīgi! Vērtējums – šādi kopīgi darbi vieno kolektīvu un palīdz veidot reģiona bibliotēku darbiniekus par vienotu komandu.

Krājuma pārbaude veikta arī Trāpenes bibliotēkā darbinieka maiņas dēļ. Bibliotēka krājuma uzskaiti turpina veikt Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogā un to veica Alūksnes bibliotēkas darbinieces 29. oktobrī. Pārbaudes rezultātā pēc krājuma uzskaites dokumentiem tika konstatēts, ka krājumā trūkst un nav atgūstami 90 grāmatu eksemplāri par summu EUR 482,85, kas izslēgti no bibliotēkas krājuma uzskaites BIS ALISE.

6.4. Krājuma rādītāji

Valkas bibliotēka

20.tabula "Krājuma rādītāji"

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Jaunieguvumi kopā	1792	2220	1691	+23,9 ; -23,8
<i>t. sk. grāmatas</i>	825	981	740	+18,9 ; - 24,6
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	202	218	164	+7,92 ; - 24,8
<i>t. sk. bērniem</i>	275	268	235	-2,54 ; - 12,3
Izslēgtie dokumenti	3655	2249	3935	-38,5 ; + 74,9
Krājuma kopskaits	31217	31188	28944	-0,1 ; - 7,2
Grāmatu krājuma apgrozība	0,63	0,68	0,77	+7,93 ; +13,23
Periodisko izdevumu apgrozība	5,42	6,38	5,32	+17,71 ; - 16,61
Kopējā krājuma apgrozība	0,94	1,12	1,16	+19,14 ; + 3,57

Krājums tiek regulāri atjaunots, domājot par visām vecuma grupām, mērķauditorijām, visās nozarēs, finansiālo iespēju robežās.

Pārskata periodā jaunieguvumu skaits samazinājies, jo samazinājies pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai (par 17,4% - 1856 EUR) un dāvinājumu skaits. Grāmatas saņemtas par 241 eksemplāru mazāk. Arī latviešu daiļliteratūras jaunieguvumu skaits ievērojami samazinājies par 54 vienībām, bērnu grāmatu skaits par 33 vienībām.

21,9% no jaunieguvumiem ir latviešu daiļliteratūra (neieskaitot periodiku). Tas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nav mainījies.

Krājuma komplektēšanas avoti pārskata periodā: pirkumi, abonēšana, dāvinājumi, projektos iegūtās grāmatas (LNB projekti “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024” – 28 grāmatas par 283,84 EUR un programma “Grāmatas publiskajām bibliotēkām” – 11 grāmatas par 129,44 EUR).

Kopumā jaunieguvumu skaits ir 1,18 izdevumi uz vienu lietotāju un 0,34 – uz vienu iedzīvotāju. Tie ir 1691 resursi par 9867 EUR (ieskaitot periodiku), sastāda 5,84% no kopējā krājuma. Neieskaitot periodiku, iepirkti 554 resursi, kas ir 74,1% no kopā saņemtajiem, dāvinājumos saņemti 194 resursi, kas ir 25,9% no kopā saņemtajiem. Galvenais finansējuma avots – pašvaldības budžets.

21. tabula Jaunieguvumi pa nozarēm (neieskaitot periodiku)

	2022 (% no jaunieguvumiem)	2023 (% no jaunieguvumiem)	2024 (% no jaunieguvumiem)
Daiļliteratūra	397 (47,5%)	584 (58,8%)	395 (52,8%)
Nozaru literatūra	219 (26,2%)	222 (22,4%)	168 (22,5%)
Pirmskolas un sākumskolas	220 (26,3%)	187 (18,8%)	185 (24,7%)

Atskaites periodā procentuāli nozaru literatūra bez izmaiņām, daiļliteratūrai samazinājums, prieks, ka pirmskolas un sākumskolas literatūrai palielinājums. Iegādājoties daiļliteratūru, tiek izvērtēta piedāvājuma saturs un fiziskā kvalitāte. Nozaru literatūra komplektēta, vadoties no piedāvājuma, apmeklētāju pieprasījuma un bibliotēkas profila, izvērtējot izdevumu saturu. Bērnu literatūras iegādē prioritāte ir oriģinālliteratūrai, saturiski augstvērtīgām tulkotām grāmatām, izdevumiem, kas rosina bērnus lasīt, uzzināt, mācīties, darboties, attīstīties.

Apgrozījums palielinājies, jo samazinājies krājums. Lielākie izsniegumi ir periodiskajiem izdevumiem un spēlēm. Priece grāmatu un kopējā apgrozījuma pieaugums, kas ir viena no pārskata perioda prioritātēm.

Izvērtējot jaunieguvumu sadalījumu pa izdevumu veidiem: visvairāk ir periodiskie izdevumi.

22.tabula Jaunieguvumu sadalījums pa izdevumu veidiem

Izdevuma veids	Skaitis (% no jaunieguvumiem)		
	2022	2023	2024
Periodiskie izd.	956(53%)	1216(55%)	943(56%)
Grāmatas	825(46%)	981(44%)	740(44%)
Audiovizuālie res.	2(0,11%)	2(0,09%)	3(0,18%)
Kartogrāfiskie res.	0	0	1(0,06%)
Nošizdevumi	0	0	2(0,12%)
Attēlizdevumi	0	0	0
Nepublicētie dok.	1(0,06%)	0	1(0,06%)
Spēles	8(0,45%)	10(0,45%)	1(0,06%)
Pārējie res.	0	11(0,50%)	0

Jaunieguvumu sadalījums Bērnu literatūras nodaļas krājumā (kopskaitā 304 vienības) pa izdevumu veidiem: visvairāk grāmatas.

23.tabula Jaunieguvumu sadalījums pa izdevumu veidiem Bērnu literatūras nodaļā

Izdevuma veids	Skaitis (% no jaunieguvumiem)	
	2023	2024
Periodiskie izd.	49 (14,1%)	56(18,42%)
Grāmatas	287(82,5%)	247(81,25%)
Audiovizuālie res.	2(0,6%)	0
Spēles	10(2,9%)	1(0,33%)

Jaunieguvumu sadalījums pa vecuma grupām (ieskaitot periodiku): vislielākais skaits sākumskolas mērķauditorijai.

24.tabula Jaunieguvumu sadalījums pa vecuma grupām (ieskaitot periodiku)

Mērķauditorija	Skaitis (Procenti)	
	2023	2024
Pirmskolas	102(29,3%)	78(25,66%)
Sākumskolas	120(34,5%)	129(42,43%)
Pamatskolas	60(17,2%)	58(19,08%)
Pusaudžu	30(8,6%)	22(7,24%)
Jauniešu	11(3,2%)	7(2,3%)
Vispārīgā	25(7,2%)	10(3,29%)

Pārskata periodā bērnu literatūras nodaļā iegādāti 55 latviešu daiļliteratūras eksemplāri, 22,2% no 248 jaunieguvumiem (neieskaitot periodiku).

25. tabula. Periodisko izdevumu nosaukumu skaits Valkas bibliotēkā

Izdevuma tips	Nosaukumi		
	2022	2023	2024
Žurnāli	60	65	56
Laikraksti	10	11	10
Kopā	70	76	66

Abonēto un dāvinājumos saņemto periodisko izdevumu nosaukumu skaits pārskata periodā samazinājies.

Pārskata periodā ievērotas jaunieguvumu un izslēgto resursu proporcijas: izslēgšanas skaits ir ievērojami lielāks par jaunieguvumu skaitu par 2244 vienībām. Sasniegts krājuma samazinājums par 7,2%, kā rezultātā saturiskā un fiziskā kvalitāte uzlabojās, kas arī bija viena no pārskata perioda prioritātēm.

Izslēgti (nolietoti, novecojuši pēc satura, lieki eksemplāri, maz izmantoti, profīlam neatbilstoši, īslaicīgs glabāšanas termiņš) 3935 resursi (ieskaitot periodiku), 13,6% no kopējā krājuma.

Turpinās darbs fiziski nolietotu grāmatu apmaiņā pret labākā stāvoklī esošām. Tās tiek iegūtas, izvērtējot iedzīvotāju dāvinājumus, izmantojot Valkas bibliotēkas apmaiņas krājumu. Bibliotēkas krājuma kvalitāte ir laba un tas ir atbilstošs lietotāju vajadzībām. Rēķinot uz vienu pašvaldības teritorijas iedzīvotāju, ir 5,8 vienības, kas atbilst normai, un uz vienu bibliotēkas lietotāju – 20,19. Bērnu grāmatas, kas satura un formas ziņā atbilst bērnu un jauniešu auditorijai 15–16 g. v. (9. kl.) ir 5812 vienības 20,1% no kopējā skaita, kas atbilst vietējas nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumiem.

Ziņas par krājuma apjomu un skaitliskais un procentuālais sadalījums pa izdevumu veidiem, nozarēm un valodām pieejams Valkas bibliotēkas tīmekļa vietnes sadaļā "[Par mums](#)".

Reģions

26.tabula "Krājuma rādītāji"

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepriekšējo gadu
Jaunieguvumi kopā	15632	15841+880=16721	14995+290=15285	+1,34 ; -5,34
<i>t. sk. grāmatas</i>	4841	6284	5251	+29,8 ; -16,43
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	1681	1982	1826	+17,9 ; - 7,9
<i>t. sk. bērniem</i>	1293	1890	1619	+46,1 ; -14,33
Izslēgtie dokumenti	23956	26253+3633=29886	29894+748=30642	+9,58 ; +13,86
Krājuma kopskaits	176511	163367	148009	-7,45 ; -9,4
Grāmatu krājuma apgrozība	0,56	0,69	0,70	+23,21 ; +1,4
Periodisko izdevumu apgrozība	2,76	3,45	3,28	+25 ; -4,92
Kopējā krājuma apgrozība	0,89	1,09	1,07	+22,47 ; -1,83

Atskaites periodā un 2023. gadā analizēts pirmais uzrādītais skaitlis, jo tas ir reālais jaunieguvumu un izslēgto resursu skaits. Summas skaitlis ir kopā ar Lugažu (2023.) un Bilskas bibliotēkas Lobērģu nodaļas (2024.) likvidēšanas procesā saņemtajiem/izslēgtajiem eksemplāriem, kas mākslīgi palielina jaunieguvumu/izslēgto resursu skaitu un nebūs korekts salīdzinājumā ar iepriekšējo un nākošo gadu, kad nebija un nebūs likvidācija.

Pārskata periodā strādāts sarežģītā finansiālajā situācijā. Samazinājums visās pozīcijās neiepriecina. Izņēmums, kur samazinājums iepriecina, ir krājuma kopskaits, šeit samazinājums vēlams, jo tas uzlabo krājuma kvalitatīvos rādītājus.

Kopumā jaunieguvumu skaits ir 2,18 izdevumi uz vienu bibliotēkas lietotāju un 0,56 uz vienu iedzīvotāju. Tie ir 14995 resursi (ieskaitot periodiku), kas sastāda 10,13% no kopējā krājuma. Atskaites periodā 37,7% no jaunieguvumiem ir latviešu daiļliteratūra (neieskaitot periodiku).

Krājuma komplektēšanas avoti pārskata periodā: pirkumi, abonēšana, dāvinājumi, projektos iegūtās grāmatas (LNB projekti “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2024” – 560 grāmatas par 5676,90 EUR un “Grāmatas publiskajām bibliotēkām” – 283 grāmatas par 3370,20 EUR).

Komplektējot krājumu, tiek vērtēta katras konkrētās grāmatas nepieciešamība bibliotēkā, par prioritāti ņemot latviešu oriģinālliteratūru, kultūrvēsturiska satura literatūru, tulkoto daiļliteratūru un nozaru literatūru pēc pieprasītajām nozarēm. Neskatoties uz finansējuma samazinājumu, tiek iegādāta literatūra gan pieaugušajiem, gan bērniem. Papildinot krājumu, aktīvi tiek sekots līdzi jaunajiem izdevumiem, kā arī autoru darbiem, kurus lietotāji iemīļojuši vairāku gadu garumā. Galvenokārt bibliotēkās pieprasīta jaunākā daiļliteratūra. Ievērojami ir pieaudzis pieprasījums pēc psiholoģiska satura grāmatām, ļoti labprāt lasa par izaugsmi, vadības jautājumiem, saskarsmi, veselīgu dzīvesveidu, biogrāfiska satura grāmatas. Ir izveidojies liels pulks lasītāju, kuri iecienījuši ceļojuma aprakstus, grāmatas par vēsturi. Lasītāji atzinīgi izsakās arī par kriminālā žanra grāmatām un izsaka vēlmi, lai bibliotēka arī turpmāk iepērk šādas grāmatas. Ņemot vērā pieprasījumu, lai piesaistītu jauniešu mērķauditoriju, papildus iegādātas grāmatas angļu valodā. Mācībās pieprasīti temati: tiesību zinātnes, pedagogija, sociālais darbs, psiholoģijas nozares, medicīna. Vismazāk papildinātas sporta, ģeogrāfijas un literatūrzinātnes nozares.

Pārskata periodā ievērotas jaunieguvumu un izslēgto resursu proporcijas: izslēgšanas skaits ir lielāks par jaunieguvumu skaitu par 14899 vienībām (bez likvidētā Lobērģu krājuma vienībām), jo veikta apjomīga resursu izslēgšana. Tā rezultātā krājums samazinājās un saturiskā un fiziskā kvalitāte uzlabojās, kas arī bija viena no pārskata perioda prioritātēm.

Regulāri tiek izvērtēta krājumā esoša resursa aktualitāte, pieprasījums, fiziskais stāvoklis. Atskaites periodā izslēgti (nolietoti, novecojuši pēc satura, lieki eksemplāri, maz izmantoti, lasītāju nozaudēti, īslaicīga glabāšanas termiņa (periodika), nav atgūstami, profilam neatbilstoši, inventarizācijā iztrūkstoši) 29894 resursi (ieskaitot periodiku), 20,2% no kopējā krājuma (analizēju pirmo tabulā uzrādīto skaitli, tāpat, kā jaunieguvumus).

Iepriecina grāmatu apgrozības palielinājums, jo veikta apjomīga neizmantoto grāmatu izslēgšana. Vislielākā apgrozība spēlēm un periodikai. Kopējā apgrozība samazinājusies, jo samazinājies izsniegums.

Lielākajā daļā pagastu bibliotēkās krājums izvietots pārskatāmi, sistemātiski un ir brīvi pieejams apmeklētājiem.

Gads nebija veiksmīgs krājuma finansējuma nodrošināšanā, līdz ar to organizācijā un plānoto darbu veikšanā, bet līdzīgas krīzes ir nākušas un gājušas un dinamika visu laiku nevar būt nemainīgi augoša. Jāmācās izdzīvot strauji mainīgos apstākļos un jāmeklē labākie risinājumi.

6.5. Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana bērnu un jauniešu literatūrā

Informācija iekļauta apakšnodalās 6.1., 6.2 un 6.4. (skat. iepriekš).

6.6. Datubāzes

Valkas bibliotēkā tiek abonētas bezmaksas datubāzes Letonika.lv un News.lv. Letonikas izmantošanas rādītāji ir vienmērīgi vairākus gadus pēc kārtas, ir aptuveni vienāds lietotāju skaits bibliotēkā un attālināti (attiecīgi 237 un 284 skatījumi). News.lv datubāzi pārsvarā izmanto bibliotekāri, atlasot informāciju par noteiktām tēmām pēc apmeklētāju pieprasījuma.

27.tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums”

Datubāze	2022	2023	2024
Letonika	299	239	279
lejuplāžu skaits	452	347	521
News	21	43	21
lejuplāžu skaits	132	688	146

Reģions

Datubāžu izmantošanas rādītāji reģiona bibliotēkās ir ļoti atšķirīgi: vietās, kur novadpētniecības darbam tiek pievērsta lielāka uzmanība, arī Letonikas izmantošanas skaitļi ir lielāki. **Raunas** un **Kārķu** bibliotēku rādītājus pozitīvi ietekmē attālināto lietotāju interese par datubāzes izmantošanu (attiecīgi 466 un 4719 atvērtie teksti). Kopumā attālinātas pieslēgšanās iespēju datubāzei Letonika reģionā izmanto astoņas bibliotēkas. **Vijciema** un **Zvārtavas** bibliotēkās radās problēmas ar piekļuvi datubāzēm sakarā ar VPVKAC ierīkošanu. Darbu rezultātā nomainījās interneta IP adrese, kas nav piesaistīta vienotai Bibliotēku tīkla IP adrešu kopai. Līdz gada beigām šī problēma joprojām nav atrisināta. **Vidagas bibliotēkā** nav pieejas datubāzēm sakarā ar adreses, attiecīgi, IP maiņu, šis jautājums nav atrisināts jau otro gadu. **Smiltenes bibliotēkā** pieslēgts Lursoft aģents, kas regulāri informē e-pastā, kur, kad un kādos laikrakstos ir publicēti materiāli par Smiltenes novadu. Visbiežāk Lursoft laikrakstu bibliotēka tika izmantota gan uzziņu, gan novadpētniecības darbā, meklējot informāciju par aktuāliem jautājumiem, kā arī papildinot novadpētniecības datubāzes un mapes ar laikrakstu publikācijām.

28. tabula “Datubāzu izmantošanas rādītāji Valkas reģiona bibliotēkās”

	Bibliotēka	Datubāze Letonika.lv (skatījumi)			Datubāze News.lv		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
1.	Valkas bibliotēka	452	347	521	132	688	146
2.	Smiltenes bibliotēka	1817	926	699	458	449	319
3.	Apes	112	92	55	10	6	0
4.	Bilskas	3	31	53	0	38	250
5.	Blomes	36	53	20	0	0	0
6.	Brantu	23	10	18	205	81	34
7.	Drustu	37	111	99	73	71	29
8.	Ērgemes	11	112	13	0	1	nav datu
9.	Gaujienas	177	62	85	11	1	0
10.	Grundzāles	99	46	99	156	69	19
11.	Kārķu	557	17273	4756	98	99	87
12.	Launkalnes	42	67	56	91	45	65
13.	Palsmanes	33	24	45	70	23	10
14.	Raunas	305	698	481	0	36	1
15.	Sēļu	26	19	13	0	0	0
16.	Trapenes	83	70	92	-	1	6
17.	Variņu	20	8	51	23	51	92
18.	Vidagas	0	-	-	-	-	-
19.	Vijciema	51	48	15	241	50	nav datu
20.	Zvārtavas	5	16	13	0	0	0

6.7. Krājuma un datubāzu popularizēšana

Valkas novads

Valkas bibliotēka

Bibliotēkas, organizējot gan ar literatūru saistītus pasākumus, gan tematiskus pasākumus vai pat koncertus, cenšas visos rast sasaisti ar literatūru, un otrādi - ar literatūru saistītos pasākumos ienest kādu “odziņu”. Valkas bibliotēkā kā piemēru var minēt vienu no vislabāk apmeklētākajiem pasākumiem pārskata gadā [“Par Anšlavu Eglīti, pansijām, kino un literatūru”](#) - tikšanās ar teātra zinātnieci Ievu Struku un Valkas novada atpūtas kompleksa “Mednieki” saimnieku Jāni Biezo un pārvaldnieci Agnesi. Anšlava Eglīša pasākuma ietvaros bija skatāmas četras literatūras izstādes, kuras atklāja A. Eglīša, I. Strukas daiļradi un biogrāfiskos faktus, filmu “Homo Novus” un “Pansijas pili” personāžu un viņu prototipu (mākslinieku) daiļradi, Eglīšu ģimenes muižas Inciemā likteni un mūsu pašu novadā esošās viesu mājas “Mednieki” vēsturiskās esības līkločus presē. Pats

pasākums izcēlās ar ļoti omulīgu atmosfēru, kurā mijās stāsti par Anšlavu Eglīti, kino un teātri ar mūsdienīgiem, amizantiem atgadījumiem par pašu un ārzemju viesu uzņemšanu mežu ieskaustajā atpūtas kompleksā “Mednieki”. Drēgno vakaru sildīja smieklī, aizkustinoši stāsti, silta tējas krūze un sapņi par skaistu iespējamo atpūtu kādā viesu namā. Fotogalerija [TE](#).

Notikusi valcēnieša Aivara Ikšeļa grāmatas “[Lilitas vēres](#)” atvēršanas pasākums, tikšanās ar grāmatu autorēm – rakstnieci [Ingu Jērumu un mācītāju Jānu Jērumu-Grīnbergu](#).

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēka

Finansiālais nodrošinājums lasīšanas veicināšanas pasākumu un izglītojošo un kultūras pasākumu īstenošanai Smiltenes bibliotēkā uzskatāms par pietiekamu. Atskaides periodā īstenoti iepļānotie pasākumi, kopā iztērējot 3226 EUR šo pasākumu organizēšanai.

Lasīšanas veicināšanai kopā Smiltenes bibliotēkā organizēti 45 pasākumi, kuros piedalījies 831 apmeklētājs. Pieaugušo apkalpošanas nodaļā organizēti 18 pasākumi (piedalījies 371 apmeklētājs), tajā skaitā 10 literatūras izstādes, tikšanās ar rakstniekiem un dzejniekiem, tikšanās ar DSPC “Īve” klientiem lasīšanas veicināšanas nolūkos, organizētas sarunas par grāmatām un lasīšanu Smiltenes pilsētas svētkos.

Dzejas lasīšanas popularizēšanas nolūkā organizēti pasākumi Dzejas dienās, jo tas ir laiks, kad cilvēki visvairāk interesējas par dzeju un dzeja kļūst populārāka apmeklētāju vidū. Bibliotēkā bija izstāde “Uzziedēt dzejā. Smiltenes novada dzejnieki”. Likumsakarīgi, ka arī pēc oktobrī organizētās tikšanās ar dzejas krājuma “Dvēseles lidojums” autori Iritu Rozentāli apmeklētāji izvēlējās šo dzeju lasīšanai.

Pēc tikšanās reizēm ar autoriem viņu darbi pastiprināti nokļūst bibliotēkas lasītāju interešu lokā. Ļoti pieprasītas bija rakstnieces Zanes Nuts grāmatas, neviena no tām neiegūla plauktā, bet nonāca pie lasītājiem, pateicoties literatūras izstādei “Latviešu rakstnieces Zanes Nuts daiļliteratūras darbi” un tikšanās ar autori, kuru gan neapmeklēja daudz cilvēku, bet grāmatas popularitāti iekaroja viennozīmīgi. Tāpat pēc tikšanās savus lasītājus atrada Ievas Brantes grāmata “Laimes putekļi” un Laura Valtera dzejoļu krājums “Sirds silta sajūta”. Tikšanās ar autoriem ir veids, kādā bibliotēka var uzrunāt savus apmeklētājus un saistīt viņu uzmanību grāmatu krājumam.

Lasītāji gaida jauno grāmatu dienas bibliotēkā kā svētkus. Šajās dienās ir daudz apmeklētāju, un jaunās grāmatas neiegulst plauktos, cilvēki izvēlas sev literatūru un stājas rindā uz jaunajām grāmatām. Tiek sagatavoti jauno grāmatu saraksti, lai lasītāji varētu redzēt piedāvājumu un atlasīt sev tīkamo literatūru.

Bibliotēkā turpina darbu arī interešu klubiņš, kas pulcējas, lai klausītos ceļojumu stāstos, iepazītu ceļojumu literatūras klāstu un izvēlētos sev grāmatas. Novembrī apmeklētāji tikās Portugāles stāstā smiltenietes Laimas Klāvas un viņas mazmeitas Elīzas Bungas “Skrējienā pa Portugāli”.

Patīkami, ka bibliotēkas tikšanās ar DSPC “Īve” klientiem lasīšanas veicināšanas nolūkos ir raisījusi viņos interesi par grāmatām un žurnāliem. Vairāki no viņiem ir kļuvuši par patstāvīgiem bibliotēkas lasītājiem.

Atskaides periodā bibliotēka čakli strādājusi, lai iepriecinātu **rakstniecības un dzejas cienītājus**. Piedāvāts plašs literatūras izstāžu klāsts par rakstniekiem un dzejniekiem, piemēram, “Dzejniekam, rakstniekam, ornitologam Jānim Baltvilkam - 80”, “Norai Ikstenai -55”, “Uzziedēt dzejā. Smiltenes novada dzejnieki”, “Grāmatas- Latvijas literatūras gada balvas nominantes un laureātes” u.c.

Turpinot popularizēt āra lasītavu Vecajā parkā kā ģimenēm un visu paaudžu cilvēkiem draudzīgu vietu, tika organizēta tikšanās ar dzejnieku un mūziķi Lauri Valteru [“Ārpus laika”](#). Pasākuma mērķis – aktualizēt āra lasītavas ideju – mainīšanos ar grāmatām, kā arī veicināt dzejas izpratni un iedvesmot apmeklētājus dzejas lasīšanai. Tikšanos ar Lauri Valteru Vecajā parkā apmeklēja 170 cilvēki, starp tiem bija daudz jauniešu no Smiltenes vidusskolas un Blomes pamatskolas, kā arī māmiņas ar mazuļiem un seniori. Ceriņu un pieneņu ziedu smaržas apvītajā Smiltēnē Lauris Valters iepriecināja apmeklētājus ar skaistām dziesmām un paša radīto dzeju.

Tikšanās ar Lauri Valteru

Tikšanās ar Daigu Kalinku un Ramonu Ruņģi - Keišu

Septembrī noritēja īsti dzejas svētki ar mērķi - veicināt dzejas lasīšanu, turpināt Dzejas dienu atzīmēšanas tradīciju. Norisinājās tikšanās [“Saruna par putniem - par tiem, kas galvā un debesīs”](#). Gulbenes puses dzejnieces Daiga Kalinka un Ramona Ruņģe-Keiša runāja savu dzeju. Mūziķu Ingas Zomerovskas un Ievas Līnes sniegumā dzejas rindas vibrēja mūzikā. Apmeklētāji bija aizkustināti, noritēja pa asariņai, uzmirdzēja smaidi, tika dziedāts līdzī un aplaudēts. Pēc pasākuma viena no apmeklētājiem visu skatītāju vārdā pateicās par izjustajām emocijām. "Esam priecīgi, ka piedzīvojām īstas Dzejas dienas, tās nepagāja mums garām," puda apmeklētāja. Apmeklētāja Iveta pēc pasākuma rakstīja: “No visas sirds PALDIES par pasakaini sirsnīgo un emocionālo satikšanos dzejā un mūzikā! Pozitīvās enerģijas uzlāde visam rudenim, ziemei un vēl ilgāk.”

Necerēti daudz apmeklētāju piesaistīja divas tikšanās – ar dzejnieci un rokraksta analīzes speciālisti Iritu Rozentāli un grāmatas autori, juristi, dzīves iedvesmotāju Ievu Branti.

Tikšanās laikā ar Iritu Rozentāli [“Dvēseles lidojums”](#) bija iespēja ieklausīties Iritas dzejā – viņas dvēseles, domu un jūtu atspulgā, iedziļināties rokrakstu noslēpumos un ļauties pašizziņai. Tās bija vērtīgas un aizraujošas stundas. Apmeklētāja Inese pēc pasākuma puda: “Paldies bibliotēkas darbiniekiem par šo pasākumu, bija atkal ļoti vērtīgi gan dvēselei, gan izzinot rokrakstu gudrības”. Gada nogalē rezonansi izraisīja tikšanās ar Ievu Branti [“Laimes puteklī”](#), kas pulcēja 43 dalībniekus. Apmeklētāji klausījās stāstos – priecīgos, smieklīgos, smeldzīgos un ļoti skumjos, smaidīja, smējās, nobirdināja pa asarai. "Laimes puteklī" vizēja gaisā un nolaidās uz apmeklētāju pleciem, plaukstām un iegūla tieši sirdīs. Apmeklētāja Ārija sniegusi atsauksmi par šo pasākumu: “Brīnišķīgs pasākums ar lielu sirds siltumu, dzīves gudrību un aktierisku meistarību. Paldies Ievai un bibliotēkai.”

Tikšanās ar Iritu Rozentāli

Tikšanās ar Ievu Branti

Variņu bibliotēka pēdējos trīs gadus arvien vairāk tiek plānotas tikšanās ar konkrētiem rakstniekiem. Pārskata periodā bijusi tikšanās ar rakstnieci Ilzi Aizsili. Krājuma popularizēšana tiek veikta sadarbībā ar lasītāju klubu. Katru mēnesi “mājasdarbā” tiek izdots uzdevums izlasīt grāmatu no konkrētā plaukta, arī jauniešu literatūra, tādā veidā popularizējot dažāda satura grāmatas.

Raunas bibliotēkā krājuma popularizēšanā iesaistās paši lasītāji. Lasītāji, kuriem patīk izstāstīt grāmatas saturu, ļoti palīdz ikdienas darbā ar citiem lasītājiem. Nav nepieciešams izlasīt visas grāmatas, zinot īsu saturu un atsauksmes, ir vieglāk ieteikt grāmatu citiem lasītājiem. Kā viens no visveiksmīgākajiem šī gada pasākumiem bija tikšanās ar zemessardzes majoru un grāmatas “No Krimas līdz Marinkai” autoru Jāni Slaidiņu.

Tikšanās ar Jāni Slaidiņu Raunas bibliotēkā.

Uz šo pasākumu bija ieradušies ap 120 apmeklētāju. Līdz šim visapmeklētākais pasākums. Lai satilpinātu visus apmeklētājus, nācās transformēt bibliotēkas telpas – izkrāmēt un pārbīdīt grāmatu plauktus, lai atbrīvotu vēl vienu telpu. Pie veiksmīgiem pasākumiem noteikti var minēt arī tikšanos ar citiem rakstniekiem – Gunti Tāleru, Ingunu Dimanti, Māru Jakobovsku, Ievu Branti, Lindu Mūrnieci un ceļojumu grāmatas “Sapņu mednieku ceļojums: pirmie soļi pasaulē” autoriem Alīnu un Jēkabu Andrušaitiem. Veiksmīgi jau otro sezonu darbojas Raunas bibliotēkas lasītāju klubiņš, kurā ir 8-10 dalībnieki.

Drustu bibliotēkā ļoti populārs ir bibliotēkas veidotais lasītāko grāmatu saraksts gada griezumā. Lietotāji rūpīgi iepazīstas ar šo sarakstu un nāk uz bibliotēku pēc sarakstā esošām grāmatām. Čaklākie lasītāji izlasa visas sarakstā esošās grāmatas. Informācija par jaunieguvumiem

tiek ievietota arī sociālajos tīklos Facebook un Instagram, kā arī nosūtīta Whatsapp grupas ziņā. Lietotāji atzinīgi vērtē šo iespēju saņemt informāciju par jaunumiem ātri un uzskatāmi.

6.8. Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”

Pateicoties Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstam un Latvijas Nacionālās bibliotēkas administrētajam projektam “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”, Valkas novada bibliotēkas papildināja krājumu ar 89 eksemplāriem par 1010,34 EUR. Katra novada bibliotēka saņēma vidēji 15-16 grāmatas par 168,39 EUR. Smiltenes novads saņēma 194 grāmatas par 2359,86 EUR. Šī iepirkuma mērķis ir bagātināt bibliotēku krājumus, veicinot piekļuvi kvalitatīvām un daudzveidīgām grāmatām. Bibliotēkas savos krājumos ir ieguvušas vērtīgu oriģinālliteratūru, tulkoto daiļliteratūru, uzziņu un nozaru literatūru un bērnu grāmatas. Iepirkums ļauj bibliotēkām iegādāties jaunas grāmatas, tas ir vērtīgs papildu resurss, kas atspoguļo aktuālas tendences un jaunumus dažādās jomās, piemēram, literatūrā, zinātnē, kultūrā un sabiedrībā. Bibliotēkas par budžeta līdzekļiem vien nevar iegādāties visu vērtīgo, ko vēlētos redzēt savos plauktos. Publicitāte Facebook [TE](#), [TE](#), [TE](#).

6.9. Darbs ar parādniekiem

Darbā ar parādniekiem būtisku izmaiņu nav, tā joprojām ir aktuāla problēma, kas ietekmē bibliotēkas lietotāju apkalpošanu. Lasītāji, reģistrējoties bibliotēkā, aizpilda anketu un tiek iepazīstināti ar bibliotēkas lietošanas noteikumiem, īpaši uzsverot nepieciešamību ievērot grāmatu un citu bibliotēkas resursu lietošanas termiņus un iespēju dažādos veidos, ja nepieciešams, tās pagarināt. Saziņa ar parādniekiem notiek telefoniski, rakstot atgādinājumus uz norādīto e-pastu, sūtot SMS. Daļa lietotāju reaģē un cenšas nokārtot parādu, citiem jāatkārto vairākas reizes, bet visgrūtāk ir ar tiem, kuri norādījuši neeksistējošus telefona numurus un e-pasta adreses. Citi mainījuši dzīves vietu, vai aizbraukuši uz ārzemēm un par bibliotēku, protams, aizmirsuši. Pozitīvi vērtējama ir parādniekiem liegtā iespēja lasīt grāmatas 3td e-bibliotēkā. Tie, kas vēlas izmantot šo pakalpojumu, ir spiesti nokārtot vispirms parādu. Daži no parādniekiem izmantoja bibliomātu, lai nebūtu jāsastopas ar bibliotēkas personālu.

6.10. Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi

Pārskata periodā Valkas reģionu skāra Smiltenes novada Bilskas bibliotēkas Lobērgu nodaļas likvidācija. 31. oktobrī likvidēts krājums: 2057 vienības. Šāda likvidācija reģiona vēsturē tika piedzīvota trešo reizi. Tika sniegta metodiska, praktiska palīdzība krājuma vienību norakstīšanā, nodošanā citām bibliotēkām. Jaunākās, ejošākās, saturā vērtīgākās 290 pašu izvēlētas krājuma vienības tika nodotas Bilskas bibliotēkas Birzuļu nodaļai. Tomēr 1767 vienības neatrada jaunu īpašnieku un tika norakstītas. Šāds notikums un grāmatu liktenis nav iepriecinošs.

Problēma ir ar krājuma uzskaiti, kustību bibliotēkās, kas sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu 2021. gadā pievienojās Valkas reģionam, bet darbu BIS ALISE turpina iepriekšējos katalogos, kurus RGB nepārredz, nekontrolē. Īpaši to izjūt, gatavojot atskaites un apkopojot krājuma statistiku, kas līdz RGB speciālistiem nonāk neprecīza un minimāla. Tas samazina

iespējas analizēt reģiona krājumu, piemēram iepirktās, dāvinātās procentuāli no kopā saņemtajām u.c. Secināts, ka jāaktivizē sadarbība, jāvienojas par datu apmaiņas iespējām. Arī pagastu bibliotekāriem nav viegli izprast, kuros jautājumos griezties pēc palīdzības Alūksnē, kad – Valkā. Smiltenes novada bibliotēkas krājums tiek uzskaitīts trīs elektroniskos katalogos: Valkas un Smiltenes novada kopkatalogs, Alūksnes reģiona bibliotēku kopkatalogs, Cēsu reģiona publisko un skolu bibliotēku kopkatalogs.

Pagastu bibliotekāri mazāk laika un uzmanības velta darbam ar krājumu, jo darba slodzes ir samazinātas un kā prioritātes tiek izvirzītas pasākumu organizēšana, publicitāte, lasītāju apkalpošana, šogad arī papildus VPVKAC funkcijas, lietvedība un citi darbi, piemēram, Vidagas bibliotekārei vēl atbildība par Virešu pagasta novadpētniecības centra “Mājvieta” ekskursiju vadīšanu un darbību. Tas viss ietekmējis arī atskaišu sagatavošanas kvalitāti, apjomu. Šai sakarā ir grūti pieņemt lēmumu atkārtoti zvanīt un noskaidrot neprecizitātes, saprotot viņu daudzos darba pienākumus, lielo noslodzi un rezultātā nespēju darbu veikt pilnvērtīgi visās jomās. **Blomes** bibliotekāre atzīmē, ka apvienotais amats ir ietekmējis bibliotēkas jomu, jo bibliotēkas darbs ir 60% un lietveža darbs ir 40%, bet realitātē nesagatavotam, neapmācītam darbiniekam lietveža darbs sastāda lielāko procentuālo daļu no dienas darbiem, novārtā atstājot bibliotekāro jomu.

Pārskata periodā piedzīvota jauna pieredze – kā novērst ievadīto datu zudumu, ko radīja LNB Datu centrā notikušie darbības traucējumi. Tika zaudēti laikā no 15. jūnija līdz 1. jūlijam veidotie dati. Pateicoties veiksmīgai sadarbībai ar SIA “TietoEvry” funkcionālo konsultanti Marinu Saņuku, Valkas bibliotēkā izdevās veiksmīgi atjaunot krājuma uzskaitē zaudētos datus. Pēc darbu atkārtotas veikšanas tika nopietni pārdomāta darba organizācija, lai samazinātu risku šādos gadījumos. Pieņemts lēmums regulāri saglabāt ārpus BIS ALISE sistēmas jaunieguvumu un izslēgto resursu sarakstus, kas līdz šim netika veikti, pilnīgi uzticoties sistēmas funkcionalitātei. Atsevišķas bibliotēkas pieļauj, ka sekas varētu atklāties turpmākajā darba procesā un kārtējā inventarizācijā.

Pieņemts lēmums ar 2024. gadu uzsākt papildināt bibliogrāfiskos ierakstus ar informāciju par iespēju konkrēto grāmatu lasīt arī tīmekļa vietnē “3td E-grāmatu bibliotēka”.

Pārskata periodā veikta krājuma vienību uzskaites maiņa statistikas un teksta atskaitēs: ar šo gadu uzskaita tikai bērnu resursu veidu: grāmatas, ievērojot LNB statistikas ekspertu prasības. Iepriekšējos pārskatos šeit summētas grāmatas un arī citi resursi (audiovizuālie, spēles u.c.). Tas ir papildus iemesls bērnu grāmatu skaita samazinājumam. Toties, sākot ar šo gadu, uzskaitē ir precizēta, sakārtota.

Pirmoreiz piedzīvots Valkas novada pašvaldības amatu funkciju un pārvaldības procesu audits. Tas ietvēra arī Valkas bibliotēkas darbiniekus, vajadzēja izvērtēt, analizēt savu darbu, tā organizāciju, noslodzi.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

7.1. Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Valkas novads

Valkas bibliotēkas BLN darba 2024. gadā galvenie uzdevumi bija aktualizēt literatūras un kultūras vērtību ar nodarbībām, izstādēm un citām aktivitātēm, bērnus un jauniešus iesaistīt un ieinteresēt lasīšanas aktivitātēs, turpināt sekmēt ģimeņu ar bērniem interesi apmeklēt bibliotēku, sniegt lietotājiem citus bibliotēkas pakalpojumus.

Valkas bibliotēkas BLN mērķauditorija ir pirmsskolas un skolas vecuma bērni, ģimenes, vasarās arī pilsētas viesi. BLN darbs organizēts, lai lasītāju apkalpošana notiktu uz vietas bibliotēkā darba dienās un sestdienās, kā arī ārpus bibliotēkas, piemēram, pilsētas pasākumos, novada izglītības iestādēs un bibliotēkās, ar līdzdalību projektos.

2024. gadā BLN visvairāk lietotāju apmeklē mācību gada ietvaros. Tas ir laiks, kad skolēni lasa grāmatas, pavada brīvo laiku, tiek organizētas nodarbības dažāda vecuma izglītojamo grupām. Bērniem un jauniešiem bibliotēka ir vieta, kur pavadīt pēcpusdienas pēc skolas, mācoties, lasot, spēlējot galda spēles, kā arī izmantojot datorus. Skolas brīvlaikos apmeklējums samazinās. Pārskata gadā nodaļā reģistrēti 729 lietotāji, no tiem 558 ir bērni vecumā līdz 18 gadu vecumam. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bērnu – apmeklētāju skaits nodaļā ir palielinājies par 12%.

Informācija par Bērnu literatūras nodaļas pasākumiem, piedāvājumu, pakalpojumiem un aktivitātēm ir publicēta bibliotēkas tīmekļa vietnē un sociālos tīklos, informācijas stendos tiek izvietoti plakāti gan bibliotēkā, gan pilsētā un iestādēs.

Novada bibliotēkās darba ar bērniem rādītāji ir ļoti atšķirīgi, atkarībā no mācību iestāžu esamības pagastā un bibliotēkara ieinteresētības. **Ērgemes bibliotēka** atrodas blakus pamatskolai un pirmsskolas izglītības (PII) grupu telpām, kas ļauj veidot veiksmīgu sadarbību, organizējot nodarbības un aktivitātes. Pārskata gadā notikušas 15 tematiskās nodarbības PII audzēkņiem, ar literatūru saistītas nodarbības pamatskolas audzēkņiem. **Kārķu** pagastā ir tikai pirmsskolas izglītības grupiņa, skolas vecuma bērni vēlu atgriežas no mācību iestādēm, kad bibliotēka jau ir slēgta. Visas aktivitātes **Vijciema** bibliotēkā tiek organizētas, sadarbojoties ar Valkas PII Vijciema un Mierkalna grupu pedagogiem, kā arī ar aktīvāko kopienas bērnu vecākiem, jo tikai sadarbojoties iespējams veicināt bērnu interesi par bibliotēku, grāmatām un lasīšanu. No bibliotēkas lietotājiem 29 jeb 27% ir bērni un jaunieši. Priecē, ka bērnu bibliotēkas apmeklējums ir palielinājies 6 reizes. 2024. gadā tika izvirzīts mērķis – radīt bērnos interesi par bibliotēku un tās piedāvātajām iespējām. Ir gandarījums, ka tas izdevies. **Zvārtavas** pagastā bibliotēka atrodas tālu no PII, kas apgrūtina nodarbību rīkošanu.

Visas Valkas novada bibliotēkas iesaistās lasīšanas veicināšanas projektā 3–4 gadus veciem bērniem “Grāmatu starts” un četras no piecām bibliotēkām piedalās “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā”.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN nodrošina bibliotēkas resursu pieejamību pirmsskolas vecuma bērniem, 1.–9.klašu skolēniem, kā arī vecākiem. Ar jauniešiem (10.–12.klase) strādā Pieaugušo apkalpošanas nodaļa. BAN ir atvērta ikvienam, kurš dzīvo vai strādā Smiltenes pilsētā vai novadā, kā arī ciemiņiem no citām pilsētām. Bibliotēka pilda kultūras, informācijas, izglītības un sociālās

funkcijas. Tā ir socializēšanās un informācijas apmaiņas vieta bērniem un pusaudžiem, kuri bibliotēkā satiekas un pavada savu brīvo laiku.

Pārskata gadā nodaļā reģistrēti 737 lietotāji, no tiem 524 ir bērni vecumā līdz 18 gadu vecumam. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lietotāju skaits bibliotēkā ir palielinājies par 6,4%. Laika periodā, kamēr Pieaugušo apkalpošanas nodaļa bija slēgta, palielinājās pieaugušo apmeklētāju skaits bērnu nodaļā. Pieaugušiem bija iespēja lasīt periodiskos izdevumus un izmantot interneta pakalpojumus BAN. Palielinājies ne tikai pieaugušo lietotāju skaits, bet arī bērnu skaits. Atskaites gadā mērķtiecīgi tika strādāts pie pasākumu un nodarbību piedāvājuma dažādām vecuma grupām gan mācību gada laikā, gan vasarā. Bibliotēku apmeklēja gan bērnudārzu grupiņas, gan skolu klašu grupas, gan individuāli apmeklētāji kopā ar vacākiem vai draugiem.

Smiltenes novada bibliotēkas 2024. gada plānā izvirzīts mērķis sasniegt iedzīvotāju bērnu iesaisti 25%. Smiltē un Smiltenes pagastā uz 01.07.2024. dzīvo 1328 bērni vecumā līdz 18 gadiem. Darba plāna mērķis sasniegts ar uzviju – Smiltenes un Smiltenes pagasta iedzīvotāju bērnu iesaiste bibliotēkā ir 39,4%. Tas nozīmē, ka gandrīz 40% no visiem pilsētas un pagasta bērniem ir bibliotēkas lietotāji. Šis ir salīdzinoši augsts rādītājs, kas liecina par to, ka bērni aktīvi izmanto bibliotēkas pakalpojumus. Tas var būt saistīts ar dažādiem faktoriem, piemēram, bibliotēkas piedāvātajiem pasākumiem, ērtībām un pieejamību.

Tāpat plānā izvirzīts mērķis palielināt apmeklētāju skaitu par 1%. Tomēr šis mērķis nav sasniegts. Apmeklētāju skaits samazinājies par 16%. Sociālie mediji, straumēšanas platformas un tiešsaistes spēles aizņem arvien lielāku daļu cilvēku brīvā laika, samazinot vēlmi apmeklēt fiziskas bibliotēkas. Vērojamas arī izmaiņas lasīšanas paradumos. Mūsdienu informācijas pārbagātības dēļ cilvēku uzmanības ilgums ir saīsinājies, un arvien vairāk tiek pieprasīts īss un kodolīgs saturs. Tas ir ietekmējis arī lasīšanas paradumus, jo garāki teksti un grāmatas kļūst mazāk pievilcīgi.

Bibliotēkām ir konkurence ar citām iestādēm - kultūras centri, kafejnīcas, izklaides parki piedāvā arvien plašāku aktivitāšu klāstu, konkurējot ar bibliotēkām par cilvēku brīvo laiku.

Papildu darbam ar PII grupām, tika organizētas arī “Pūčulēnu skoliņas” nodarbības 3–4 gadus veciem bērniem lasīšanas veicināšanas projekta “Grāmatu starts” ietvaros. 2024. gada darba plānā tika izvirzīts mērķis “Pūčulēnu skoliņā” piesaistīt piecus bērnus. Nodarbībām tika pieteikti septiņi bērni, taču uz visām nodarbībām ieradās pieci, līdz ar to mērķis ir sasniegts. Bērni un viņu vecāki tika iepazīstināti ar iespējām, ko piedāvā bibliotēka, un tika rosināta viņu interese par grāmatu lasīšanu un bibliotēku. Pārskata gadā “Pūčulēnu skoliņas” nodarbības tika organizētas sestdienās, lai tās būtu pieejamākas strādājošiem vecākiem.

Atskaites periodā tika organizēti pasākumi, kas vērsti uz lasīšanas veicināšanu. Taču notikuši arī pasākumi, kas popularizē bibliotēku kā vietu, kur aizraujoši un saturīgi pavadīt savu brīvo laiku. Pieprasītākie no tiem bija “Darbīgās trešdienas bibliotēkā” un radošās darbnīcas. Apmeklētāju vidū ir bērni, kuri ikdienā grāmatas nelasa, bet apmeklē bibliotēku, lai izmantotu datorus. Joprojām bērni un pusaudži bibliotēkā pieejamos datorus izmanto vairāk izklaidei, nevis mācībām vai zināšanu ieguvei. Datorlietotāju skaits sasniedzis 926. Tas ir līdzvērtīgi iepriekšējam gadam, kad bibliotēkā reģistrēti 982 datorlietotāji.

Bibliotēkā izveidots atsevišķs “bērnu stūrītis” mazākajiem apmeklētājiem, kur izvietoti plaukti ar bērnu literatūru– grāmatu kastes, mājiņas, rotaļlietas. Bibliotēkas darbs ar bērniem tiek organizēts tā, lai bērns jau no mazotnes vēlētos nākt uz bibliotēku, iemīlētu grāmatu pasauli, spēlētu spēles. Bērniem rotaļām pieejami IGLU kluči.

Novada pilsētās – Smiltē un Apē, bibliotēkās ir izveidotas bērnu apkalpošanas nodaļas, pagastu bibliotēkās ir komplektēts lielāks vai mazāks bērnu literatūras krājums. Aktīvāk un lielākā

apjomā darbs ar bērniem tiek veikts tajās bibliotēkās, kuru apkārtnē ir skola vai pirmsskolas izglītības iestāde. **Apes bibliotēku** 2024. gadā apmeklējuši 175 bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam, t.i., 31% no kopējā lietotāju skaita un 41% no kopējā apmeklējumu skaita. Bērnu literatūras nodaļā sev piemērotu literatūru var atrast bērni un pusaudži līdz 7.klasei (13–14 gadu vecums), taču bieži vien šeit grāmatas nāk meklēt arī 8. un 9.klases skolēni (15–16 gadu vecums). Pēc novērojumiem aktīvākie apmeklētāji ir 8–10 gadus veci bērni, kuri arī visvairāk vēlas iesaistīties bibliotēkas piedāvātajās aktivitātēs. **Blomes bibliotēkā** pamatskolas audzēkņi ir galvenā bibliotēkas mērķauditorija, jo bibliotēka atrodas vienā ēkā ar Blomes pamatskolu. Blomes bibliotēkā ir veikts remonts bērnu lasītavā projekta “Iedvesmas bibliotēka 2024” ietvaros. Šis projekts ar jauno telpas iekārtojumu – daudzlīmeņa dizainu ir veicinājis bibliotēkas telpu izmantošanu dažādos veidos: gan skolai mācību vajadzībām, dažādām nodarbībām, aktivitātēm, gan atpūtai. Diemžēl, sakarā ar papildu amata pienākumiem (lietveža amats), veiksmīgi uzsāktajām aktivitātēm vairs neatliek laika.

Bilskas bibliotēka sadarbojas ar pagasta PII, kas atrodas vienā ēkā ar bibliotēku, **Birzuļu nodaļas** bibliotekāre darbu ar bērniem ir izvirzījusi par vienu no galvenajām prioritātēm, šai auditorijai bibliotēkā ir iekārtota atsevišķa telpa, kā arī tiek piedomāts par aizraujošu nodarbību un pasākumu organizēšanu. Reizi mēnesī trešdienās bērniem un jauniešiem sadarbībā ar Birzuļu Tautas nama vadītāju tiek rīkotas izglītojošas, radošas un lasītprasmi veicinošas nodarbības par dažādām tēmām, nodarbību idejas ņemtas no krājumā pieejamām grāmatām (lai nodarbībā varētu izmantot arī tās). Pārskata periodā bibliotekāre izvēlējās strādāt ar mazāku mērķgrupu, bet sniedzot lielāku ieguldījumu sabiedrībai – lasītprasmes veicināšana bērnu un jauniešu vidū. Šajā gadā tapa individuālās vai grupu lasīšanas nodarbības, kas tika tendētas uz nelielu apmeklētāju skaitu. Nodarbības laikā bērni lasa skaļi grāmatu, pēc tam pārrunājot izlasīto un izpildot bibliotekāres sagatavotu uzdevumu lapu par attiecīgo grāmatu. Ieguldot laiku šajās nodarbībās un piedaloties BJVŽ, ir manāms, ka ir palielinājies aktīvo lietotāju skaits bērnu un jauniešu lietotāju grupā.

Drustu bibliotēkas vadītāji izveidojušies veiksmīga sadarbība ar Drustu Tautas namu, organizējot trīs dienu pasākumu vasaras brīvlaikā skolēniem, kurā piedalījās vairāk kā 20 bērni un jaunieši. Pasākuma programmā tika ietvertas vairākas aktivitātes: izzinošs tests par dažādām tēmām, spēles un rotaļas, *popiela*, kā arī pārgājiens uz viesību namu “Pļavnas”, kur tika apmeklēti divi muzeji – medību un Ziemassvētku – un organizēts pikniks. **Trapenes bibliotēkā** pārskata gadā bērnu lasītāju skaits ir audzis par 10%, pateicoties aktīvai sadarbībai ar Trapenes sākumskolu. 23. martā notika “Bērnu, jauniešu žūrijas 2024” noslēguma pasākums – ekskursija uz Lielajiem lasīšanas svētkiem LNB Rīgā, kas bija emocionāls un izzinošs pasākums visiem lasīšanas ekspertiem. **Variņu** pagastā šajā mācību gadā vairs nav skolas, kas ietekmējis arī bibliotēkas apmeklējumu skaitu. Bērni mācās tālākās skolās un atgriežas mājās pēc bibliotēkas darba laika beigām. Savu ietekmi atstājusi arī papildu pienākumu veikšana KAC un pagasta lietvedības darbā, tā dēļ bibliotekārajam darbam atliek daudz mazāk laika. **Launkalnes bibliotēkas** bērnu un jauniešu mērķauditorija ir Launkalnes pamatskolas skolēni un Launkalnē dzīvojoši bērni, kuri mācās Smiltēnē.

7.2. Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Valkas bibliotēka tupināja darbu pie tādām lasītveicināšanas programmām kā Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija, programma “Grāmatu starts” Valkas novada bibliotēkās un Nacionālās

Skaļās lasīšanas sacensības. Valkas bibliotēkā norisinājušies arī tradicionālie pasākumi kā nodarbību cikls bērniem un ģimenēm “Bērnu rīti”, Lasīšanas darbnīcas nodarbības, lasīšanas aktivitāte “Grāmatu duelis”. Krājuma popularizēšanas nolūkos un veicinot grāmatu pieejamību lasītājiem izglītības iestādēs, turpināts darbs pie **Grāmatu kopu** izveides, piegādes un saņemšanas atpakaļ abās Valkas PII ēkās. Pakalpojums “Grāmatu kopa” 2024.gadā izmantots 26 reizes.

29. tabula “2024.gadā sagatavoto grāmatu kopu tēmas”

Radošie darbi ziemā.	Grāmatas angļu valodā
Rosība ziemā, putni ziemā. Eksperimenti. Dinozauri.	Pavasaris, pavasara darbi. Kukaiņi pavasarī.
Pasaule. Valstis. Ceļojumi. Roboti. x 2	Dabas saudzēšana. Resursi. Dzīves cikli.
Pulkstenis. Figūras. Drošība. x 2	Teksti angļiski – latviski.
Māksliniece Margarīta Stāraste	Tēvzeme. Mana Latvija. x 2
Dzīvnieku mazuļi.	Lieldienas. x 2
Lauku sēta. Bites.	Putni. Kas dzīvo ūdenī?
Cilvēka ķermenis. Emocijas. x 3	Putni, to ligzdas. Draudzība.
Ziemassvētki (tradīcijas, lasāmgrāmatas)	Bērnu izvēlētas grāmatas

Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā lasītājiem tiek sniegtas **konsultācijas** dažādu daiļliteratūras un nozaru literatūras atrašanā atbilstoši viņu interesēm, mācību vai citām vajadzībām (projekti, konkursi u. c.). Biežākie pieprasījumi ir skolas ieteiktās literatūras lasīšanai atbilstoši lietotāja vecumam un tematam.

30. tabula “Mācību nodarbības bērniem un jauniešiem 2024.gadā”

Vecuma grupa	Nodarbības nosaukums	Nodarbību skaits
Pirmsskola	“Bērnu rīti”	8
	“Grāmatu starts” Mazā Pūčulēnu skoliņa	6
	Par pasauli, valstīm. Par grāmatām.	1
	Kas ir bibliotēka?	3
	“Sniegavīru radu saiets”	7
	“Katram sava māja”	1
	“Dzīvnieku mazuļi”	1
	“Draudzība”	1
	“Putni pavasarī. Kas dzīvo ūdenī?”	1
	“Dzīvā daba pavasarī”	1
	“Putni. Ligzdas.”	1
	“Tēvzeme. Kukaiņi”	2
	“Mana grāmatiņa”	1
	Vecvecāku pēcpusdiena Ērgemes bērnudārzā	1
	Attiecības ģimenē, klausies un zīmē!	1
	Ciemojamies bibliotēkā, klausies un zīmē!	3
	“Daba mostas. Koki”	1
	Izlaidums diena, darbnīca “Literatūra”	4
	Izstāde “Vai grāmatai ir knābis?”	3

Sākumskola (1.-4.kl.)	Eiropas Valodu dienas viktorīna	2
	“Grāmatu duelis” 2.kl.	6
	Par grāmatām, par lasīšanu 1.kl.	2
	Nodarbība “Profesijas” 1.kl.	3
	Kahoot viktorīna “Esi man draugs”	2
	Spēle “Kas ir bibliotēka?”	1
Pamatskola (5.-6.kl.)	Kahoot viktorīna “Esi man draugs”	2
	Skaļās lasīšanas sacensību 1.solis	2
	Skaļās lasīšanas sacensību 2.solis	1
	Skaļās lasīšanas sacensību Valkas reģiona fināls	1
	Kahoot viktorīna “BJVŽ’23”	2
Pamatskola (7.-9.kl.) (pusaudži) (10.-12.kl.) Jaunieši	Faktu spēlē “Zini par Valkas novadā paveikto kopā ar ES!”.	4
	Izstāde “Mazais Princis” (10 fakti)	5
	Izstāde “Kurbads. Latvju varoņstāsts.”	7
	Viktorīna “Pavasaris 2024” Tēma- Valkas novads	3
	Info meklēšana un atlase Valkas reģ. bibliotēku kopkatalogā	2
Pieaugušie	Izstāde “Kurbads. Latvju varoņstāsts.”	2

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā regulāri tiek rīkoti pasākumi dažādām vecuma grupām - gan pirmsskolas vecuma bērniem, gan sākumskolas, vidējā skolas vecuma bērniem, gan pusaudžiem. Atskaites periodā nodaļā notikuši 68 pasākumi, ieskaitot virtuālos pasākumus, konkursus un akcijas. Kopējais apmeklētāju skaits pasākumos – 1232.

Pasākumi pirmsskolas vecuma bērniem

Bibliotēkai ir veiksmīga sadarbība ar Smiltenes pirmsskolas izglītības iestādēm, īpaši ar PII “Pīlādzītis”. Atskaites gadā bibliotēkā viesojās arī bērnudārza grupiņa no Launkalnes. Pirms jaunā mācību gada sākuma Smiltenes pirmsskolas izglītības iestādēm tika izsūtīts pasākumu piedāvājums 2024./2025. mācību gadam.

Pieprasītākie pasākumi bija “Ceļojums Raiņa dzejas pasaulē” un “Iepazīšanās ar bibliotēku”. Ja izsūtītajā piedāvājumā nav vēlamā pasākuma, audzinātājas sazinās ar bibliotekāru un vienojas par pasākuma tēmu. Piemēram, 2024. gadā “Rūķu” grupas audzinātājās vēlējās, lai bibliotekāres sagatavo pasākumu par kukaiņiem. Savukārt nodarbības “Čaklās medus vācējiņas bites” bibliotekāre devās vadīt uz Launkalni – pirmsskolas izglītības iestādes un sākumskolas audzēkņiem. Jaunums pasākumu piedāvājumā pirmsskolas vecuma bērniem bija “TET skoliņa”, kurā pārrunā jautājumus par drošību internetā, skatās Ričija Rū filmiņu un radoši veido datorīņus.

📖 Atskaites periodā turpināts 2019. gadā iesāktais nodarbību cikls māmiņām ar bērniem pirmsskolas vecumā “Bērnu rīts”, kas notika katru nedēļu trešdienā. Nodarbību mērķis ir satīties brīvē, nepiespiestā gaisotnē, sarunāties, sniegt atbalstu, darboties nodarbībās ar dziesmām, rotaļām, apgūt jaunas prasmes kopā ar bērniem. Arī bērniem ir pirmā iepazīšanās ar grāmatu pasauli.

Jaunums 2024. gadā bija lielā krāsošanas diena bibliotēkā “Iekrāso pavasari”. Pavasarī, kad daba modās un visur parādījās krāsas, Smiltenes bibliotēkas BAN aicināja visus mazos un lielos pavasarīgos māksliniekus uz krāsošanas dienu. Bibliotēkā bija sagatavoti krāsojamie līmplakāti, kas pielīmēti gan uz sienām, gan grīdas, kā arī vienkāršas krāsojamās lapas. Bērniem īpaši patika krāsot uz sienas un grīdas.

Skolēnu rudens brīvdienu nedēļā tradicionāli Bērnu bibliotēkā tika demonstrēta animācijas filma, iegādājoties filmas publiskā seansa licenci. Šoreiz tika demonstrēta multfilma “Nelabojamais Rons”.

Pasākumi jaunākā un vidējā skolas vecuma bērniem

Viena no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas aktivitātēm, kas galvenokārt uzrunā jaunākā un vidējā skolas vecuma bērnus, ir “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”. Dalībnieku skaits nav liels, jo skolēni žūrijā labprāt piedalās Smiltenes vidusskolā. 2024. gada darba plānā izvirzīts mērķis programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” iesaistīt 40 dalībniekus. Mērķis ir sasniegts – programmu uzsākuši 40 dalībnieki.

Jaunākā un vidējā skolas vecuma bērniem organizētas radošās darbnīcas, Kahoot spēles, piedāvātas tikšanās ar autoriem. Atskaites gadā Bibliotēku nedēļas laikā, nodaļā notika tikšanās ar grāmatu blogeri Ievu Strazdiņu nodarbībā par lasītprieka veicināšanu. Nodarbtību apmeklēja Smiltenes vidusskolas 3.a klases skolēni. Tās laikā bērni uzzināja, kāpēc grāmatu lasīšana ir svarīga, kā lasīšana palīdz attīstīt fantāziju, kā tā darbojas, kad lasām, kā arī guva atbildes uz jautājumu “Kā izvēlēties, ko lasīt?”.

Veiksmīgi vasarā turpinājās [“Darbīgās trešdienas bibliotēkā”](#), kas ietvēra dažādu izklaidējošu, izglītojošu un radošu uzdevumu veikšanu, un “Bibliotēkas vasaras izaicinājums”, kura uzdevumu lapā minēti dažādi literāri vai radoši uzdevumi, piemēram, izlasīt grāmatu par noteiktu tēmu vai konkrēta izskata grāmatu u. tml. Uzdevumus var veikt jauktā secībā pēc katra dalībnieka izvēles, tomēr galvenais izaicinājums bija izpildīt tos visus līdz vasaras beigām. Kāds no dalībniekiem atzina, ka vislielākais “Bibliotēkas vasaras izaicinājuma” izaicinājums ir nepazaudēt uzdevumu lapu!

Vēl no tradicionāliem pasākumiem jāpiemin “Virtuālais skolēnu brīvlaiks”, kuru Smiltenes bibliotēkas BAN skolēnu pavasara un rudens brīvlaika nedēļās piedāvāja bibliotēkas Facebook vietnē. Šī aktivitāte notiek sadarbībā ar bērnu vecākiem, un vecāki ļoti pozitīvi vērtē šos brīvlaika uzdevumus, par tiem tiek saņemtas labas atsauksmes.

Pasākumi pusaudžiem

2024. gadā pusaudžiem organizēta Dzejas dienu aktivitāte “Ilustrē Ulda Ausekļa dzejoli fotogrāfijās”, spēle tiešsaistē “Es mīlu Tevi, Latvija!”, Drošāka interneta dienas nodarbība, kurā aicinājām pusaudžus veidot vides objektu “Droša interneta tīkls”, tādējādi izzinot, kas veido internetu, kā tas darbojas, kas sekmē, bet kas traucē tā darbību un drošību.

Atzīmējot 20 gadus kopš Latvijas pievienošanās Eiropas Savienībai, 9. maijā Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā notika pasākums “Divdesmit svecītes svētku kliņģerī – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”, kurā piedalījās Smiltenes vidusskolas 5.c klases skolēni.

Bibliotēku nedēļā jaunieši bija aicināti uz SPA dienu bibliotēkā, kuras laikā bija iespēja pašiem izgatavot skrubīti pēdām. Pēdu skrubīšus tika gatavoti no dabīgām sastāvdaļām: sasmalcinātām auzu pārslām, medus, brūnā cukura, maltas kafijas, vīnogu kauliņu eļļas. Atnākot

uz radošo darbnīcu, jauniešus aicināja nepaļaut garām izstādē izliktajām grāmatām, kurās varēja izlasīt visu par cilvēka ķermeni, veselību, tostarp – kā rūpēties par savu ādu. Organizējot šādu radošo darbnīcu, iespējams parādīt, cik daudzveidīga var būt bibliotēka, ka tajā var darīt kaut ko neparastu, šķietami bibliotēkai neraksturīgu. Nodarbībā piedalījās tikai trīs jaunieši. Iespējams, kļūda bija neveiksmīga nodarbības reklāma. Iespējams, jauniešiem vienkārši šajā laikā ir citas nodarbes – pulciņi, mūzikas, mākslas vai sporta skola.

Ikdienā bibliotēku lielākoties apmeklē bērni līdz 5.klasei. Vecāki bērni ienāk retāk. Secinājums, ka pusaudžu un jauniešu mērķauditoriju ir grūti sasniegt.

Pasākumi ģimenēm

Katru gadu tiek izveidoti pasākumi vai aktivitātes, kurās var līdzdarboties visa ģimene. Šajā gadā Bibliotēku nedēļā ģimenēm bija iespēja piedalīties aktivitātē “Krāsu spēles dabā un literatūrā” (Plašāk sadaļā “Veiksmīgākais lasīšanas veicināšanas pasākums”).

Lai attīstītu bibliotēku kā interesantu vietu, kur atrodamas ne tikai grāmatas, organizētas dažādas izstādes. Apmeklētāju novērtētas izstādes bija šokolādes olu “Kinder” rotaļlietu kolekcijas izstāde un ezīšu kolekcijas izstāde.

Tradīcija ir arī bibliotēkas čaklāko lasītāju sumināšana gada beigās. Trīs bērni, kuri gada laikā izlasījuši visvairāk grāmatu, saņēma saldumu paciņas.

Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā tika rīkoti 45 pasākumi: bibliotēkārās un literārās stundas, radošās darbnīcas, izstādes un citi. Pasākums “Radošais jūlijs Apes bibliotēkā” ietvēra četras atsevišķas radošās darbnīcas mēneša garumā, kurās sev atbilstošu darbiņu varēja atrast gan mazāki, gan lielāki bērni. Pārskata gada apjomīgākais pasākums bija Kristīgās nometnes viesošanās bibliotēkā (45 dalībnieki vecumā no sešiem gadiem līdz pat pieaugušajiem) uz nodarbību “Gaisma”. Šis pasākums ietvēra zinātniskās literatūras pētīšanu par Sauli, viktorīnu pildīšanu un saulīšu veidošanu no sāls mīklas. Janvārī bibliotēkā tika izvietota Gaujienas mūzikas un mākslas skolas audzēkņu darbu izstāde “Mana tautasdziesma” (42 apmeklētāji), kuru nāca skatīties kā bērni, tā vecāki, kas vēlējās priecāties par bērnu paveikto. Aprīlī bibliotēkā tika izvietota ļoti grezna un smalka izstāde ar izšūtām pērļu gleznām (77 apmeklētāji). Ir patīkamas sajūtas pēc šādu izstāžu izlikšanas, jo gan pati darbu autore atbrauca no Alūksnes ar draugu grupu, lai sīkāk pastāstītu par darbiem, gan arī šādas izstādes labprāt iegriežas apskatīt ekskursantu grupas, kas apciemo Apes pilsētu. Ik mēnesi bibliotēkā rīkoja vienu līdz trīs nodarbības pirmsskolas vecuma bērniem (izņemot vasaras mēnešus). Pirmsskolas pedagogi piedāvāja savas tēmas nodarbībām, kurām bibliotēkā pielāgojas un atrod atbilstošu literatūru un uzdevumus, gan arī izvēlējās bibliotēkas sagatavotās tēmas, kas ir publicētas Smiltenes novada tīmekļa vietnē ([TE](#)). Ļoti pozitīvas atsauksmes bija dzirdamas no skolēniem un skolotājas pēc nodarbības, kuras pamatā bija T. Malkovska grāmata “Kamils, kurš skatās ar rokām” (grāmata iekļauta BJVŽ’24 9+ kolekcijā). Tās laikā papildus stāsta lasīšanai notika aktivitātes, lai bērni nedaudz labāk spētu izprast cilvēkus, kas neredz vai nedzird - ar tausti mēģinot atminēt priekšmetu, ar smaržu atminēt pārtikas produktu vai lasīt no klases biedra lūpām sacīto, neko nedzirdot.

Bilskas bibliotēka rīko tematiskas nodarbības Bilskas PII audzēkņiem, lai tās būtu ne tikai izglītojošas un izklaidējošas, bet arī saistītas ar bibliotēku, grāmatām, lasīšanu. Februārī bibliotēkā aicināja bērnodarza audzēkņus uz savu audzinātāju un auklīšu vērtēšanas pasākumu, kas izvērtās ļoti jautrs, jo bērnu sniegtās atbildes bija asprātīgas un neiedomājami smieklīgas. Aprīlī rīkota nodarbība par bibliotēku - kas ir bibliotēka, ko tajā dara, ko tajā darīt nedrīkst, ko bibliotēkā var redzēt, atrast, izmantot. Septembrī bibliotēkā bērņus iepazīstināja ar dzeju – kā tā

izskatās, kā to lasa, kas ir atskaņas. Nodarbības beigās kopā ar bērniem tika sarakstīts dzejolis, par pamatu ņemot atskaņu meklēšanu.

Aktivitāte bērniem Bilskas bibliotēkā.

Birzuļu bibliotēkā sadarbībā ar Birzuļu Tautas namu bērniem tiek rīkotas ikmēneša tematiskās nodarbības ar praktisku darbošanos:

- februārī, pieminot grāmatu autores, ilustratores un mākslinieces Margaritas Stārastes 110. jubileju, tika lasītas autores grāmatas, veidotas to ilustrācijas un nobaudīti pašu cepti kūksiņi;
- martā – darbošanās ar pavārgrāmatām. Nodarbības laikā tika gatavoti ēdieni gan pēc dotām receptēm, gan kādam bija jāveido sava recepte tik pēc ēdiena nosaukuma un pieejamiem produktiem. Pasākuma laikā bija iespējams aplūkot senāku gadu pavārgrāmatas;
- aprīļa nodarbības tēma– darīt citiem labu. Bērnu un jauniešu uzdevums bija gatavot rotas, kas iepriecinās kādu citu;
- maija nodarbība tika aizvadīta Mēru aktīvās atpūtas laukumā, pildot dažādus aktīvus un izglītojošus uzdevumus;
- jūnijā jau trešo gadu tika svinēti svētki bērniem un jauniešiem – “Bērnu prieks” Birzuļu Tautas nama pagalmā. Pasākuma laikā bērniem bija pieejamas piepūšamās atrakcijas, sejiņu apgleznošana, dažādas radošās darbnīcas, pasākuma laikā apmeklētājus priecēja Signe Baltere un priekšnesumu par lasīšanu bija sagatavojušas Birzuļu Tautas nama amatiereteātra dalībnieces Dita Marianna Lapiņa un Silvija Lapiņa;
- septembrī aizvadīta novadpētniecības nodarbība – pārgājiens pa Mēru ciemu, kura mērķis bija popularizēt bērnu un jauniešu vidū Mēru ciema kā vietas nozīmi, ielūkojoties vēstures notikumos un ciema attīstībā. Pārgājiena realizācijai tika izmantoti Birzuļu bibliotēkas krājuma pieejamie novadpētniecības materiāli;
- novembrī notika erudīcijas nodarbība “Mūsu zeme Latvija” ar jautājumiem par Latviju;
- gada noslēdzošā nodarbība bija veltīta Ziemassvētkiem. Bērni un jaunieši cepa pīrāgus, veidoja eglītes rotājumus, veidoja priekšnesumus.

Aktivitātes bērniem Birzuļu bibliotēkā.

Grundzāles bibliotēkā iespēju robežās (jo bibliotekāre veic arī lietveža un KAC darbinieka pienākumus) organizētas mācību nodarbības Grundzāles PII audzēkņiem: pavasarī par papīra lellīšu izgatavošanu un ludziņas iestudēšanu pašu spēkiem, rudenī brīvā dabā par Latvijas populārākajiem kokiem un to lapām “Rudens lapu stāsti”, kuras laikā stāstīts, kā atpazīt koku arī pēc mizas, lapotnes. Noslēgumā tapa dziesmas “Nāk rudens izgleznot Latviju” video ar bērnu piedalīšanos un “lapu putenis”. Uz Ziemassvētkiem Pasaku nedēļas laikā bibliotekāre viesojās PII ar leļļu ludziņu “Vecīša cimdīņš”.

Kārķu bibliotēkā rīkotas izglītojošas nodarbības Ērgemes pamatskolas Kārķu pirmsskolas grupas audzēkņiem, kuru laikā tiek veiksmīgi apvienota grāmatas lasīšana un praktiska darbošanās par iepriekš apspriesto tēmu, piemēram, martā medijpratības nodarbības laikā iepazītas datora sastāvdaļas, izgatavots katram savs sapņu dators, veidots “interneta tīkls”, skatīta filmiņa “Apmātība”, meklētas kļūdas attēlos, pats galvenais, katrs saņēma diplomu. Novembrī Ziemeļvalstu literatūras nedēļas laikā tika lasīta A.Meleces grāmata “Kiosks”, skatīta tāda paša nosaukuma filmiņa, kā arī gatavots eglītes rotājums. Pārskata gada jaunievedums - pasākumi ģimenēm ar bērniem sestdienās. Gada nogalē tika sarīkotas trīs nodarbības – dimantiņu darbnīca (15 dalībnieki, gan lieli, gan mazi), pasaku rīts (9 dalībnieki) un sniegpārslīņu darbnīca (5 dalībnieki).

7.3. Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Valkas bibliotēkā Bērnu literatūras nodaļā veidotas **vairākas tematiskas grāmatu un citu bibliotēkas resursu izstādes**. Tā joprojām ir lieliska iespēja popularizēt bibliotēkas krājumu un tas var būt par ierosmi interesantai nodarbībai.

Lai katra izstāde iegūtu lielāku interesentu loku un tiktu sniegta izstādes saturiskais izklāsts, to eksponēšanas laikā tiek piedāvāta nodarbība ar grāmatu lasīšanu un praktisku darbošanos. Šo BLN piedāvājumu izmanto pirmsskolas izglītības iestādes.

Joprojām vērtīgas un interesantas **ir ceļojošās izstādes**, kuras arī papildinātas ar tām pielāgotu nodarbību. 2024.gadā tādas bija trīs: grāmatu izstāde “Mazais Princis”, izstāde “Kurbads. Latvju varoņstāsts.” un izglītojoša interaktīva izstāde “Vai grāmatai ir knābis?”.

Ceļojošās izstādes Valkas bibliotēkā.

31. tabula “Izstādes Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā 2024. gadā”

Janvāris	Grāmatu izstāde “Sniegavīru radu saiets” ar nodarbību (eksponētas 18 grāmatas, 2 žurnāli).
Februāris	Grāmatu izstāde “Esi mans draugs” ar nodarbību - viktorīnu (eksponētas 16 grāmatas).
Marts	Grāmatu izstāde “PA.-VA-SA-RIS” ar nodarbību (eksponētas 19 grāmatas)
Maijs	Grāmatu kolekcija - izstāde “Mazais Princis” ar nodarbību TE Izstāde “Kurbads. Latvju varoņstāsts.” ar nodarbību TE
Jūnijs	Izstāde “Kurbads. Latvju varoņstāsts.” ar nodarbību. Izglītojoša interaktīva izstāde “Vai grāmatai ir knābis?” TE
Decembris	Grāmatu izstāde “Viss par Ziemassvētkiem” (eksponētas 50 grāmatas)

📖 Joprojām no populārākajiem un apmeklētākajiem Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas organizētajiem pasākumiem ir **nodarbību cikls pirmsskolas, sākumskolas bērniem un ģimenēm “Bērnu rīti”**, kas notiek mācību gada laikā katra mēneša trešajā sestdienā. Tā ir īpaši sagatavota nodarbība par konkrētu tēmu stundas garumā, kurā mazie un lielie apmeklētāji ieskatās, ieklausās un iejūtas literārajā, mākslas un kultūras pasaulē. 2024. gadā “Bērni rīti” bijuši par dažādām tēmām: sniegavīri, ejam ciemos, kukaiņi, spēles un rotaļas, ballīte, rudens raža, uguns.

Februārī notika ciemošanās Valgas bibliotēkā kaimiņvalstī Igaunijā, lai sveiktu igauņus viņu valsts dzimšanas dienas mēnesī. Tika lasīta grāmata latviski un igauņiski, kā dāvana sagatavota īpaša darba burtnīca par dvīņu pilsētām Valku un Valgu. [FOTO TE](#)

Septembrī, atklājot jauno “Bērnu rīti” sezonu, Dzejas dienu ietvaros bibliotēkā viesojās dzejniece Ērika Bērziņa ar dzejas lasījumiem ģimenēm, atraktīviem jautājumiem, viktorīnu, vērtīgām dāvanām un aizraujošiem uzdevumiem. [FB](#)

📖 Viens no sasniegumiem Valkas bibliotēkā jauniešu auditorijas uzrunāšanā un ieinteresēšanā bija iespēja iepazīt mītisko latviešu varoni Kurbadu un atklāt tā varoņdarbus **ilustrāciju izstādē “Kurbads. Latvju varoņstāsts”**. Papildus izstādes apmeklējumam skolēnu grupas un arī divas pieaugušo grupas piedalījās īpaši veidotā nodarbībā, kas ļāva izdzīvot varoņa Kurbadu ceļu pa latviskās pasaules trim līmeņiem un apzināt izteiksmes līdzekļus, kas teikam piešķir mūsdienu veidolu. Kurbadu iepazīšanā tika izmantots teikas pārstāsts, Kurbadu paveikto

varoņdarbu minēšana, simboliski priekšmeti, oriģinālmūzika, grāmatā par Kurbadu izmantotā burtu rakstība. [TE](#) , [FB](#)

Lielisks piedzīvojums Valkas bibliotēkas apmeklētājiem izvērsās **interaktīvās izstādes bērniem “Vai grāmatai ir knābis?”**, ko veidojusi Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Atbalsta biedrība. apmeklējums. Valkas pilsētas svētku ietvaros 8.jūnijā piedāvājām doties izzinošā ceļojumā pa bibliotēku, kur starp grāmatu plauktiem ceļotājus gaidīja izstādes “Vai grāmatai ir knābis?” interaktīvās un rotaļīgās uzdevumu planšetes. [FB](#) Izstāde visa jūnija garumā priecēja arī vairākas bērnu audzētāju grupiņas.

Izstāde “Vai grāmatai ir knābis?” lieliski iekļāvās programmas “Grāmatu starts” Valkas novadā 1.nodarbības norisē. Uz “Mazā Pūčulēna skolas” nodarbībām 2024. gadā Valkas novadā jau septīto gadu tika aicinātas ģimenes, kurās ir bērns 3 –4 gadu vecumā. Kā ierasts, skoliņas divas nodarbības Valkas novadā notikušas ģimenes dzīvesvietai tuvākajā bibliotēkā Ērgemē, Kārķos, Valkā, Vijciemā un Zvārtavā.

Otrajā tikšanās reizē Valkas novada Mazie Pūčulēni turpināja iepazīt bibliotēku un grāmatu pasauli, izzinot cilvēka maņas. “Mazā Pūčulēna skolas” noslēguma nodarbība oktobrī rīkota Valkas bibliotēkā, pulcinot kopā visas 14 ģimenes. Lai ikdienā katrs justos droši un mācētu atbilstoši rīkoties, kopīgi noskatījāmies jautro un izzinošo Valkas novada BJC "Mice" teātra pulciņa "Vienradži" izrādi par drošības noteikumu ievērošanu. [FB](#)

📖 2024. gadā tika turpināts iepriekšējā gadā uzsāktais interaktīvo **Kahoot viktorīnu cikls**. Februārī bibliotēkas apmeklētāji varēja piedalīties viktorīnā “Esi man draugs”, kurā atbildēt uz jautājumiem par draudzību, svinamām dienām un dažādiem draugiem literatūrā. Līdztekus izveidotajā grāmatu izstādē “Esi man draugs” ieraugāmā informācija varēja uzvedināt uz pareizajām atbildēm.

Kahoot viktorīna “BJVŽ’23” veidota, ieskatoties šī gada žūrijas kolekcijas grāmatās, attēlotajos notikumos un izceļot Lielajos lasīšanas svētkos lasītāju novērtētākās grāmatas.

📖 Bibliotēkas nedēļas ietvaros 23. aprīlī aizvadīts 2023. gada Valkas bibliotēkas **“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” dalībnieku noslēguma pasākums**. Tas rīkots bibliotēkas telpās, izspēlējot tematisku Kahoot viktorīnu “BJVŽ’23”, atrodot dārgumus izlaušanās istabā un radoši izpaužoties pie uzskodu galda. Pasākumā kopā pulcējās septiņu ģimeņu čaklie lasītāji.

Sākoties jaunajam mācību gadam, septembra pirmajās skolas dienās Valkas bibliotēka piedāvāja 8. un 9. klašu skolēniem izspēlēt bibliotēkas sagatavoto viktorīnu par Valkas novadu. Viktorīna īpaši pielāgota jauniešiem, izveidojot atbilžu variantus. Prieks, ka skolēni aktīvi iesaistījās un bija ieinteresēti pārbaudīt savas zināšanas par Valkas novada vēsturi, dabu, cilvēkiem, mūziku, sportistiem u.c. jomām. [FOTO TE](#).

2024. gadā īstenotas lieliskas lasītveicināšanas aktivitātes un mācību nodarbības, pateicoties bibliotēkas sadarbībai ar Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotekārēm un pedagogiem. Skolu bibliotekāru ieguldījums ir darbs vienotā kopkatalogā, saziņa un atbalsts informācijas nodošanā, aktivitāšu koordinēšanā ar skolotājiem.

Interesu izglītības programmas “Lasīšanas darbnīca” ietvaros Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas 2. klasē aizvadīta Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas organizēta **grāmatu lasīšanas sacensība “Grāmatu duelis”**. ([FB](#)) Lai nodrošinātu visus nepieciešamos grāmatu eksemplārus pa divi, tika izmantots SBA ar Smiltenes bibliotēku un Vijciema bibliotēku.

Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas 11.klases skolēni izstrādā pētniecisko darbu par pašu izvēlētu tēmu. Lai meklētu darbā iekļaujamo informāciju, kura pieejama Valkas bibliotēkā vai citos interneta resursos, skolēni mācījās **strādāt kopkatalogā**, resursu atlasē apgūstot meklēšanu

pēc tematiskā priekšmeta, atlasot atbilstoši tematam pieejamās grāmatas un izveidojot sarakstu ar iespēju to sūtīt e-pastā.

No sirds priecājamies - valcēniete Līga Šnuka tika izvēlēta par “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2023” **Lasīšanas vēstnesi** Vidzemes reģionā! Literatūra mīt viņas sirdī. To apliecina Līgas profesionālā darbība, sabiedriskā aktivitāte, un, protams, mammas loma. Līga Šnuka ir latviešu valodas un teātra mākslas skolotāja Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijā. Viņa ir aicinājusi bērnus un jauniešus lasīt labu un Latvijā novērtētu literatūru un vienmēr mācību procesā ir veltījusi laiku, lai izlasītais tiktu pārrunāts un skolēnu vidū izvērtēts. Līga atzinīgi novērtē pieejamo metodisko materiālu – satura vadlīnijas un darba lapas par BJVŽ grāmatām.

Reģions

Smiltenes bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļā Bibliotēku nedēļā ģimenēm piedāvāts piedalīties aktivitātē “Krāsu spēles dabā un literatūrā”. Aktivitātes laikā dalībniekiem bija jādodas dabā un jāfotografē konkrētas krāsas dabas objekti. Par dabas objektu fotogrāfijām varēja iegūt septiņus punktus. Papildu punktus varēja iegūt, atrodot grāmatās citātus, kuros minētas konkrētās krāsas. Bija komandas, kas atrada vairāk nekā 100 citātus! Pēc iesūtītajām fotogrāfijām varēja redzēt, ka izmantotas gan dažādu bibliotēku krājumos esošas grāmatas, gan mājās atrastās grāmatas. Daži komandu dalībnieki nāca arī uz Bērnu apkalpošanas nodaļu, meklēja citātus uz vietas bibliotēkā. Komandas bija radošas citātu meklēšanā – izmantotas dažādas grāmatas, piemēram, vēstures grāmatas (piemēram, citāts par sarkanās un Baltās rozēs karu), pavārgrāmatas (“Apcepiet zeltaini brūnu”), ģeogrāfijas grāmatas (citāts par Sarkano jūru), grāmatas par kosmosu (citāts par Sarkano planētu), dabas grāmatas (citāts par brūno mušmīri un “Indīgākais skorpions pasaulē ir Izraēlas dzeltenais skorpions”), mākslas grāmatas (citāts par gleznu “Balti mākoņi un zaļo kalni”).

Apes bibliotēkā

- Droša interneta diena – bērni azartiski pildīja dotās krustvārdu mīklas un testus tiešsaistē, spēlēja izzinošas galda spēles un lasīja izglītojošus materiālus par šo tēmu. Šo iespēju izmantoja 15 bērni, taču informatīvie materiāli, literatūras izstāde par šo tēmu un iespēja pildīt uzdevumus bibliotēkā bija pieejami visu februāra mēnesi, tāpēc kopumā dalībnieku skaits ir lielāks.

Droša interneta diena Apes bibliotēkā.

- Datorspēļu izgatavošanas darbnīca – aktivitāte tika veidota pusaudžu (11+) auditorijai. Nodarbību vadīja pieredzējis datorspēļu izgatavotājs, kurš parādīja nelielu ieskatu šajā aizraujošajā pasaulē un kopā izgatavoja sākuma stadiju datorspēlei gan uz papīra, gan

datorprogrammā. Darbnīcas dalībnieki paši varēja izdomāt spēles ideju, gaitu, varoņus un gājienus. Darbnīcas laikā varēja uzzināt un iegūt informatīvus materiālus par to, kā un kur uzsākt datorspēļu izgatavotāja ceļu. Pasākuma afiša tika sniegta arī portālā ziemellatvija.lv ([TE](#)).

- Tikšanās ar bērnu grāmatu autori Agnesi Vanagu – 2024. gada aprīlī uz tikšanos bija ieradusies Dāvja Ozoliņa Apes pamatskolas 3. un 4. klases skolēni (kopā 26 bērni un divas skolotājas). Autore tikšanās laikā ar bērniem runāja par grāmatu “Pagalma enciklopēdija”. Dalībnieki tika aktīvi iesaistīti sarunā un bija iespēja parādīt savas zināšanas par dažādiem kukaiņiem un dzīvniekiem. Šis pasākums bija veiksmīgs, jo autore ļoti labi prata komunicēt ar bērniem.

Tikšanās ar A. Vanagu Apes bibliotēkā

- Dzejas dienu viktorīna un “Iedvesmojies no dzejniekiem” – septembra mēnesī par godu Dzejas dienām Apes bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā tika rīkota viktorīna vietnē “Kahoot” visiem interesentiem, kurā bija iespēja atbildēt uz jautājumiem par dzejniekiem, dzeju, dzejas dienām un dzejas grāmatām. Viktorīnā kopumā piedalījās 17 dalībnieki, pārsvarā 6.-8. klases skolēni, arī skolotājas. Šis aktivitātes veids ir veiksmīgs, jo tajā var iesaistīties arī bibliotēkas lietotāji, kas ne tik bieži apmeklē bibliotēku.

Ērgemes bibliotēkā saistoša un interesanta bija tikšanās ar autori Eviju Gulbi, kā arī PII audzēkņu ciemošanās Valkas bibliotēkā, lai piedalītos nodarbībā “Vai grāmatai ir knābis?”.

Kārķu bibliotēkā kā veiksmīgākais pasākums aizvadītajā gadā minēta Artura Gruzdiņa viesošānās Kārķu Dabas koncertzālē, pagasta svētku laikā, ar koncertprogrammu “Drošības festivāls”. To noklausījās ap 120 gan lieli, gan mazi klausītāji. **Zvārtavas bibliotēkā** īpaši populāras kļuva radošās darbnīcas skolēnu brīvlaikā - tās apmeklēja negaidīti liels bērnu skaits.

Vijciema bibliotēkā pārskata periodā aizvadītas deviņas ”Bērnu rīti” nodarbības katra mēneša pirmajā sestdienā. Nodarbības apmeklēja bērni no 2–14 gadiem. Kopā radoši darbojoties, bērni zīmēja un krāsoja, spēlēja galda spēles, lasīja grāmatas. Vecāki iepazinās ar bibliotēkas piedāvāto grāmatu un periodikas klāstu. Lielākais gandarījums ir, ka gada sākumā šīs nodarbības apmeklēja līdz desmit bērniem, tad jau no rudens bērnu skaits pieauga gandrīz līdz divdesmit. Patiess gandarījums dzirdēt no vecākiem, ka bērni ar lielu nepacietību gaidot šos “Bērnu rītus”. Bibliotēkas vadītāja iesaista lielākos bērnus nodarbību vadīšanā - lielākie bērni lasa priekšā mazajiem, kā arī radošajās darbnīcās ir palīgi, lai mazajiem viss izdotos.

Bērnu rīti Vijciema bibliotēkā.

Drustu bibliotēkā lielu atsaucību guva pasākums meitenēm “Meiteņu ballīte” ar nakšņošanu bibliotēkā. Piedalījās 12 meitenes, ne tikai no Drustu pagasta, bet arī no kaimiņu pagastiem.

Blomes bibliotēkas popularitāti pavisam noteikti veicinājusi “Iedvesmas bibliotēkas 2024” atklāšana, jo projekta ietvaros izveidota telpa bērniem un jauniešiem. **Raunas bibliotēkā** par veiksmīgāko pasākumu bērnu lasīšanas veicināšanai jau otro sezonu atzīts Pasaku rīts. Ar lielu azartu un aizrautību bērni lasa pasakas kopā ar vecākiem. **Launkalnes bibliotēka** kopā ar kluba vadītāju rīkoja Lieldienu svinēšanu Launkalnes brīvdabas terasē, piedalījās 34 bērni. Tika krāsotas Lieldienu olas, rīkots skaistākās olas konkurss un Lieldienu skrējieni. Bibliotēku nedēļā rīkota tikšanās ar Līgatnes dabas parka zvērkopi Velgu Vītoli, kuras laikā dalībnieki klausījās sirsnīgus un mīļus stāstus par Līgatnes dabas parka iemītniekiem. Pasākumā piedalījās 45 bērni un 13 pieaugušie.

7.4. Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem

Viena no nozīmīgākajām, bet arī visgrūtāk iesaistāmajām bibliotēkas mērķgrupām ir jaunieši. Jāturpina meklēt risinājumi, kā bibliotēku veidot par vietu, kur jaunieši jūtas ērti, saņem interesēm un vajadzībām atbilstošus pakalpojumus un atved uz bibliotēku arī draugus – savus vienaudžus.

Informācijas izplatīšanas kanālu analīze liecina, ka bibliotēkas sociālo tīklu kontos un tīmekļa vietnē publicētā informācija un informatīvie e-pasta ziņojumi sasniedz maz jauniešu.

Ikdienas darbā bibliotēkas ar tendenci, ka skolēni nevēlas lasīt. Bieži bērni aprobežojas ar vienu grāmatu mēnesī, ko prasa skolotāji, taču papildus neko lasīt nevēlas. Interese par lasīšanu samazinās, to ietekmē digitālo tehnoloģiju straujā attīstība un īss uzmanības ilgums. Vecāku iesaistīšanās arī ir būtisks faktors – daļa no viņiem paši maz lasa un nespēj motivēt savus bērnus, savukārt citi varbūt nezina, kā to darīt efektīvāk. Bērniem var trūkt iekšējās motivācijas lasīt, ja viņi neredz lasīšanas priekšrocības vai ja grāmatas šķiet garlaicīgas. Nepieciešama lielāka vecāku iesaiste un kontrole lasīšanas veicināšanai un apzinīgākai attieksmei pret grāmatu nodošanas termiņiem.

Papildus minētajām problēmām, bibliotēkā ir arī citi izaicinājumi, piemēram, bērnu uzvedība bibliotēkā, grāmatu zaudēšana un bojāšana.

Lai noturētu bērnu uzmanību un veicinātu interesi, bibliotēkām daudz jāstrādā, jāpiedomā un jāmeklē dažādas pieejas. Pasākumiem jāķļūst arvien interesantākiem, mūsdienīgākiem, ar interaktīviem materiāliem un šodienas tehnoloģiskām iespējām.

Kārķu bibliotēkas vadītāja dalās pieredzē, ka bibliotēku un tās pasākumus apmeklē divas ģimenes, ar ļoti retiem izņēmumiem, kad piedrojas vēl kāds. Ir problemātiski veidot pasākumus, jo bērni ir dažāda vecuma no 4- 14 gadiem. Tas nozīmē, ka jāizdomā dažādi uzdevumi, kas pa spēkam ir mazajiem, gan interesanti lielākiem.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

8. NOVADPĒTNIECĪBA

8.1. Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi

Bibliotēkās turpinājusies novadpētniecības materiālu vākšana par novada cilvēkiem, objektiem un notikumiem, materiālu apkopošana un sistematizēšana, pēc iespējas nodrošinot tiem arī attālinātu piekļuvi. Lielākoties katra bibliotēka izvēlējusies savu virzienu, kam vairāk pievērsties.

Nopietns darbs ieguldīts **Smiltenes bibliotēkā**, veidojot jaunas novadpētniecības izstādes un prezentāciju ciklu “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos” – par Smiltenes vēsturiskajām un nozīmīgajām vietām dažādos laika posmos. Lielās talkas ietvaros šeit aizsākta jauna tradīcija – sakopta bibliotēkas pirmā vadītāja Artūra Vildiņa kapa vieta Smiltenes Meža kapos.

Vijciema bibliotēkas gada nozīmīgākais darba virziens – gatavošanās Vijciema astoņsimtgades un bibliotēkas simtgades atzīmēšanas pasākumiem.

Birzuļu bibliotēka aizvadītajā gadā kā nozīmīgāko darbu novadpētniecībā izvirzījusi materiālu vākšanu par Birzuļu Tautas nama amatiereteātri izstādei “Laiku laikos”.

Valkas bibliotēkā noticis svarīgs pavērsiens – novadpētniecības krājuma pārceļšana uz citu telpu tuvāk apmeklētājiem.

Bibliotēku darbinieki papildinājuši zināšanas novadpētniecībā dažādos semināros, konferencēs. **Drustu bibliotēkas** vadītāja apmeklējusi Smiltenes novadpētniecības muzeja organizēto konferenci “Smiltene vēsturisku notikumu krustcelēs”.

Noderīgu informāciju varēja rast arī Valmieras muzeja rīkotajā seminārā “Dzimtu vēstures pētniecība: atklāt lielo vēsturi mazajā...” (piemēram, par Valmieras zonālajā valsts arhīvā pieejamo informāciju u.c. jautājumiem).

Vairākas darbinieces ierosmes darbam smēlās Latvijas bibliotekāru novadpētniecības konferencē “Bibliotēku un novadpētnieku sadarbība: lokālās kultūrvides resursu veidošanai un piederības izjūtas veicināšanai ikvienam” Jūrmalā. Paldies organizatoriem!

8.2. Novadpētniecības krājums

Informācija par **Valkas bibliotēkas** novadpētniecības krājumā pieejamajiem materiāliem atrodama tīmekļa vietnē [TE](#). Krājuma populārākais jaunieguvums A. Ikšļa grāmata “Pelēkā nama sāga”. Interesants krājuma papildinājums – novadpētnieces Līgas Jundzes oriģinālluga “Kā Mēru nosaukums cēlies” [TE](#).

Aizvadītajā gadā notikusi sadarbība ar igauņu novadpētnieku Reini Mikku, kurš gan izmantojis bibliotēkas novadpētniecības krājumu, gan dāvinājis savus savāktos materiālus par Omuļu pagasta vēsturi.

Savukārt bibliotēkas apmeklētāji papildinājuši fotomateriālu krājumu – dāvinātas gan Valkas ģimnāzijas, gan kultūras nama deju kolektīva fotogrāfijas. Informācija par **Smiltenes bibliotēkas** novadpētniecības krājumu atrodama bibliotēkas blogā [TE](#).

32. tabula “Smiltenes bibliotēkas novadpētniecības krājums skaitļos”

Uz 01.01.2021.	Uz 01.01.2022.	Uz 01.01.2023.	Uz 01.01.2024.	Uz 01.01.2025.
156 eks.	172 eks.	179 eks.	233 eks.	259 eks.

Bilskas bibliotēkā ir pieejami vairāki novadpētniecības materiālu veidi, tai skaitā arī atmiņu pieraksti, fotogrāfijas, pateicības raksti, diplomi.

Birzuļu bibliotēkā savdabīgs novadpētniecības krājuma papildinājums – Birzuļu Tautas nama amatierētra apgleznotie logi, kas radīti 2023. gadā pasākumam “Ziemassvētku brīnumu mežs”. Novadpētniecības krājumā glabājas 16 foto albumi, aizvadītajā gadā vienā no tiem atpazītas fotogrāfijās redzamās personas. Uzsākts darbs pie jauna novadpētniecības materiāla – “Mēru iedzīvotāju dzīvesstāsts”.

Blomes bibliotēkas novadpētniecības krājumā ir dažādi rokraksti un dokumentācija, kas attēlo pagasta vēsturi. Senākais rokraksta dokuments datējams ar 1892.gadu. Krājumā ir arī Pētera Pētersona lugu krājumi ar autora ierakstu un autogrāfu (viņa tēvs dramaturgs Jūlijs Pētersons dzimis Blomē).

Drustu bibliotēka turpina no periodiskajiem izdevumiem izgūt, sistematizēt un veidot aprakstus novadpētniecības datubāzē rakstiem par Drustu pagastu, notikumiem, iedzīvotājiem.

Vijciema bibliotēkā papildinātas ziņas par bibliotēkas vēsturi, atrasti dažādi, pat kuriozi fakti. Bibliotēkas vadītāja saņēmusi pateicību par dalību Vijciema astoņsimtgades jubilejas veidošanā – gada balvu kultūrā.

Zvārtavas bibliotēkā vākti materiāli par apdzīvotām vietām pagastā, tie vēl jāapkopo.

Pārskata periodā bibliotēkās turpinājies darbs pie novadpētniecības mapju aprakstīšanas, BIS ALISE tapuši 106 mapju apraksti. Īpaši aktīvi darbojusies **Bilskas bibliotēka** – aprakstītas 72 novadpētniecības mapes. Tās sakārtotas, sašķirotas pa tēmām. **Blomes bibliotēkā** aprakstītas 13 mapes, **Smiltenes bibliotēkā** – 11, **Palsmanes** un **Variņu bibliotēkā** – katrā 5 mapes. **Drustu bibliotēkā** elektroniskajā katalogā aprakstīta viena mape. Šeit tiek turpināts darbs arī pie anotāciju un sīkbilžu pievienošanas mapju aprakstiem.

8.2.1. Krājuma organizācija un glabāšana

Valkas bibliotēkas novadpētniecības krājums pārcelts uz kādreizējo Klusās lasītavas telpu, lai darītu to pieejamāku apmeklētājiem. Šeit pārvietots arī novadpētniecības izstāžu stends, tagad darbiniekam ir iespēja būt klāt un pašam iepazīstināt ar to apmeklētājus.

Smiltenes bibliotēkas pašreizējās (pagaidu) telpās novadpētniecības krājums un iesietie vietējo periodisko izdevumu komplekti izvietoti tā, lai būtu brīvi pieejami apmeklētājiem. Pirms pārceļšanās veikts liels darbs, lai pārskatītu novadpētniecības krājumu un sagatavotu iekārtošanai jaunajās telpās.

Smiltenes bibliotēkas novadpētniecības krājums

Pārējās bibliotēkās novadpētniecības materiālu krājuma izvietojums atšķiras – tam var būt ierādīta vieta atsevišķā telpā, atsevišķā plauktā vai arī izveidots novadpētniecības stūrītis.

Pie jauniem, pamatīgiem plauktiem novadpētniecības krājuma glabāšanai tikusi **Blomes bibliotēka**. Tagad tas vieglāk pārskatāms. Iedvesmojoties no norišu kopas “Latviešu grāmatai 500”, bibliotēkai pasūtīts un speciāli izgatavots skapis ar stikla durvīm, kurā izvietot senās mācību grāmatas. Vecākajai no tām ir vairāk nekā simts gadi. Šeit arī citas senas grāmatas, vecākā no tām izdota 1889. gadā.

8.2.2. Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Novadpētniecības datubāzē laikraksta “Ziemeļlatvija” aprakstiem anotācijās tiek pievienotas ieskenētās publikācijas. Aizvadītajā gadā **Smiltenes bibliotēka** pievienojusi 127 lappusi, **Kārķu bibliotēka** – 7. **Valkas bibliotēkas** digitalizēto teksta dokumentu lappušu skaits ir 1048, digitalizētas arī 322 fotogrāfijas.

Par savu digitālo kolekciju uzskatām bibliotēkas kopkataloga un novadpētniecības datubāzes ierakstu anotācijās ievietotos skenētos materiālus, kurus iespējams atlasīt pēc atslēgas vārdiem (Ceļā uz Dziesmu svētkiem, Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzija, Valkas mākslas skolas arhīvs u.tml.). Aizvadītajā gadā visvairāk strādāts pie Mākslas skolas arhīva materiālu digitalizācijas, tos var atrast [TE](#).

8.2.3. Izmantojums

Valkas bibliotēkas novadpētniecības krājuma materiālus par kultūras namu izmantojis Aivars Ikšelis, iznākušo grāmatu “Pelēkā nama sāga” autors uzdāvinājis bibliotēkai. Gada nogalē šis autors pievērsies citam pētījumam un izmantojis materiālus par Valkas parkiem un skvēriem. Vijciema tautas namam sagatavota informācija par vēstures objektu pagastā – magazīnu, Valkas novadpētniecības muzejam – par Valkas stīgu trio, Turnas tautas namam par novadnieku, rakstnieku Kārli Studentu. Sniegta palīdzība radurakstu pētniecībā – par Zobeniem Valkas pusē un Zimuļiem no Ērgemes. Valkas ģimnāzijas darbiniekiem sagatavoti materiāli par kādreizējiem skolas direktoriem, kā arī izveidots “palīgmateriāls”, kā ērtāk pārskatīt viena nosaukuma izdevumus periodika.lv.

Novadpētniecības materiāli izmantoti arī, gatavojoties pasākumiem. Pasākumā “Par Anšlavu Eglīti, pansijām, kino un literatūru” piedalījās arī viesu nama “Mednieki” saimnieki, tāpēc tam sagatavota informācija par šo viesu namu. Gatavojoties pasākumam “Par dzimtu, literatūru un

latviskumu” (tikšanās ar žurnālisti Ingu Jērumu un mācītāju Jānu Jērumu-Grīnbergu), izmantoti novadpētniecības materiāli par viņu tēvu – Valkas novadnieku, komponistu un diriģentu Albertu Jērumu. Novadnieku Vijas Meisteseres radošo darbu izstādei “Ar kafijas lāsi” un Daiņa Jansona “Daiļdaru” darinājumu izstādei “Izglaudīts” sagatavota papildu informācija par autoriem.

📖 Viktorīnai “Pavasaris 2024” sagatavoti jautājumi par Valkas novadu deviņās dažādās tēmās – kultūra, personības, literatūra u.c. Viktorīnā piedalījās sešas komandas, atsauksmes bija pozitīvas.

Smiltenes bibliotēkā visvairāk no mapēs apkopotajiem materiāliem meklēta informācija par tūrisma maršrutiem, dabu, fotogrāfijām un fotogrāfiem, arhitektūru, vispārīga informācija par Smilteni un novadu, novadā savāktā folklorā, kā arī novada atsoguļojums daiļliteratūrā un mūzikā.

33. tabula “Izsniegums no Novadpētniecības krājuma BIS ALISE”

Gads	Lasītavā	Uz mājām	Kopā	Krājuma apgrozījums
2020	74	4	78	0,5
2021	90	19	109	0,6
2022	224	8	232	1,3
2023	204	24	228	1
2024.	145	37	182	0,7

34. tabula “Apmeklētāju skaits Novadpētniecības lasītavā”

2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
309	383	630	607	596

Raunas bibliotēkas novadpētniecības krājumu savu pasākumu un izstāžu organizēšanai izmantojis Kultūrvēsturiskā mantojuma centrs. Secināts, ka lielāka interese ir tieši par materiāliem papīra formātā, par novadpētniecības materiāliem digitālā formātā interese nav tik izteikta.

Blomes bibliotēka atsaukusies Smiltenes novadpētniecības muzeja aicinājumam papildināt izstādes “Aizvestie” materiālus par deportācijām Smiltē un tās apkārtnē, piedāvājot blomēnietes Austras Jurgenas atmiņu stāstu “Austras grāmata”.

Apes bibliotēkas novadpētniecības materiālus tradicionāli izmantojuši pamatskolas audzēkņi, veidojot zinātniski pētnieciskos darbus, kas saistīti ar novada vēsturi. Sniegtas atbildes e-pastā un telefoniski – gan par novadniekiem, gan par iestādēm, meklēti materiāli par dažādām personībām (piemēram, par rakstnieces Elīnas Zālītes darba gaitām un dzīvi Apē, par novadnieku, dakteri Leonu Džeriņu). Sniegta nepieciešamā informācija Alūksnes novada bibliotēkai, apzināti novadpētniecības materiāli un informācijas resursi.

Vidagā novadpētniecības krājums tiek izmantots bibliotēkas pasākumos. Piemēram, grāfa fon Berga dārgumu medībās-pārgājienā pa Vidagu, Ziemassvētku pasākumā, puzuru darbnīcā. Radošās darbnīcas tiek rīkotas saimes istabā novadpētniecības centrā “Mājvieta”, kurā izstādīti

seni saimniecības priekšmeti. Apmeklētāji aktīvi interesējušies arī par senajiem dokumentiem, fotogrāfijām.

Kārķu bibliotēkā novadpētniecības materiāli izmantoti uzziņu sniegšanā – par Ērgemes draudzi senos laikos un kolhoza “Pauguri” izveidošanu. Sniegta informācija arī par Ēveles draudzi, interesanti, ka lasītāja mākslinieka A. G. Boses grāmatā “Zīmējumi” pat atradusi savu senču portretus.

8.3. Novadpētniecības darba popularizēšana

Valkas bibliotēkā tradicionāli tapis gada jubileju kalendārs – [TE](#), vadoties pēc tā atzīmētas novadnieku jubilejas vai ievērojamu notikumu gadskārtas. Novadpētniecības materiāli popularizēti deviņās izstādēs. Vispopulārākā no tām – veltījums dziesmu draugu kopai “Nāburgi” 35 gadu jubilejā. Izstādes atklāšanas pasākumā piedalījušies jubilāri ar dziesmām un atmiņu stāstiem. Izstāde “Valkai – 440. Atceroties pilsētas 400. dzimšanas dienu” aprakstīta vietējā laikrakstā “Ziemeļlatvija”, tai veltīts vesels avīzes atvērums. Izstāde veltīta arī vakarēšanas tradīcijas 95. gadadienai, kopš tā atjaunota Lugažu pagastā. Neliels ieskats par to sniegts pasākumā – “Vakarēšana ar Daini no “Daiļdariem”.

Jaunajā novadpētniecības telpā nelielas momentizstādes veltītas dažādām aktualitātēm: dzejniecei Velgai Krilei dzimšanas dienā, kādreizējai, ilggadējai bibliotēkas vadītājai Ausmai Valģei, pieminot viņu 100. jubilejā, kā arī Lāčplēša kara ordeņa kavalieriem – novadniekiem.

Gatavojoties izstādei par 15 gadu garumā Valkas novada domes Atzinības rakstu saņēmušajiem, bibliotēkas tīmekļa vietnē ievietots uzvārdu alfabētisks saraksts ar saitēm uz papildu informāciju novadpētniecības datubāzē.

Atzīmējot Jāņa Cimzes 210. jubileju, sagatavots erudīcijas tests, kuru izpildot varēja uzzināt, kāds virsraksts dots pirmajam J. Cimzes rakstam, kas publicēts 1835. gada 7. novembra laikrakstā “Tas Latviešu Laužu Draugs” [TE](#).

📖 Kopā ar Valkas novadpētniecības muzeju interesentiem novadītas divas kultūrvēsturiskas pastaigas. Viena vedusi pa Jāņa Cimzes darbības vietām (30 dalībnieki), otra veltīta “Latvijas iecerēšanai” – vietām un notikumiem, kas saistīti ar Latvijas valsts tapšanas laika notikumiem Valkā (26 dalībnieki). “Pastaiga” ir izzinošs pasākumu cikls pilsētvidē, kas tiek organizēts jau otro gadu. Tā mērķis – popularizēt kultūrvēsturisko mantojumu, ko glabā Valka un tās apkārtnē.

Valkas bibliotēkas un muzeja organizētās pastaigas dalībnieki.

Lāčplēša dienā kopā ar Valkas muzeja darbiniekiem iedegtas sveces Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru kapa vietās [TE](#).

Smiltenes bibliotēkas novadpētniecības blogā gada sākumā publicēts 2024. gada novadnieku – jubilāru saraksts ([TE](#)), lai pieminētu ievērojamus Smiltenes novadniekus, kuriem atzīmējamas nozīmīgas jubilejas. Saraksts papildināts ar atsaucēm – avotu, kur informācija atrasta. Kalendāram informāciju nosūtījušas arī **Raunas, Blomes, Drustu, Trapenes bibliotēkas**. Novadnieku – jubilāru kalendāru savā darbā izmanto arī Smiltenes Novadpētniecības muzeja un Smiltenes vidusskolas bibliotēkas darbinieki.

Pārskata periodā **Smiltenes bibliotēkā** noorganizēti 19 novadpētniecības pasākumi (tai skaitā izveidotas septiņas izstādes – 1 digitālā, 6 tradicionālās). Bibliotēkas iepriekšējo telpu logos izvietotas divas novadpētniecības izstādes: “Dzirkstis no barikāžu ugunsкура” (fotogrāfijas no Jura Zušmaņa kolekcijas), izstādē “Ukraina smilteniešu acīm 20. gadsimta 50.-60. gados” – spilgtākie mirkļi no ceļojumiem pa Ukrainu novadnieces Intas Vēciņas fotogrāfijās.

Virtuālā izstāde “Baltijas ceļš – brīvības ceļš” ar melnbaltajām Guntas Drones fotogrāfijām atsaukusi atmiņā mirkļus un emocijas no notikumiem 1989. gada 23. augustā.

Ar izstādi “Nezūdošās emocijas” atzīmēta 10 gadu sadarbības jubileja ar novadnieku Aleksandru Luhaeru. Izstādē eksponētas piecas gleznas, apmeklētāji varēja nobalsot par gleznu, kas visvairāk iepatikusies. Balsošanā piedalījās 100 apmeklētāji, par favorīti ar 34 balsīm atzīta glezna “Tepera pārgāznis. Rudens Smiltenes Vecajā parkā”.

Novada iedzīvotāji aktīvi apmeklējuši novadpētniecības tēmām veltītos pasākumus un izstādes. Kopējais izstāžu apmeklējumu skaits 729.

Lielu interesi un atsaucību (151 apmeklējums) izraisījusi foto izstāde “Smiltene un smiltenieši pagājušā gadsimta 50.-60.gados” (informācija [TE](#)). Izstādē izmantotas fotogrāfijas no novadpētniecības entuziastu Ineses Upmales un Gata Samučonoka privātajām kolekcijām, kā arī bibliotēkas un Smiltenes Novadpētniecības muzeja krājumiem. Apmeklētāji skenēšanai piedāvājuši arī savas fotogrāfijas, pierakstīti vairāki interesanti atmiņu stāsti, kuri tagad pieejami bibliotēkas novadpētniecības krājumā. Izstāde aizrāvusi un iesaistījusi iedzīvotājus, radot īstu piederības sajūtu vietējai kopienai.

Atmiņās dalās smiltenietis Kārlis Miezītis. Foto Sandra Pētersone

Izstāde ieinteresējusi arī skolu – Smiltenes vidusskolas skolēniem novadīta nodarbība “Smiltenes vēsture stāstos un fotogrāfijās” [TE](#). Skolēnu iespaidi pēc nodarbības: “Pārsteidzoši, informatīvi, nepierasti, iespaidīgi. Agrāko laiku pilsētas centrs likās neierasts un pārsteidzošs. Ir

aizraujoši redzēt lietas un vietas, kā tās izskatījās kādreiz. Stāstījums un izstāde mani iedvesmoja vairāk interesēties par Smiltenes vēsturi.”

Sadarbībā ar skolas bibliotēkas vadītāju Ingunu Kudlāni izstādes “Smiltene fotogrāfijās” un “Smiltenes simtgades vēstures mirkļi. 1920-2020” izlikta Smiltenes vidusskolas bibliotēkā.

Izstāde “Smiltenes simtgades vēsture mirkļi 1920-2020” Smiltenes vidusskolā

Papildus izstādēm novadītas piecas izglītojošas nodarbības novadpētniecībā – prezentācijas “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos” 8. un 9. klašu skolēniem. Pavisam pārskata periodā nodarbības apmeklējuši 144 skolēni. Priecē tas, ka, atrodoties blakus Smiltenes vidusskolai, izveidojusies laba sadarbība ar skolas bibliotēkas darbiniekiem un skolotājiem.

Par īstu veiksmes stāstu var uzskatīt pasākumu kopumu “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos”. Cikla ietvaros sagatavotas vairākas prezentācijas dažādām mērķgrupām – Smiltenes vēstures interesentiem, Smiltenes DSPC “Īve” klientiem un skolēniem. Pasākums Smiltenes vēstures interesentiem pulcējis kuplu apmeklētāju skaitu – 31 [TE](#). Tā muzikālajā noformējumā Zane Bērza atskaņojusi vairākas dziesmas uz sena instrumenta – ermoņikām.

Prieks par aizsākušos sadarbību ar Smiltenes DSPC “Īve” darbiniekiem un klientiem. Kopīgie pasākumi rīkoti ar mērķi veicināt šīs mērķgrupas iekļaušanos sabiedrībā. Sagatavotas trīs prezentācijas: “Ceļojums laikā: Smiltene laiku lokos”, “Ceļojums laikā: Firsts Pauls Līvens Smiltenei” un “Ceļojums laikā: Smiltene un smiltenieši pagājuša gadsimta 30.-60. gados”.

Pasākums Smiltenes DSPC “Īve” klientiem

No pierakstītajiem atmiņu stāstiem vairāki veltīti senajai saldējuma būdiņai pie autoostas. Ilgus gadus saldējums gatavots Smiltenes pienotavā un lielās kannās vests uz saldējuma būdiņu. Visi uzreiz jau zinājuši, ka tiek tirgots saldējums, par ko liecinājusi garā rinda. Kāda smiltenieša atmiņas par šo laiku 60. gadu beigās: “Biju mazs zēns ar kupliem matiem. Mamma izdomāja, ka man jāapgriež nedaudz mati, jo tajā laikā skolā bija prasība, lai zēniem mati būtu īsi un glīti apgriezti. Iedeva frizierim paredzētās 30 kapeikas. Ejot uz frizētavu, pa ceļam ieraudzīju, ka no saldējuma būdiņas gar apstādījumu malu izlocījusies gara gaidītāju rinda. Uzreiz bija skaidrs, ka atvests saldējums, bet man maciņā bija tikai 30 kapeikas (saldējums tajā laikā maksāja 20 kapeikas). Mati noteikti jāapgriež, bet tik ļoti kārojas tikt pie saldējuma... Saskumis sēžu frizētavā un pētu cenrādi. Pēkšņi skatos – matu nogriešana uz nullīti maksā tikai 10 kapeikas. Tas bija kā zibens spēriens! Nu tā es pārnācu mājās ar galvu kā globusu, bet toties kāroto saldējumu apēdis”.

Bilskas bibliotēkas vadītāja uzskata, ka ir svarīgi pēc iespējas vairāk informēt iedzīvotājus par novadpētniecības pieejamību, tāpēc ikviens jaunais lasītājs tiek iepazīstināts arī ar novadpētniecības krājumu. Liela daļa ir pārsteigti par tā apjomu un saturu. Daudzi nemaz nezina, ka bibliotēka vāc informāciju par savu pagastu un iedzīvotājiem.

Birzuļu bibliotēkas apmeklētājiem bijusi iespēja aplūkot Birzuļu Tautas nama amatiereteātra apgleznoto logu izstādi “Brīnumu mežs”. Novadnieka, mākslinieka, dzejnieka Alda Štelca gleznu izstāde tapusi sadarbībā ar Smiltenes novadpētniecības muzeja krājuma glabātāju Ilgu Purkalīti. Novadpētniecības materiālu izstādes “Birzuļu Tautas nama amatiereteātris laiku laikos” tapšanā liels atbalsts saņemts no Mēru ciema iedzīvotājas, bijušās amatiereteātra dalībnieces Līgas Jundzes. Izstādē izmantoti apģērbi, fotogrāfijas, avīžu raksti, video materiāli u.c.

Bibliotēka organizējusi arī pārgājienu pa vietējo ciemu ar mērķi – popularizēt bērnu un jauniešu vidū Mēru ciema kā vietas nozīmi, ielūkojoties vēstures notikumos un ciema attīstībā. Pārgājiena realizācijai izmantoti Birzuļu bibliotēkas krājuma novadpētniecības materiāli. Viens no interesantākajiem pieturas punktiem – Birzuļu tautas nams, kurā 1970. gada vasarā uzņemta mākslas filma “Klāvs – Mārtiņa dēls”.

Birzuļu bibliotēkas organizētā pārgājiena afiša

Palsmanes bibliotēka kopā ar kultūras namu veidojusi izstādi “Pavasara uznāciens tērpos”, kurā atklāti interesanti fakti par Palsmanes deju kolektīviem un koriem, sākot jau no 1931.

gada; deju kolektīvu “Cīrulis” un “Mazais brālis” tautas tērpi, foto albumi, ceļojumu, atmiņu stāsti par dalību Dziesmu un deju svētkos, kā arī tuvākos un tālākos koncertceļojumos. Izstāde bibliotēkā veltīta arī novadniekam, rakstniekam Andrejam Dripem 95. dzimšanas dienā.

Ērgemes bibliotēka kopīgi ar Turnas tautas namu organizējusi autofotoorientēšanās konkursu sava pagasta robežās. Uzdevumos izmantoti fakti no pagasta vēstures. Kopumā piedalījušās 15 komandas. Konkurss novērtēts ļoti atzinīgi.

Ērgemes bibliotēkas autofotoorientēšanās konkursa pieturas punkti

Kārķu bibliotēkā novadpētniecības materiāli popularizēti izstādēs (“Kārķu Lāčplēši”, “Alfrēdam Bērziņam jubileja”), ar novadpētniecības materiāliem par kārķēniešiem papildinātas barikāžu un 25. marta atceres dienai veltītās izstādes, Latvijas dzimšanas dienas izstādei pievienoti materiāli par novadnieku Jāni Ampermani.

Programmā Wordwall izveidota spēle “Rakstnieki par un ap Kārķiem” [TE](#).

Sociālajā tīklā Facebook novadpētniecībai veltītajā ierakstā publicēta saite uz novadpētniecības datubāzi, kurā atrodami anotācijām pievienotie raksti par pagastu, cilvēkiem un notikumiem no 2000. gada. Līgo sveicienā izmantoti Kārķos pierakstītie Jāņu ticējumi un tautasdziesmas.

Kārķu bibliotēkas Līgo sveiciens Sociālajā tīklā Facebook.

Zvārtavas bibliotēkā novadpētniecības materiāli popularizēti izstādē “Kultūras pasākumi Zvārtavas pagastā no 1959. gada – 1999. gadam”.

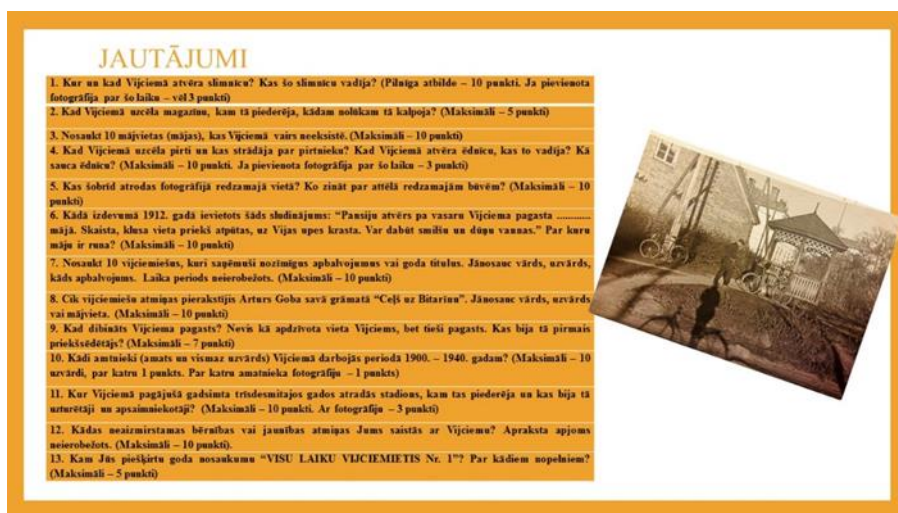
Apes bibliotēkā novadpētniecības darba popularizēšanai tradicionāli izmantotas grāmatu izstādes, tās vēltas mazpilsētiņai un novadniekiem literātiem: “Apes vēstures lappuses”; “Viršu ziedu dzejniecei Elīnai Zālītei”.

Vidagas bibliotēkā vadītas ekskursijas pa Vidagu, iepazīstot senās celtnes, organizētas radošās darbnīcas, kur izmantoti novadpētniecības centra “Mājvieta” krājumā esošie saimniecības priekšmeti, lai praktiski parādītu, kā kuļ sviestu, pļauj zāli ar izkapti, krauj sienu zārdā u.c.

Vijciema bibliotēka ar dažādiem pasākumiem atzīmējusi savu dzimšanas dienu. Notikusi tikšanās ar trioloģijas “Zīmogs sarkanā vaskā” autoru Jāni Lejiņu (grāmata saistās arī ar Vijciema senvēsturi), kā arī bijusi iespēja noskatīties veco filmu demonstrējumu par vijciemiešu dzīvi (1974.-1990.) no Induļa Motuka personīgā arhīva. Bibliotēkas simtgadei vēltā arī viena no Vijciema PII bērniem novadītajām nodarbībām.

Bibliotēkā vairākkārt bijušas skatāmas vietējo iedzīvotāju radošo darbu izstādes (Ritas Motukas, Sabīnes Lotiņas, Roberta Daniela Motuka gleznas, Valentīnas Brasles adītie cimdi un zeķes). Vijciemiete Maruta Ragže bibliotēkā viesojusies, gan stāstot par saviem darbiem izstādē “Mazliet no manis”, gan arī ar savas dzejas lasījumiem.

Sadarbībā ar novadpētniecības entuziasti Loniju Kurpnieci organizēts novadpētniecības konkurss “Zini un pazīsti Vijciemu” ar 13 jautājumiem par Vijciema dzīvi un cilvēkiem senāk. Dalībnieki gan atzinuši, ka konkursa jautājumi bijuši diezgan grūti. Noslēguma pasākumā notikusi uzvarētāju sumināšana un raisījušies atmiņu stāsti par Vijciemu. Konkursu atbalstījis un dāvanas uzvarētājiem nodrošinājis novadnieks Andrejs Pebo.

Novadpētniecības konkursa “Zini un pazīsti Vijciemu” jautājumi

Launkalnes bibliotēka turpinājusi jau 2022. gadā aizsākto fotokonkursu “Es – savā mājā un sētā” ar mērķi – stiprināt pagasta iedzīvotāju piederību savai dzimtajai un dzīves vietai. Novadpētniecības mapei “Mājvietas Launkalnē” aizvadītajā gadā iesūtīts viens apraksts ar mājas fotogrāfiju un nelielu stāstu par to, kad ēka celta, kas tajā dzīvojis. Cilvēki ir diezgan atturīgi, negrib stāstīt neko par savu īpašumu, un vēl jo vairāk, nevēlas, ka to publicē.

Tradicionāli kopā ar Senlietu privātkolekcijas “Lejas Kleperi” īpašnieci Līgu Kleperi organizēts Muzeja nakts pasākums “Izzini, iegūsti, pēti un saproti...”, konkurss – foto stāsts “Izzini Launkalnes vēsturi”.

Raunas bibliotēka apmeklētājus iepazīstinājusi ar novadniekiem-jubilāriem. Kopā ar Raunas Kultūrvēsturiskā mantojuma centru Muzeju nakts ietvaros organizēta izstāde “Rauna dzied!” par kordziedāšanas un Dziesmu svētku tradīciju Raunas pagastā. Arī izstāde “Raunas pagasta dzimtu dārgumi” tapusi, sadarbojoties Kultūrvēsturiskā mantojuma centram, bibliotēkai un pagasta iedzīvotājiem. Tajā aplūkojami dažādi priekšmeti, kurus vietējie iedzīvotāji dažādos laika griežos ir mantojuši no paaudzes uz paaudzi. Šīs izstādes plaši apmeklētas.

8.4. Novadpētniecības istabas

Vidagas bibliotēkas pārziņā nonākusi Virešu pagasta novadpētniecības ekspozīcija “Mājvieta” ar tās krājumā esošajiem priekšmetiem, fotogrāfijām un dokumentiem, dzejnieces Kornēlijas Apškrūmas pūču kolekcija, dzejnieces grāmatas, dokumenti un dzejoļu melnraksti. Novadpētniecības priekšmeti glabājas speciālos skapjos un krātuvē. 2024. gadā veikta esības pārbaude 1310 priekšmetiem. Izveidots visu muzejisko priekšmetu saraksts-reģistrs.

Vidagas bibliotēkas pārziņā esošā Virešu pagasta novadpētniecības centra “Mājvieta” atklāšanas afiša.

Arī Vijciemā ir novadpētniecības telpa un iecerēts, ka tā būs **Vijciema bibliotēkas** pārziņā, pagaidām gan tas ir tikai ieceru līmenī. Aizvadītajā gadā pabūts pieredzes apmaiņas braucienā uz Rankas Kultūrvēsturiskā mantojuma centru. Gatavojoties pagasta astoņsimtgades svinībām, strādāts pie novadpētniecības telpas eksponātu izvietojuma un secīgas sagrupēšanas. Ar sociālo tīklu starpniecību Vijciema iedzīvotāji aicināti dalīties savos atmiņu stāstos un papildināt ekspozīciju ar seniem māsjaimniecības priekšmetiem.

8.5. Galvenie secinājumi pārskata periodā

📖 Viena no aizvadītā gada problēmām saistījās ar traucējumiem BIS ALISE darbībā, kad vairākās bibliotēkās pazuda ievadītie dati un nācās tos atjaunot. Piemēram, **Smiltenes bibliotēkai** – jaunie mapju apraksti elektroniskajā katalogā un novadpētniecības datu bāzē aprakstiem pievienotās anotācijas.

Vairākās bibliotēkās sakarā ar darbinieka slodzes samazināšanu, darbs novadpētniecībā palicis novārtā, jo galvenais akcents tiek likts uz iedzīvotāju apkalpošanu. **Kārķu bibliotēkas** vadītāja atzinusi, ka novadpētniecībai nav atlicis tik daudz laika, kā cerēts (darbnespējas lapa, dažādu pasākumu organizēšana, iedzīvotāju apkalpošana KAC). Arī **Drustu bibliotēkas** vadītājai nav izdevies izdarīt plānoto papildus pienākumu dēļ.

Raunas bibliotēkas vadītāja atzīst, ka iedzīvotājiem novadpētniecība interesē, tomēr grūti konkurēt ar Raunas kultūrvēstures mantojuma centru, kas atrodas blakus telpās.

Bilskas bibliotēka vadītāja nākotnē cer pievērsties novadpētniecības materiālu digitalizēšanai, tāpēc būtu nepieciešams apgūt zināšanas par digitalizācijas procesu. Jācer, ka daudzo pienākumu sarakstā tam atradīsies vieta.

Pārdomas raisa jautājums par to, ka, lai gan bibliotēku izstādes, pasākumi u.c. aktīvi tiek popularizēti sociālajos tīklos un saņem atzinīgu reakciju (piemēram, **Valkas bibliotēkas** Facebook profilā novadpētniecībai veltītos ierakstus var meklēt pēc #novadpētniecībaValkasnovadā), tomēr liekas, ka bieži vien cilvēki ir par slinku, lai aizietu līdz bibliotēkai un apskatītos vai iesaistītos klātienē.

Daudz labāk klājies **Smiltenes bibliotēkā** – Alda Liuke sava darba pārskatā rakstījusi: “Iedzīvotāju lielā interese un atsaucība novadpētniecības pasākumos pierādīja, ka, saglabājot kultūrvēsturiskā mantojuma liecības, atklājot vietējās tradīcijas un vērtības izstādēs, prezentācijās un tikšanās reizēs, tiek veicināta kopienas saliedētība un lokālpatriotisms. Cilvēkus aizrauj pasākumi un izstādes, kas kaut netieši skar viņus vai saistās ar viņu ģimeni, rosinot viņu dalīties ar savām atmiņām un emocijām par piedzīvoto.”

Cerīgi izklausās arī **Apes bibliotēkas** vadītājas rakstītais, ka novadpētniecības darbs arī turpmāk būs viens no svarīgākajiem bibliotēkas darba virzieniem.

Jācer, ka bibliotēkās vienmēr tam atradīsies laiks un vienmēr būs kāds, kam tas ir vajadzīgs.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

9. PROJEKTI

Valkas novads

35. tabula “Projektu apkopojums Valkas bibliotēkā”

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms, EUR	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Lielie dzīves jautājumi	VKKF	300,00	Aicinot uz tikšanos ar lasītājiem māsas - Ingu Jērumu un Jānu Jērumu-Grīnbergu, vēlamies pievērst vietējās sabiedrības uzmanību lielajiem dzīves jautājumiem, kas dažādos laika un dzīves posmos nodarbina visas paaudzes, piemēram, vai atbildes par dzīves jēgas meklējumiem, labo un ļauno, ikdienišķo un transcendentālo meklējamas literatūrā, baznīcā vai tomēr cilvēkos. Abu māsu saknes saistītas ar Valku, jo viņu tēvs, komponists Alberts Jērums, savu bērnību un skolas gadus pavadījis tagadējā Valkas pagastā.	Neatbalstīts
Variācijas par Pansiju	LNB (VKKF), LG500	400,00	Pasākumā par Anšlavu Eglīti stāstīs grāmatas “Par skaisto un aplamo dzīvi” autore, teātra zinātniece Ieva Struka. Fragmentus no grāmatas “Pansija pili” lasīs viesu namu saimnieki Ilze Leicāne, Aivo Vaar, Līga Lutere-Kārkliņa, Agneta Kīta, kuri uzņem viesus Valkas novadā, un lasījumus papildinās ar saviem kurioziem no šodienas pansiju dzīves. Pasākumu vadīs aktieris Jānis Jarāns. Ar šo pasākumu ceram apmeklētājiem radīt dziļāku interesi par Anšlava Eglīša personību un rosināt lasīt viņa darbus. Anšlava Eglīša grāmatas ir labākais veids kā parādīt, ka latviešu literatūrā ir sastopams vieglums, gaume, humors un literāra kvalitāte.	Neatbalstīts
Valkas novada Dzejas diena	VKKF	480 EUR 300 EUR (PB)	“Dzejas dienu” ietvaros Valkas novada iedzīvotājiem organizēta tikšanās ar Rinaldu Einiku un Alisi Bogdanovu. Par muzikālo noformējumu parūpējās mūziķis, ceļotājs, grāmatu autors Harijs Vagrants. Savukārt, ar novada mazajiem lasītājiem tikās dzejniece, bērnu žurnāla redaktore Ērika Bērziņa.	Atbalstīts

ESIP aktivitātes	Latvijas Republikas Ārlietu ministrija	100,00	Pasākums “Zini par Valkas novadā paveikto kopā ar ES!”	Atbalstīts
------------------	--	--------	---	------------

2024. gada **Valkas novada Dzejas dienā** ar savas dzejas lasījumiem uzstājās divi jaunie, spēcīgie un daudzsološie dzejnieki Alise Bogdanova un Rinalds Einiks, savukārt par pasākuma muzikālo noformējumu gādāja mūziķis – eksotisku instrumentu virtuozs Harijs Vagrants. Preses relīze ([TE](#)), foto galerija ([TE](#)), video atskats ([TE](#)).

Neskatoties uz to, ka neizdevās piesaistīt papildus finansējumu pasākuma “Variācijas par pansiju” organizēšanai, Valkas bibliotēkā notika tikšanās ar Ievu Struku. Pasākuma ideja nerealizējās tādā apjomā, kāda bija sākotnējā iecere, bet pasākums tāpat izvērtās sirsnīgs, izglītojošs un labi apmeklēts. Pasākuma apraksts 51.-52.lpp.

Smiltenes novads

Pārskata periodā Latvijas Republikas Ārlietu ministrija finansiāli atbalstījusi **Smiltenes bibliotēkas** iesniegto projektu Eiropas dienas pasākuma organizēšanai. Projekts tika realizēts 9.maijā [“Divdesmit svecītes svētku kļiņģerī – nāc un svinam kopā!: Latvijai 20 gadi Eiropas Savienībā”](#) (50,00 EUR). Pasākums aprakstīts 5.9.apakšnodaļā.

Sadarbībā ar EUROPE DIRECT Vidzeme, kā darbību finansiāli atbalsta Eiropas Komisija, tika atbalstīts projekts pasākuma organizēšanai. Digitālās nedēļas ietvaros 15. maijā tika noorganizēta nodarbība [“Mākslīgā intelekta radīti teksti, attēli un video - izklaide, praktiski noderīgi vai krāpniecības risks?”](#), kuru vadīja komunikācijas zinātnes doktore un medijpratības eksperte Klinta Ločmele. EUROPE DIRECT Vidzeme finansiāli atbalstīja samaksu lektorei un kafijas pauzi. Pasākums aprakstīts 5.11.apakšnodaļā.

📖 2024. gadā realizēts Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrības projekts “Iedvesmas bibliotēka 2024” **Blomes bibliotēkā** “Blomes bibliotēkas bērnu lasītavas modernizācija. Foto [TE](#), [TE](#).

Iedvesmas bibliotēka – Blomes bibliotēka

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
“Iedvesmas bibliotēka 2024”	LNB Atbalsta biedrība Smiltenes novada pašvaldība	10 000 EUR 15 166 EUR	Blomes bibliotēkas bērnu lasītavas remonts un jaunas, modernas un daudzfunkcionālas vides radīšana lasītavā bērniem	Projekts ir atbalstīts un realizēts

Darbs ar projektu “Iedvesmas bibliotēka 2024” ir bijis radošs, spraigs un izaicinājumu pilns. Izaicinājumi:

- Vienoties un pārliecināt mūsu fantastisko dizaineri Nitu Apsīti, ka mums vajag mēbeli divos stāvos un, ka tas ir jārealizē mūsu kvadrātūrā un telpas dotajā augstumā – rezultāts fantastisks, paldies Nitai par fantastisko dizainu un mūsu bibliotēkas bērni ļoti novērtē šo daudzfunkcionālo mēbeli, tā ir vismīļākā vieta bibliotēkā un arī skolas ēkā.
- Atrast un vienoties ar mēbeļu izstrādātāju, jo pirmais mēbeļu izstrādātājs atteicās projekta realizācijas sākumā.
- Atrast īstos krēslus, vajadzīgajā daudzumā un krāsā.
- Atrast īsto krāsu un audumu daudziem spilveniem tā, lai saskan ar telpu, telpas uzdevumu un mērķi. Pašai apšūt daudzos spilvenus ar pārvalkiem, kuri paredzēti jaunajā telpā.

Bet visi izaicinājumi un grūtības ir attaisnojušās, bērni mīl savu lasītavu, labprāt tur uzturas un pavada savu brīvo laiku šeit. Pēc jaunās lasītavas atvēršanas vietējie bērni nesteidzas uz mājām, paliek bibliotēkā līdz slēgšanas laikam. Arī jaunā daudzfunkcionālā mēbele divos stāvos sevi ir attaisnojusi. Bērni augšējā stāvā var atpūsties, lasīt vai pavadīt laiku sarunās, apakšā notiekošās aktivitātes viņiem netraucē un arī otrādi. Viens spilgts piemērs - radošā “Krūžu darbnīca”, kurā bērni lejas daļā darbojas ar krūžu dizainēšanu, un mēbeles augšstāvā laiku pavadīja bērni, kuri nevēlējās piedalīties darbnīcā. Iepriekš šiem bērniem būtu jāuzturas bibliotēkas klientu apkalpošanas zālē, jo bērnu lasītavā nepietiktu vietas abām nodarbēm - gan radošai darbnīcai, gan bērnu atpūtai. Ar projektu “Iedvesmas bibliotēka 2024” Blomes bibliotēka ir tikai ieguvusi, ir ieguvuši bērni, arī Blomes pamatskola, vietējā kopiena.

9.1. Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem

Darbā ar projektiem bieži jāastopas ar šaubām - vai tiek prasīts pārāk liels finansējums vai tomēr pārāk mazs? Cik liela šobrīd ir adekvāta samaksa dzejniekam, literātam, mūziķim par 40 minūšu līdz stundu garu pasākumu? Joprojām trūkst iespēju vai informācijas par iespējām bibliotēkām uzlabot savu materiāltehnisko stāvokli.

10. PUBLICITĀTE

10.1. Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte

Valkas novads

2024. gadā Valkas bibliotēkas kā mūsdienīgas, multifunkcionālas un atvērtas iestādes tēls pozicionēts, atspoguļojot tās sniegtās iespējas – pamatpakalpojumi, pasākumi, projekti u.c., veidojot kvalitatīvu saturu (relīzes, sociālo tīklu ierakstus, vizuālo informāciju – afišas, infografikas u.c.). Lai sasniegtu mērķauditoriju, izmantoti:

- drukātie mediji – reģionālais laikraksts “Ziemeļlatvija” un pašvaldības informatīvais izdevums “Valkas Novada Vēstis”;
  - relīzes par bibliotēkas organizētajiem pasākumiem, izstādēm, akcijām tiek publicētas drukātajā presē – laikrakstā “Ziemeļlatvija” (“Tikšanās ar astroloģi Maritu Tamu” (2023. gada 9. janvāris un 23. janvāris), kolektīva “Nāburgi” 35. jubilejas svinības Valkas bibliotēkā (2024. gada 6. februāris), tikšanās ar novadnieka žurnālisti Ingu Jērumu un mācītāju Jānu Jērumu-Grīnbergu (2024. gada 5. aprīlis), tikšanās ar teātra zinātnieci Ievu Struku un atpūtas un sporta kompleksa “Mednieki” saimniekiem (2024. gada 29. oktobris), izstāde “Izglaudīts” (2024. gada 26. novembris), pasākums “Vakarēšana kopā ar Daini no “Daiļdariem”” (2024. gada 29. novembris), u. c.).
  - gaidāmo pasākumu un aktivitāšu apkopojums reizi ceturksnī – februārī, maijā, augustā un novembrī publicēts pašvaldības informatīvajā izdevumā “Valkas Novada Vēstis”
- tīmekļa vietnes – Valkas [bibliotēkas](#), Valkas novada [pašvaldības](#) un reģionālā medija “Ziemeļlatvija” [portāls](#);
  - tiek publicētas relīzes par aktuālāko, atskati uz notikušo, foto galerijas sadaļās “Kultūra”, “Izglītība”, “Foto” un “Kalendārs”.
- sociālie mediji – Facebook, Instagram, WhatsApp un YouTube;
- bibliotēkā reģistrēto klientu e-pasti, kuri piekrituši informācijas saņemšanai un izglītības iestāžu un pedagogu kontaktinformācija:
  - Teju ik mēnesi (2024. gadā 9 aktīvākajos mēnešos) lasītāji e-pastā saņem “Sveiks, Lasītāj!”, kas ir informācijas apkopojums par pasākumiem un aktualitātēm Valkas bibliotēkā gan tekstuāli, gan vizuāli - infografikā. Vēstules pavadteksts papildināts ar saitēm, kas lasītāju aizved pie plašākas informācijas (relīzes) par interesējošo pasākumu, izstādi. Infografikā pārskatāmi atspoguļoti aktuālie notikumi – nosaukums, īss apraksts, vizualizācija;
  - izglītības iestādēm tiek nosūtīta informācija par konkursiem, pasākumiem, nodarbībām u. c., kuru mērķauditorija ir bērni un jaunieši (lekciju kurss “Digitālā bērnība: padomi digitālās paaudzes audzināšanā”, ilustrāciju izstāde ar nodarbību “Kurbads. Latvju varoņstāsts”, kahoot viktorīna “BJVŽ grāmatas”, tikšanās ar teātra zinātnieci Ievu Struku un atpūtas un sporta kompleksa “Mednieki” saimniekiem u. c.).
- informatīvie stendi pilsētvidē, izglītības un pašvaldības iestādēs.

Ērtāk un ātrāk plašāku mērķauditoriju, arī ārpus reģiona robežām, iespējams sasniegt, publicējot informāciju par pasākumiem, aktualitātēm, pakalpojumiem u. tml. internetā. Veidojot interesantu un pievilcīgu saturu, iespējams nodrošināt atgriezenisko saiti un noturēt klienta

uzmanību. Bibliotēku informācijas veiksmīgā aprīte kalpo arī kā platforma ideju un pieredzes apmaiņai starp bibliotēkām.

Valkas bibliotēkas tīmekļa vietne biblioteka.valka.lv ir platforma, kurā pieejama visaptveroša informācija par bibliotēkas sniegtajām iespējām, jaunumiem, struktūru, vēsturi u. tml. Kopējais publicēto ierakstu skaits 2024. gadā 62 un 38 foto galerijas.

Drošības nolūkos pērn uzsākta informācijas pārvešana uz pašvaldības oficiālo tīmekļa vietni www.valka.lv, kurā regulāri tiek publicēts aktuālākais par notikumiem bibliotēkā – liela daļa informācijas dublējas.

Smiltenes novads

Aizvadītajā gadā Smiltenes bibliotēka apzināti strādāja, lai būtu pietiekami pamanāma iedzīvotājiem, jo pārcelšanās uz jaunajām pagaidu telpām ārpus Smiltenes pilsētas centra varēja bibliotēku padarīt mazāk interesentu iedzīvotājiem. Ļoti liels prieks, ka tā nenotika. Bibliotēka spēja piesaistīt apmeklētājus arī jaunajā pagaidu mājvietā. Bibliotēkas rīktoie pasākumi saista iedzīvotāju uzmanību, ir izveidojies pietiekami plašs loks, kas apmeklē piedāvātos pasākumus.

Par Smiltenes novada bibliotēkas aktualitātēm, pakalpojumiem, pasākumiem un funkcijām vietējie iedzīvotāji tiek informēti, publicējot informāciju dažādos resursos:

- Smiltenes novada pašvaldības mājaslapas [sadaļā “Bibliotēkas”](#)
- bibliotēkas lapā vietnē [Facebook.com](https://www.facebook.com)
- bibliotēkas profilā vietnē [Instagram.com](https://www.instagram.com)
- bibliotēkas [YouTube kanālā](#)
- laikraksta [“Ziemeļlatvija” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- laikraksta [“Druva” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- laikraksta [“Alūksnes un Malienas Ziņas” interneta portālā](#) un preses izdevumā
- Smiltenes novada pašvaldības informatīvajā izdevumā [“Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis”](#)
- Latvijas kultūras datu portālā [“Kultūras dati”](#)

Bibliotēkas telpās katru mēnesi tiek izlikti jauno grāmatu vāciņu plakāti.

Afišas un uzaicinājumi tiek nosūtīti arī mērķauditorijām – skolām, bērnudārziem, DSPC “Īve”.

Katru mēnesi tiek veidotas visu Smiltenes novada bibliotēku pasākumu un izstāžu infolapas, kurās apkopoti visi plānotie notikumi bibliotēkās. Tas veido visu bibliotēku vienojošu tēlu, akcentējot Smiltenes novada bibliotēku kā vienotu iestādi. Arī iedzīvotājiem ir vieglāk orientēties pasākumu piedāvājumā, ja visi mēneša pasākumi bibliotēkās visā novadā ir redzami vienuviet.

Par bibliotēkas publicitātes materiālu tiek izmantoti dažādi reklāmas suvenīri – bukleti, pildspalvas, krūzītes, uzlīmes, nozīmītes, kas reklamē un prezentē bibliotēku.

Vasarā par bibliotēkas komunikāciju un publicitāti palīdzēja rūpēties Smiltenes novada pašvaldības Sabiedrisko attiecību nodaļas praktikante Karīna Asare, kura divas nedēļas praksi aizvadīja Smiltenes bibliotēkā. Bija vērtīgi palūkoties uz bibliotēkas publicitātes iespējām no jauniešu skatupunkta. Tika sagatavoti interesanti video par bibliotēkas [pieaugušo apkalpošanas nodaļas jauno atrašanās vietu](#), [pasākumu āra lasītavā](#) un [Bērnu apkalpošanas nodaļu](#).

Smiltenes novada pašvaldības informatīvais izdevums “Smiltenes Novada Pašvaldības Vēstis” ir bezmaksas informatīvais izdevums, kas tiek izdots reizi mēnesī, un piegādāts visiem

novada iedzīvotājiem. Šis ir labs veids, kā sasniegt plašu auditoriju, bet tā arī būs vairāk vidējā un vecākā paaudze, ne jaunieši.

Par bibliotēkas pasākumiem vietējie iedzīvotāji tiek informēti arī ar izliktajām afišām pilsētvidē – uz afišu stendiem pilsētā, tirdzniecības centrā, TIC.

Bibliotēkāres daļa bibliotēkas apmeklētājiem pasākumu skrejlapīņas, kā arī mutiski informē par bibliotēkas piedāvājumiem. Bērnu auditoriju var sasniegt, mutiski uzrunājot bērnu vecākus un informējot par konkrētiem pasākumiem, nodarbībām. Zinot sevišķi aktīvas ģimenes, piedāvājumi tām tiek sūtīti uz telefonu (piemēram, informācija par konkursiem).

Valkas reģions

Pagastu bibliotēkām nozīmīgs informācijas nodošanas veids joprojām ir ziņojumu dēļi, bibliotēku logi, iedzīvotāju savstarpējā informācijas apmaiņa un pagasta iedzīvotāju WhatsApp grupas.

10.2. Bibliotēkas informācija tīmeklī

Valkas bibliotēka

36.tabula “Valkas bibliotēkas tīmekļa vietnes skatījumi”

2022	2023	2024
16 302 lapu skatījumi	13 856 lapu skatījumi	17 637 lapu skatījumi

Tabulā “Valkas bibliotēkas tīmekļa vietnes skatījumi” redzams, ka 2024. gadā skatījumu skaits pieaudzis par 27%, kas liecina par bibliotēkas kā atsevišķas, multifunkcionālas un uzticamas iestādes tēla stiprināšanos un iesakņošanos novada iedzīvotājos.

Joprojām ātrākai un efektīvākai mērķauditorijas sasniegšanai veiksmīgi tiek izmantoti ārējās komunikācijas tīkli – sociālie mediji – Facebook, Instagram un YouTube.

Populārākā informācijas izplatīšanas platforma ir sociālais medijs Facebook. Izmantojot to, informācija pie esošiem un potenciālajiem klientiem nonāk viegli uztveramā - kodolīgā, visaptverošā, vizuāli pievilcīgā, interaktīvā veidā, kas bieži aizved lasītāju uz bibliotēkas vai pašvaldības tīmekļa vietnēm.

37. tabula “Valkas bibliotēkas sociālo tīklu sekotāju skaits”

	Sekotāju skaits	Sekotāju skaits	Sekotāju skaits
	2022	2023	2024
Facebook	1059	1199	1280
Instagram	564	619	645
YouTube	10	13	15

Tabulā “Sociālo tīklu sekotāju skaits” redzams, kā audzis bibliotēkas lapas facebook.com/valkasbiblioteka sekotāju skaits laika posmā no 2024. gada 1. janvāra, kad “Sekot” lapai bija atzīmējuši 1199, līdz 2024. gada 31. decembrim, kad “Sekot” spieduši 1280, kas ir par 81 sekotāju vairāk, t.i., vidēji mēnesī par 6 vienībām.

Sociālajos tīklos regulāri atainota informācija par aktuālo vai atskats uz notikušo Valkas bibliotēkas PLN, BLN un Novadpētniecībā.

Populārāko ierakstu TOP 3 pēc sasniegto cilvēku daudzuma 2024. gadā ir:

1. Atskats uz izstādes ““Nāburgi” draugos ar dziesmu 35 gadus” atklāšanas pasākumu . Facebook lapas ieraksts [TE](#).

Sasniegto cilvēku daudzums (reach)	Dalījušies (share)	Reakcijas (reactions)
3136	9	51

Foto galerija ar īsu, visaptverošu aprakstu par pasākuma norisi, kurā piedalījās kolektīvs, kam izstāde bija veltīta. Dziesmu draugu kopa “Nāburgi” Valkas novadā darbojas jau 35 gadus, sniedzot priekšnesumus gan vietējos, gan ārpus novada mazākos un lielākos pasākumos. Tajā ir muzicējuši vairāk kā simts dalībnieki un vien retais nav dzirdējis par šo kolektīvu.

2. Ieraksts par aizvadītā (2023) gada čaklāko lasītāju ģimeni. Facebook lapas ieraksts [TE](#).

Sasniegto cilvēku daudzums (reach)	Dalījušies (share)	Reakcijas (reactions)
2942	10	259

Ir izveidojusies ļoti draudzīga, saliedēta un atbalstoša ģimeņu kopiena, kuru pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērni ir aktīvi lasītāji un apmeklē bērnu pasākumus bibliotēkā.

3. Ieraksts par dizaina trauku izstādi “Izglaudīts” un pasākumu “Vakarēšana ar Daini no “Daiļdariem”” [TE](#)

Sasniegto cilvēku daudzums (reach)	Dalījušies (share)	Reakcijas (reactions)
2884	26	105

Ierakstā izstādes un pasākuma “Vakarēšana ar Daini no “Daiļdariem”” afišas, kurās redzami autora darbi un pats autors. Darbu autors ir izbijis valcēnietis, kurš vienmēr bijis sociāli aktīvs, sabiedriska, radošs ar spēcīgu harizmu.

Nemainīgi lielu sekotāju atsaucību ik gadu izpelnās foto galerijas no notikušiem pasākumiem – nodarbību cikls “Bērnu rīti” (skat. [TE](#)), Valkas novada Dzejas diena (skat. [TE](#)), “Mazā Pūčulēna skolas” nodarbības (skat. [TE](#)), nodarbība skolēniem un pieaugušajiem “Kurbads. Latviju varoņstāsts” (skat. [TE](#) un [TE](#)) u.c.

Smiltenes novads

Informācija interneta resursos tiek publicēta par publiskajām bibliotēkām Smiltēnē, novada pagastos un Apes pilsētā.

Bibliotēku informācija tiek publicēta Smiltēnes novada pašvaldības mājaslapā. Atsevišķā Bibliotēku sadaļā apkopota informācija par bibliotēku darba laikiem, pakalpojumiem, noteikumiem u.tml., savukārt aktualitātes tiek publicētas kopējā mājaslapas ziņu plūsmā. Bibliotēkas notikumi tiek ievietoti kalendārā. No 2024. gada jūlija Smiltēnes novada pašvaldībai ir jauna mājaslapa. Datiem no iepriekšējās mājaslapas vairs nevar piekļūt, savukārt jaunajā mājaslapā bibliotēku ierakstiem ir 2919 skatījumi, kas sastāda 1,03% no visiem lapas skatījumiem. Skatītākās ziņas 2024. gadā:

38. tabula “Skatītākās Smiltēnes novada bibliotēkas ziņas pašvaldības tīmekļa vietnē”

Nr.p.k.	Aktualitāte	Skatījumu skaits
1.	Darbs bibliotēkas vadītājam – klientu apkalpošanas speciālistam	129
2.	Smiltēnes bibliotēka aicina piedalīties bezmaksas tiešsaistes apmācībās par Digitālās bibliotēkas lietošanu	70
3.	Apkopoti rezultāti par Smiltēnes novada bibliotēkas veikto aptauju	42
4.	Smiltēnes bibliotēka aicina skolēnus piedalīties aktivitātē "Es mīlu tevi, Latvija!"	41
5.	Smiltēnes bibliotēka aicina uz tikšanos ar dzejnieci, rokraksta analīzes speciālisti Iritu Rozentāli	35

Publicējot informāciju Facebook, bibliotēka var sasniegt plašu auditoriju, kas varētu būt ieinteresēta par tās pakalpojumiem un pasākumiem. Turklāt Facebook konts ir gan jauniem, gan vecākiem cilvēkiem – tādējādi iespējams sasniegt dažādas mērķauditorijas – gan jauniešus, cilvēkus vidējā vecumā, pat dažu labu senioru! Arī paši cilvēki palīdz informāciju novirzīt vajadzīgajām auditorijām, daloties ar to vai ietagojot cilvēku, kam tas varētu interesēt.

Publicitātes materiālus veido pēc iespējas interaktīvus, piemēram, video formātā. Bērnu auditorijai veidoti video, izmantojot lietotnes Snapchat filtrus. Tas tiek darīts, lai piesaistītu uzmanību.

Ar publicitāti Facebook saistītā problēma ir informācijas apjoms. Tā kā visa informācija par Smiltēnes novada bibliotēkām tiek publicēta vienā Facebook kontā, ziņu apjoms ir liels. Nereti informācija “aizslīd” ziņu lentē, un mērķauditorija to nepamana. Lai risinātu šo problēmu, tiek organizēta ierakstu publicēšana dažādos laikos, vienā dienā publicējot ne vairāk par piecām ziņām.

Bibliotēkas profilā vietnē Instagram.com publicē gan afišas, gan fotogrāfijas no bibliotēkas ikdienas. Lai gan Instagram kontam seko arī jaunieši, nevarētu teikt, ka šī auditorija tur tiktu sasniegta. Jauniešus vairāk sasniedz ar skolas, skolotāju starpniecību un uzrunājot individuāli.

Bibliotēkas YouTube kanālā publicē apjomīgākus video – jauno grāmatu video, nodarbību, semināru ierakstus. Auditorijas aktivitāte YouTube kanālā ir maza, jo ieraksti netiek publicēti regulāri.

Atskaites periodā pieaudzis ir Smiltēnes novada bibliotēkas Facebook un Instagram kontu sekotāju skaits.

39.tabula “Sociālo tīklu sekotāju skaits. Smiltenes novada bibliotēka”

	Sekotāju skaits 31.12.2021.	Sekotāju skaits 31.12.2022.	Sekotāju skaits 31.12.2023.	Sekotāju skaits 31.12.2024.
Facebook	740	1015	1330	1508
Instagram	310	395	465	500

40.tabula “Sociālo tīklu saturvienību skaits. Smiltenes novada bibliotēka”

	Saturvienību skaits	Saturvienību skaits	Saturvienību skaits
	2022	2023	2024
Facebook	~ 118 mēnesī	~ 60 mēnesī	647 ~ 54 mēnesī
Instagram	109	135	83
YouTube	15	13	4

[Raunas](#) un [Drustu](#) bibliotēkām ir savi Facebook konti. Tur publicētās ziņas tiek pārpublicētas Smiltenes novada bibliotēkas Facebook lapā. Savukārt atsevišķi Instagram konti ir Variņu un Raunas bibliotēkām.

Liela daļa informācijas tiek publicēta laikraksta “Ziemeļlatvija” interneta portālā un preses izdevumā. Laba sadarbība izveidojusies ar laikraksta “Ziemeļlatvija” žurnālistiem, kuri regulāri gan laikrakstā, gan laikraksta interneta portālā atspoguļo informāciju par bibliotēkas pasākumiem, izstādēm, grāmatu jaunumiem un citām aktualitātēm. Ar laikraksta starpniecību tiek sasniegta gados vecāka mērķauditorija.

📖 Drustu bibliotēkā jaunums šogad ir bibliotēkas lietotāju WhatsApp grupa, kurā publicē afišas un informāciju par jaunumiem. Lietotāji piesakās, izmantojot uzaicinājuma saiti vai QR kodu. Šobrīd grupai pievienojies 41 dalībnieks.

Lieliska pieredze pārskata periodā bija dalība raidījuma filmēšanā. Bibliotēkas publicitātes nolūkos Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas vietniece metodiskajā darbā Jolanta Zirne sarunājās ar LTV1 raidījuma “Kultūršoks” žurnālisti Zani Brikmani par smilteniešiem, lasīšanu un grāmatām. Raidījums “Kultūršoks” bija skatāms 13. decembrī LTV1 programmā. [Saruna](#) tika publicēta arī Latvijas sabiedriskā Medija interneta vietnē.

10.3. Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

2024. gads bijis notikumu, dažādu aktivitāšu un pasākumu piepildīts. Cilvēku ieinteresētība nepastāvīga - atkarīga no sezonas, pašvaldībā, valstī un pasaulē notiekošā. Publicitātei nepieciešamo materiālu – relīzes, ziņu/ierakstu, fotogrāfiju, afišu, infografiku u.c. sagatavošana ir laikietilpīgs process, mērķauditorija sadrumstalota un uzturas atšķirīgos sociālos tīklos, izmanto dažādus informācijas ieguves avotus.

Risinājumi – apzināta konkurence un iecienītākie informācijas ieguves avoti/platformas. Samērots piedāvāto produktu (pasākumu, notikumu u.c.) klāsts, pārdomātas un kvalitatīvas informācijas nodošana mērķauditorijai neuzbāzīgā, bet intriģējošā manierē. Darbs pie esošo informatīvo platformu – tīmekļa vietnes un sociālo tīklu uzlabošanas, pielāgošanas tā brīža

tendencēm. Darbs ar esošiem sekotājiem, to iesaiste bibliotēkas kopienā un piederības sajūtas veicināšana.

📖 Visas reģiona bibliotēkas atzīst, ka publicitātes darbs ir ļoti nozīmīgs, bet laukietilpīgs. Kārķu bibliotēkas vadītāja uzdod retorisku jautājumu: “Vai bibliotēkā notiek tikai tas, kas publicēts sociālajos tīklos?”

11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS

11.1. Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Valkas novads

41. tabula “Valkas novada bibliotēku sadarbības partneri pašvaldībā”

Sadarbības partneris	Piezīmes
Valkas Mākslas skola un tās studija (Valkas bibliotēka, Vijciema bibliotēka)	<ul style="list-style-type: none"> • Telpas Valkas novada Dzejas dienā • Bērnu darbu un mākslas studijas izstādes bibliotēkas telpās
Pagastu pārvaldnieki Pilsētas teritorijas un apsaimniekošanas nodaļa	Saimniecisku jautājumu risināšana
Valkas Mūzikas skola	Konsultācijas skolas bibliotēkas sakārtošanā Darbs pie kopīga pasākuma 2025. gadā
Tūrisma informācijas birojs	Suvenīru nodrošināšana bibliotēkas viesiem Dalība Ziemassvētku tirdziņā
Valkas novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālists un elektronisko plašsaziņas līdzekļu speciāliste	Bibliotēkas pasākumu publicitāte novada sociālo tīklu kontos un pasākumu fotografēšana
Attīstības, projektu un tūrisma nodaļas projektu vadītāja	Projekta pieteikuma izstrāde LEADER projektu konkursā “Jauniešu iniciatīvas” Sabiedrības integrācijas fonda projektu pieteikumu konkurss iekļaušanās pasākumu nodrošināšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijā
Valkas novada pašvaldības Jaunatnes lietu speciāliste	Iesaiste projektā "Digitālā darba ar jaunatni sistēmas attīstība pašvaldībās" Projekta pieteikuma izstrāde LEADER projektu konkursā “Jauniešu iniciatīvas” Sabiedrības integrācijas fonda projektu pieteikumu konkurss iekļaušanās pasākumu nodrošināšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijā
Valkas novada Bērnu-jaunatnes sporta skolas vadītāja	Iesaiste projektā “Digitālā darba ar jaunatni sistēmas attīstība pašvaldībās” Sabiedrības integrācijas fonda projektu pieteikumu konkurss iekļaušanās pasākumu nodrošināšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijā
Valkas novada Sociālais dienests	Sabiedrības integrācijas fonda projektu pieteikumu konkurss iekļaušanās pasākumu nodrošināšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijā Telpu nodrošināšana Sociālā dienesta darbinieku grupu

	apmācībām Latviešu valodas nodarbības Ukrainas civiliedzīvotājiem
Valkas novada pašvaldības Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes nodaļas vadītājs	Palīdzība praktiskos darba jautājumos VARAM projekta “Sabiedrības digitālo prasmju attīstība” pašvaldības pieteikuma izstrāde
Pašvaldības deputāti	Telpu nodrošināšana, lai notiktu tikšanās ar iedzīvotājiem (vienu reizi mēnesī)
Pašvaldības deputāte, IKSJ nodaļas vadītājs, Vides un reklāmas dizaina speciāliste, Tūrisma informācijas biroja darbiniece, Valkas novadpētniecības muzeja direktors	Valkas novada vizuālās identitātes ideju izstrādes darba grupa
Vijciema tautas nams (Vijciema bibliotēka)	Senioru un Dzejas dienai velītā pasākuma organizēšana Vijciema pagastam 800, Vijciema bibliotēkai organizēšana
Valkas PII Vijciema un Mierkalna grupas (Vijciema bibliotēka)	Mazie lasītāji vienmēr priecājas uzņemt bibliotekāri ciemos, lai kopā gan lasītu grāmatas, gan radoši darbotos (skat. sadaļu par darbu ar bērniem).
Turnas tautas nams (Ērgemes bibliotēka)	Sveču ceļa organizēšana valsts svētkos, dalība Ērgemes pagasta svētkos
Ērgemes pamatskolas Kārķu PII grupa (Kārķu bibliotēka)	Mazie lasītāji vienmēr priecājas uzņemt bibliotekāri ciemos, lai kopā gan lasītu grāmatas, gan radoši darbotos (skat. sadaļu par darbu ar bērniem).
Kārķu tautas nams (Kārķu bibliotēka)	Sadarbība Kārķu pagasta svētku organizēšanā, Kārķu Meža dienu organizēšanā.

Smiltenes novads

42.tabula “Smiltenes novada bibliotēku sadarbības partneri pašvaldībā”

Sadarbības partneris	Sadarbības jomas
Smiltenes vidusskolas bibliotēka, vadītāja I. Kudlāne	Grāmatu komplektēšana jauniešiem, izglītojoša nodarbība jauniešiem " Tava nauda - Tavas iespējas "
Smiltenes Mākslas skola	Kontaktējoties ar skolas vadību, tika saplānots izstāžu grafiks. Sadarbojoties tika noorganizētas trīs izstādes – zīmējumu izstāde uz Valentīndienu “Jel saziēdi, mīlā sirds!”, tekstildarbu izstāde “Mana pasaule šodien un rīt” vasaras periodā un monotipijā veidotu darbu izstāde “Es lepojos” novembrī uz Latvijas Republikas gadadienu.
Smiltenes Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs “Īve”	Aprīlī Pirmā tikšanās "Īvē" Pasākumi: nodarbība " Lieto internetu droši! "
SIA “Sarkanā Krusta Smiltenes slimnīcas” Sociālās aprūpes un rehabilitācijas nodaļa	Pielāgotas literatūras pakalpojums

Valkas Mākslas skola	Izstādes Pieaugušo nodaļā "Starp tūkstošiem seju es tavējo pazīšu" , "Dejo krāsas septembra vējā"
Smiltenes pilsētas Saimniecības pārvalde (šoferis Guntis)	Palīdzība pārvākšanās laikā no Baznīcas laukuma uz Dakteru ielu 27. Tehniskie darbi. Grāmatu piegāde mājās.
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	Izstāde "Ziemas prieki"
Smiltenes novada VPVKAC	Darbību turpina Gaujienas pagasta VPVKAC Gaujienas bibliotēkā un Grundzāles pagasta VPVKAC Grundzāles bibliotēkā . No 1.novembra VPVKAC klientus apkalpo Drustu, Trapenes un Variņu bibliotēkā
Pagastu tautas nami, pagastu pārvaldes, pirmsskolas izglītības grupas, skolas	Teju katrs pagasta bibliotēkas pasākums nav iedomājams bez vietējo pašvaldības iestāžu iesaistes un atbalsta.

Smiltenes bibliotēkai 2024. gadā aizsākās sadarbība ar Smiltenes DSPC "Īve" darbiniekiem un klientiem. Aprīlī, pavisam nesen pēc centra darbības uzsākšanas, Bibliotēku nedēļā bibliotēkas darbinieki viesojās pie viņiem, lai iepazīstinātu ar bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem un iespējām apmeklēt bibliotēku. Bibliotēka veidoja vēl piecas nodarbības savās telpās, un "Īves" klienti tās labprāt apmeklēja, daļa no viņiem bibliotēku uzsāka apmeklēt arī ikdienā un piedalīties citās bibliotēkas rīkotajās norisēs. Šis ir aizvadītā gada veiksmes stāsts – sadarbības izveidošana ar DSPC "Īve" klientiem un iekļaujošas vides nostiprināšana bibliotēkā.

Smiltenes novada pašvaldības darbinieki sanāk kopā, lai vienotos "Sanāk!" idejas realizēšanā. Šāda sanākšana kopā ar ģimenēm novadā tiek organizēta pirmo reizi pēc novadu apvienošanās, lai veidotu piederību, vienotību un sadarbību starp pašvaldības iestāžu, struktūrvienību un kapitālsabiedrību darbiniekiem, kā arī, lai uzņemtu reprezentācijas un reklāmas video. Pasākumā piedalījās 14 bibliotēkas darbinieki ar bērniem. Bibliotēkas kolektīvs iesaistījās aktivitātēs, piemēram, iepazīstinot ar savu nozari un darbiniekiem vai, sagatavojot uzdevumus komandām.

11.2. Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā

Valkas novads

43.tabula "Valkas novada bibliotēku sadarbības partneri"

Sadarbības partneri	Piezīmes
Reģiona bibliotēkas	SBA, Smiltenes novada bibliotēka - Valkas reģiona bibliotekāru pavasara semināra rīkošana.
Dziesmu draugu kopa "Nāburgi"	Izstādes atklāšanas pasākums "Nāburgiem 35"
Vija Rācene	Tulkojums no igauņu valodas reģiona bibliotēku darbinieku seminārā
Kultūras ministrijas Arhīvu, muzeju un bibliotēku	Praktisku darba jautājumu risināšana

nodaļas	
Valmieras integrētā bibliotēka	Praktisku darba jautājumu risināšana
Viesu nams "Mednieki"	Dalība pasākumā "Par Anšlavu Eglīti, pansijām, kino un literatūru"
valoduklubs.lv	Franču valodas nodarbības Ērgemes bibliotēkā
AS "Swedbank" Valmieras filiāle – Pēteris Maksimivs, vadošais klientu konsultants Valmieras filiālē	Swedbank finanšu prasības seminārs Valkas bibliotēkas lietotājiem

Ērgemes bibliotēkā 2024. gadā viesojušās dažāda līmeņa politiskās personas - Eiropas parlamenta vēlēšanu kandidāte Elīna Pinto, Latvijas Republikas Kultūras ministre [Agnese Lāce](#) un Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja [Agita Zariņa Stūre](#).

Kultūras ministre Agnese Lāce (otrā no labās) viesojas Ērgemes bibliotēkā.

Smiltenes novads

44.tabula "Smiltenes novada bibliotēkas sadarbības partneri"

Sadarbības partneri	Piezīmes
AS "Swedbank" Valmieras filiāle – Pēteris Maksimivs, vadošais klientu konsultants Valmieras filiālē	Swedbank konsultāciju dienas, lekcijas tīmekļvietnes seminārs " Uzkrājumi šodienai un/vai nākotnei ", nodarbība jauniešiem " Tava nauda - Tavas iespējas ", lekcija par finanšu krāpniecību " Ieraugi krāpnieka patieso nodomu ".
Latvijas Neredzīgo bibliotēka	Audiogrāmatas, grāmatas palielinātā drukā
Grāmatnīca Zvaigzne ABC	Grāmatu komplektēšana
Grāmatnīca Globuss	Grāmatu komplektēšana
Virja LK, SIA	Grāmatu komplektēšana
Latvijas Nacionālā bibliotēka – Ginta Zalcmane, Eva Ausēja	Tiešsaistes apmācības " Digitālā bibliotēka: saturs un lietošana "

Fotogrāfs Dainis Saulītis	Fotogrāfiju izstāde “Dabas tuvplāni. Fotomedības”
Laima Klāva	Interesu klubiņa pasākums “Skrējiens pa Portugāli “
Vija Meistere	Izstāde “Krāsosim dienu ar dzīvesprieku!”
Eduards Sarma	Fotogrāfiju izstāde “Mans ceļš – fokuss uz skaisto”
Anita Plakane	Vaska sveču izstāde “Nospiedums vaskā”
LNB Atbalsta biedrība	Projekta “Iedvesmas bibliotēka 2024” realizācija Blomes bibliotēkas bērnu lasītavā.
Drustu pagastā esošie veikali	Veikali nereti kalpo kā “bibliomāti” - ar veikalu vadību ir mutiska savstarpēja vienošanās par iespēju bibliotēkas lietotājiem atstāt nododamās grāmatas ārpus bibliotēkas darba laika.
Biedrība “Grundzāle-2010”	2024. gada 13. jūlijā notika pasākums “Strūves ģeodēziskajam punktam- 200”, kura organizēšanā piedalījās arī Grundzāles bibliotēka

Pēc Smiltenes vidusskolas aicinājuma, Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas vietniece metodiskajā darbā Ilze Jēkabsone piedalījās skolas organizētajā “Karjeras dienā”. Stāstījumā par savu karjeras izvēli, iegūto izglītību un pieredzi, vadītājas vietniece vidusskolēniem pastāstīja arī par daudzveidīgo darbu bibliotēkā. Tāpat jaunieši uzzināja arī par iespējām un pakalpojumiem, ko iespējams saņemt bibliotēkā, kas tiks atvērta blakus Smiltenes vidusskolai – skolas dienesta viesnīcas telpās.

Smiltenes novada bibliotēka saņēma Latvijas Neredzīgo bibliotēkas uzaicinājumu dalīties pieredzē Latvijas bibliotēku darbinieku seminārā “Pielāgotās literatūras pakalpojumu nodrošināšana Latvijas bibliotēkās”. Vadītāja Inta Mežule stāstīja, kā šis pakalpojums tiek piedāvāts un nodrošināts Smiltenes bibliotēkā.

Limbažu reģiona bibliotekāru seminārā ar vecākās bibliotekāres Sanitas Lārmanes sagatavoto strukturētu prezentāciju par darbu ar bērniem Smiltenes bibliotēkas BAN pieredzē dalījās vadītājas vietniece Jolanta Zirne. Limbažu reģiona kolēģiem interesēja arī Blomes bibliotēkas “Iedvesmas bibliotēka 2024” projekts. Par šo projektu un lasītprasmes veicināšanas nodarbībām savu ar fotogrāfijām ilustrētu pieredzes stāstu bija sagatavojusi un prezentēja Blomes bibliotēkas vadītāja Evita Bormane. Vadītāja Inta Mežule un vadītājas vietniece metodiskajā darbā Jolanta Zirne piedalījās Smiltenes novada pašvaldības organizētajā iestāžu vadītāju pieredzes apmaiņas braucienā uz Limbažu novadu. Limbažu pašvaldības pārstāvji bija noorganizējuši arī tikšanos Limbažu bibliotēkā, kur darbinieki jau bija sagatavojuši sarakstu ar jautājumiem, ko vēlas noskaidrot no Smiltenes pieredzes.

Vasaras sākumā bibliotēkas informācijas speciālistes vadībā strādāja un savu 1. praksi nokārtoja Latvijas Kultūras koledžas 1. kursa studente praktikante Dārta Jansone, kura Smiltenes bibliotēkā iepazinās ar bibliotekāra pienākumiem un veica daļu no tiem. Praktikanta izdarīto darbu vērtējam ļoti pozitīvi. Prakses laikā tika nostiprinātas studiju procesā iegūtās teorētiskās zināšanas un veikts praktiskais darbs visos prakses uzdevumos. Praktikante bija ieinteresēta bibliotekārajā jomā, zinoša literatūrā un ar lielu atbildības sajūtu attiecās pret uzticētajiem pienākumiem. D. Jansone pēc studiju beigšanas būs labs speciālists, ar kuru varētu izveidoties sadarbība. Praktikantes gala vērtējums par praksi 10 (izcili).

11.3. Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Valkas novads

Pārskata periodā notikuši vairāki pasākumi sadarbībā ar **Valgas bibliotēku** (Igaunija).

Februārī **Valkas bibliotēkas** Bērnu literatūras nodaļas pasākums “Bērnu rīti” ar devīzi “Ejam ciemos” notika Valgas bibliotēkā. Pasākuma laikā bērni devās uz pasaku torni, lai lasītu vienu un to pašu stāstu latviešu un igauņu valodās. Radošajā daļā Valkas bibliotēkas darbinieces bija izstrādājušas īpašas darba lapas ar uzdevumiem par bērnu pasaku varoņiem, Latvija/Igauniju un Valku/Valgu raksturojošiem elementiem. Galerija [TE](#).

Martā Valgas bibliotēkas direktore pieslēdzās Valkas reģiona bibliotēku darbinieku tiešsaistes semināram par atskatu uz 2023. gadu reģiona bibliotēkās un iepazīstināja kolēģus ar bibliotēku sistēmu Igaunijā. Valkas bibliotēka bija nodrošinājusi tulku.

Augustā Valkas reģiona bibliotēku darbiniekiem notika klātienē seminārs Valkā, kura ietvaros notika viesošānās Valgas bibliotēkā un prezentācija par Valgas bibliotēkas un tās struktūrvienību darbu. Valgas kolēģi bija nodrošinājuši tulku.

Valkas reģiona bibliotēku darbinieki Valgas bibliotēkas parkā

Ērgemes bibliotēka uzņēmusi kolēģus no Igaunijas, kuri devās aplūkot “Iedvesmas bibliotēku”.

Septembrī Valkas novada pašvaldība ciemos uzņēma Novoarhangelskas (Novoarkhangelsk) pašvaldības (Ukraina) delegāciju, lai dalītos ar labās prakses pieredzi ilgtspējīgas attīstības, kultūras un jaunatnes jomā. [Delegācija ieradās arī Valkas bibliotēkā](#), lai uzzinātu par bibliotēkas struktūru, darbu ar bērniem un jauniešiem, un dalītos pieredzē par latviešu valodas mācīšanu Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuri apmetušies uz dzīvi Valkā.

Smiltenes novads

Liels pagodinājums Smiltenes novada bibliotēkai bija saņemt uzaicinājumu no LNB dalīties ar savu pieredzi Facebook konta administrēšanā ar Gruzijas Nacionālās bibliotēkas pārstāvi projekta “EU4Dialogue: mazināt plaisas ar kultūras un izglītības palīdzību” (“EU4Dialogue: improving exchanges across the divide through education and culture”) ietvaros.

Saruna notika ZOOM platformā, angļu valodā un SNB pārstāvēja vadītājas vietniece metodiskajā darbā Ilze Jēkabsons.

Pavasārī Smiltē ciemojās 30 bibliotekāri no Tartu apriņķa. Dienas plānā bija iepazīties ar Smiltē novada bibliotēkas struktūru, darbību un kopējo bibliotēku sistēmu Latvijā. Viesus Smiltē vidusskolas bibliotēkā tika iepazīstināti ar sagatavoto prezentāciju. Stāstot par Smiltē un Latvijas pieredzi, veidojās diskusijas par to, vai un kādas ir atšķirības bibliotēku darbā Latvijā un Igaunijā. Turpinājumā viesi iepazīs ar SNB pagaidu telpām Dakteru ielā 27, apskatīja Marikas Svīķes piemiņas vietu un āra lasītavu Vecajā parkā un noslēgumā apmeklēja Bērnu apkalpošanas nodaļu. Tartu apriņķa kolēģi augsti novērtēja gan moderno vidusskolas bibliotēku, gan atsaucīgo bibliotēkas personālu.

Vasaras beigās Smiltē novada bibliotēka vēlreiz uzņēma ciemiņus no Igaunijas – Pelvas Centrālās bibliotēkas bibliotekārus. Nelielā ekskursijā ciemiņi tika iepazīstināti ar Smiltēni. Igaunju bibliotekāri viesojās bibliotēkas pagaidu mājvietā Dakteru ielā 27 un Bērnu apkalpošanas nodaļā Gaujas ielā 1, kur viņiem tika piedāvāta prezentācija par Smiltē novadu un Smiltē novada bibliotēkas struktūru un darbību. Tikšanās norisēja draudzīgā un nepiespiestā gaisotnē, ciemiņi uzdeva jautājumus un patiesi vēlējās iepazīt bibliotēku. Noslēgumā saņemts uzaicinājums ciemoties Pelvas Centrālajā bibliotēkā, ko arī plānots izdarīt nākamajā gadā – doties pieredzes apmaiņā uz Igauniju.

11.4. Bibliotēku interešu aizstāvības darbs

Valkas novads

Valkas novada Centrālās bibliotēkas direktore katru pirmdienu piedalās pašvaldības vadības un vadošo speciālistu sapulcēs, lai informētu par nedēļas aktualitātēm novada bibliotēkās un ikmēneša Izglītības, kultūras un sporta lietu komitejā. Tiek uzturēta komunikācija ar Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes nodaļas vadītāju (dažādu ikdienas darba jautājumu risināšana), izpilddirektoru (dažādi darba jautājumi), pašvaldības priekšsēdētāju (bibliotēkas iesaiste Kultūras jomas reorganizācijas darba grupā, iesaiste pilsētas svētku organizēšanas darba grupā), pagastu pārvaldnieku (saimniecisku jautājumu risināšana u.c.), lai risinātu dažādas situācijas.

Vijciema bibliotēkas vadītāja pārskata periodā regulāri piedalījies pagasta pārvaldes sanāksmēs gan par ikdienas darba organizēšanu, gan Vijciema pagasta astoņsimtgades svinību norisi.

Smiltē novads

Smiltē novada bibliotēkas vadītāja:

1. Dalība iknedēļas Kultūras un tūrisma pārvaldes (KTP) vadības sanāksmēs.
2. Dalība Komunikācijas nodaļas organizētā tiešsaistes sanāksmē par jauno pašvaldības mājas lapu, izkārtojumu un informāciju par bibliotēku tajā (janvārī).
3. Vairākas sanāksmes un tikšanās ar pašvaldības vadību par Smiltē bibliotēkas Pieaugušo apkalpošanas nodaļas pārcelšanos no nomātām telpām un iespējamām pagaidu telpām pašvaldības īpašumā (gada sākumā).
4. Veikta aptauja par bibliotēku darbu novadā, kas palīdzēja iegūt konkrētus viedokļus par bibliotēku ietekmi uz sabiedrību. Tie kalpo par pamatu argumentiem bibliotēku atbalstam.

5. Dalība sanāksmēs par Smiltenes pilsētas svētku organizēšanu. Bibliotēkas dalība pilsētas svētkos ar “Sarunām par lasīšanu”, kuras vadīja bibliotēkas darbinieks un kur starp pieciem sabiedrībā zināmiem sarunu biedriem bija arī domes priekšsēdētājs un deputāte.
6. Augustā sasaukta sanāksme Vidagas bibliotēkā par muzejisko vērtību krājuma “Mājvieta” konceptu bibliotēkas kontekstā. Piedalās Kultūras un tūrisma pārvaldes vadītāja V.Mākalne, Virešu pagasta pārvaldes vadītāja L. Ozoliņa, SNB vadītāja I. Mežule, SNB vadītāja vietniece metodiskos jautājumos I. Jēkabsone, Vidagas bibliotēkas vadītāja M.Sarkangalve.
7. Dalība sanāksmē par Smiltenes Viedrades kvartāla Pils ielā 9 projektēšanas uzdevuma izmaiņām. Projektā ir ēka bibliotēkai.
8. Dalība vairākās sanāksmēs ar pašvaldības vadību par bibliotēkām novadā - tīkls, noslodzes, amatu savienošana, par iespējamām strukturālajām izmaiņām bibliotēku un kultūras jomā (jūlijs, augusts).
9. Dalība vairākās sanāksmēs ar pašvaldības vadību, Kultūras un tūrisma pārvaldes vadītāju, Klientu apkalpošanas centra vadītāju, personāldaļas vadītāju, dalība komitejās, domes sēdē jautājumā par bibliotēku reorganizāciju atsevišķos pagastos, tām pievienojot pagastu pārvalžu lietvežu amata pienākumus un klientu apkalpošanas centrus.
10. Ziņojumi pašvaldības vadībai un citām iesaistītām pusēm par lietvedības darba bibliotēkās izaicinājumiem un aktualitātēm nedēļu, divas nedēļas, mēnesi pēc reorganizācijas. Sarunas ar deputātiem par šo tēmu.
11. Sagatavots pamatojums un iesniegums pašvaldības decembra domes sēdei par pagasta pārvaldes lietvedības nodalīšanu no Blomes bibliotēkas vadītāja amata pienākumiem un pamatojums amata slodzei pēc lietvedības nošķiršanas no bibliotēkas. Jautājuma izskatīšana atlikta uz janvāri.
12. Dalība “Kultūras attīstības programma 2025.- 2028.gadam” bibliotēku sadaļas izstrādē.
13. Atskaites periodā veiktais bibliotēkas interešu aizstāvības darbs palīdzējis saglabāt novada bibliotēku pastāvēšanu un noturību, nodrošinot, ka tās spēj sniegt pakalpojumus plašākai sabiedrībai, veicināt lasītprasmi, informācijas piekļuvi un kopienas attīstību.

11.5. Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā

Smiltenes bibliotēka savā pārskatā atzinusi, ka novadpētniecības darbā sadarbība ir ļoti svarīga – gan ar dažādām iestādēm, gan novadpētniecības entuziastiem, ne tikai apmainoties ar informāciju, materiāliem, precizējot datus, bet arī kopīgi plānojot sadarbības virzienus un turpmākos pasākumus.

Smiltenes novadpētniecības muzeja vadītāja Ieva Miķe, Smiltenes vidusskolas bibliotēkas vadītāja Inguna Kudlāne un bibliotekāre Alda Liuke.

Smiltenes bibliotēkas sadarbības partneri

Smiltenes Novadpētniecības muzejs	Informācijas apmaiņa, kopīga pasākumu un izstāžu organizēšana
Smiltenes vidusskola, bibliotekāre Inguna Kudlāne	Izglītojošu nodarbību, novadpētniecības izstāžu organizēšana
Smiltenes vēstures entuziasti	Fotogrāfiju meklēšana, datu precizēšana, izstāžu veidošana
Biedrības "Spēkavieta" dibinātāja, dzimtas koku pētniece Linda Lielvārde, Smiltenes Dzimtas pētnieku WhatsApp grupa	Informācijas apmaiņa, sarežģītāku dzimtas pētniecības jautājumu risināšana
Valkas novada Centrālā bibliotēka	Informācijas un materiālu apmaiņa

Valkas bibliotēkas sadarbības partneri

Valkas novadpētniecības muzejs	Kultūrvēsturisku pastaigu organizēšana
Igauņu novadpētnieks Rein Mikk	Informācijas apmaiņa
Novadpētniece Līga Jundze	Jauns novadpētniecības materiāls
Vietējie iedzīvotāji	Fotomateriālu krājuma papildinājums
Dziesmu draugu kopa "Nāburgi"	Sadarbība izstādes un pasākuma organizēšanā

Citās bibliotēkās

Apes bibliotēka	Apes pamatskolas muzejs, Elīnas Zālītes memoriālā māja. Apes Kultūras centrs	Materiālu apmaiņa Pasākumu organizēšana
Birzuļu bibliotēka	Smiltenes novadpētniecības muzejs, novadniece Līga Jundze	Izstāžu veidošana
Blomes bibliotēka	Blomes pamatskola, pagasta iedzīvotāji. Blomes tautas nams	Novadpētniecības materiālu vākšana Pasākumu rīkošana

Ērgemes bibliotēka	Turnas tautas nams	Autofotoorientēšanās konkursa organizēšana
Grundzāles bibliotēka	Biedrība "Grundzāle-2010"	Pasākumu organizēšana
Launkalnes bibliotēka	Senlietu privātkolekcijas "Lejas Kleperi" īpašniece Līga Klepere	Muzeju nakts pasākums
Palsmanes bibliotēka	Palsmanes kultūras nams	Pasākumu un izstāžu organizēšana
Raunas bibliotēka	Raunas Kultūrvēsturiskā mantojuma centrs	Materiālu apmaiņa, izstāžu veidošana
Trapenes bibliotēka	Trapenes kultūras nams	Pasākumu un izstāžu organizēšana
Vidagas bibliotēka	Smiltenes novadpētniecības muzejs	Konsultācijas darba jautājumos
Vijciema bibliotēka	Novadnieki Lonija Kurpniece un Andrejs Pebo	Konkursa organizēšana, dāvanu nodrošināšana

11.6. Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā

Valkas novads

2024.gadā īstenotas lieliskas lasītveicināšanas aktivitātes un mācību nodarbības, pateicoties bibliotēkas sadarbībai ar Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotekārēm un pedagogiem. Skolu bibliotekāru ieguldījums ir darbs vienotā kopkatalogā, saziņa un atbalsts informācijas nodošanā, aktivitāšu koordinēšanā ar skolotājiem.

Interesu izglītības programmas "Lasīšanas darbnīca" ietvaros Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas 2. klasē aizvadīta Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas organizēta **grāmatu lasīšanas sacensība "Grāmatu duelis"**. (FB) Lai nodrošinātu visus nepieciešamos grāmatu eksemplārus pa divi, tika izmantots SBA ar Smiltenes bibliotēku un Vijciema bibliotēku.

Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas 11. klases skolēni izstrādā pētniecisko darbu par pašu izvēlētu tēmu. Lai meklētu darbā iekļaujamo informāciju, kura pieejama Valkas bibliotēkā vai citos interneta resursos, skolēni mācījās **strādāt kopkatalogā**. Resursu atlasē apgūstot meklēšanu pēc tematiskā priekšmeta, atlasot atbilstoši tematam pieejamās grāmatas un izveidojot sarakstu ar iespēju to sūtīt e-pastā.

Ērgemes bibliotēkas vadītājai izveidojusies lieliska sadarbība ar Ērgemes pamatskolas pirmsskolas izglītības grupām (visa vecuma) un 1.-9. klašu skolēniem. Bibliotēkā regulāri notiek nodarbības tajā pašā ēkā esošajām PII grupiņām, bet literatūras stundu ietvaros bibliotēku apmeklē arī skolas vecuma bērni.

Kārķu bibliotēkas vadītāja Ērgemes pamatskolas Kārķu pirmsskolas izglītības grupā noorganizējusi trīs nodarbības. Visas aktivitātes **Vijciema bibliotēkā** tiek organizētas, sadarbojoties ar Valkas pirmsskolas izglītības iestādes Vijciema un Miekalna grupu pedagogiem, kā arī ar aktīvāko kopienas bērnu vecākiem. Nozīmīgs notikums skaļās lasīšanas Valkas reģiona koordinatore Unas Grāves uzaicinājums piedalīties žūrijā un vērtēt bērnus Skaļās lasīšanas sacensību reģionālajā finālā Smiltēnē. Šis pasākums deva vērtīgu pieredzi un izpratni, kas ir skaļās lasīšanas konkurss.

Zvārtavas bibliotēkas vadītāja aprīlī, sadarbojoties ar Smiltenes novada bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas bibliotekāri organizējusi pasākumu Valkas PII Mierkalna grupas bērniem "Bitītes dzīve", bet novembrī improvizācijas leļļu teātra studijas "Ilze" (Limbaži) leļļu teātra izrādi

“Ceļojums”. Tāpat bērni aktīvi piedalījās bibliotēkā rīkotajās meistarklasēs, kuras rīkotas sadarbībā ar Rudīti Gromuli un Lilitu Ikali. Nozīmīgs sadarbības partneris darbā ar bērniem Zvārtavas bibliotēkas vadītājam ir Vijciema bibliotēkas vadītāja - abas apmainās ar pieredzi, ieteikumiem un rīko kopīgus pasākumus.

Smiltenes novads

Smiltenes bibliotēkas BAN jau vairākus gadus ir veiksmīga sadarbība ar Smiltenes pirmsskolas izglītības iestādēm – PII “Pīlādzītis” un Smiltenes vidusskolas PII. Šogad bibliotēku apmeklēja arī bērnudārza grupiņa no Raunas pamatskolas programmu realizācijas vietas Launkalnē. Bērnudārzi labprāt piesakās uz pasākumiem. Ja bērnudārziem izsūtītajā piedāvājumā nav vēlamā pasākuma, audzinātājas sazinās ar bibliotekāru un vienojas par citu pasākuma tēmu.

PII “Pīlādzītis”, Smiltenes vidusskolas un Palsmanes PII piedalās arī radošo darbu konkursos, kā arī izpalīdz ar svētku dekoru veidošanu bibliotēkā, piemēram, “Pelēnu” grupiņas audzēkņi no PII “Pīlādzītis” sagatavoja radošos darbus par tēmu “Latvijai dzimšanas dienā”, kuri bibliotēkā radīja patīkamu svētku noskaņu.

Sadarbībā ar Smiltenes Kultūras centru atskaites gadā kopīgi veidots tradicionālais labdarības pasākums “Balta, balta mana sirds”.

Jau vairākus gadus veiksmīga sadarbība ar Indru Grīnbergu, kura bibliotēkas telpās organizē un vada “Bērnu rītus” – iknedēļas tikšanās vecākiem ar bērniem. Bibliotēka no šīm nodarbībām daudz iegūst, jo bērni iepazīst bibliotēkas telpas un krājumu, vecāki uzzina par bibliotēkas aktivitātēm un piedāvājumiem, turklāt vecāki paņem grāmatas, spēles un žurnālus uz mājām un turpina apmeklēt bibliotēku arī pēc tam, kad bērns sācis bērnudārza gaitas un “Bērnu rītus” vairs neapmeklē.

Ikgadēja sadarbība ir ar Smiltenes vidusskolu – gan pedagogiem, gan skolas bibliotekārēm. Skolēni nāk uz bibliotēkas pasākumiem, audzinātājas noorganizē, ka atnāk visa klase. Skolas bibliotekārēm tiek sūtīta informācija par pasākumiem un pasākumu afišas, kuras viņas izdrukā un izliek skolā, tādējādi palīdzot sasniegt plašāku auditoriju. Skolas bibliotekāres palīdz darbā ar parādniekiem, informē bērnus par laikā nenodotām grāmatām bērnu bibliotēkā.

Apes bibliotēka uzsver veiksmīgo sadarbību ir ar PII “Vāverīte”. Grupu audzinātājas un iestādes vadītāja ir ļoti atsaucīgas uz nodarbībām, pieņemot bibliotekāres idejas un iesakot savas tēmas, piemēram, nodarbības ”Ziema”, “Tīra vide”, “Pasakas”, “Mājdzīvnieki”. Turpinās sadarbība ar Apes Kultūras centru, veidojot kopīgus pasākumus – radošas darbnīcas, piemēram, Ziemassvētkos, Lieldienās gan bibliotēkas telpās, gan Amatu mājā. Sadarbībā ar D. Ozoliņa Apes pamatskolu klašu grupas apmeklē bibliotēkas nodarbības, piemēram, 4. klase “Iepazīsti M. Stārastes grāmatas”, 2. klase “Lasīsim kopā”.

Bilskas bibliotēkas **Birzuļu nodaļas** bibliotekāre bērniem domātu pasākumu organizēšanā sadarbojas ar Birzuļu tautas namu un Smiltenes novada muzeja darbiniecēm. **Gaujienas bibliotēkas** vadītāja sadarbojas ar Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskolas pirmsskolas grupu, **Grundzāles bibliotēkas** vadītāja ar Grundzāles pamatskolu, **Launkalnes bibliotēkas** vadītāja ar Raunas pamatskolas Launkalnes sākumskolu un Launkalnes jauniešu centru, **Palsmanes bibliotēkas** vadītāja ar Palsmanes pirmsskolas izglītības iestādi un Palsmanes pamatskolu, **Trapenes bibliotēkas vadītāja** ar Gaujienas pamatskolas realizācijas vietu “Trapenes sākumskola un pirmsskola”, **Vidagas bibliotēkas** vadītāja ar Grundzāles pamatskolas skolotājiem.

Raunas bibliotēkai ļoti laba sadarbība ir izveidojusies ar Raunas pamatskolu, rīkojot kopīgus pasākumus bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšanā. Ar latviešu valodas skolotāju – citādās dienas ietvaros, pārskata periodā notika grāmatu “Caps” Raunas bibliotēkā. Raunas

pamatskolas Lasīšanas klubiņš viesojās Raunas bibliotēkā un iepazinās ar grāmatu krājumu, meklējot vecāko grāmatu bibliotēkā. Šī sadarbība turpināsies arī nākamajā gadā. Sadarbībā ar Raunas jauniešu centru “Pagrabiņš” šogad noorganizēts viens pasākums – tikšanās ar ceļotāju Juri Ulmani. Vēlētos nedaudz labāku sadarbību ar Raunas pirmsskolas izglītības iestādi.

Variņu bibliotēkas vadītājai bija izveidojusies stabila sadarbība ar Variņu pamatskolu, bet ziemā pārskata periodā skola tikusi slēgta. Līdz ar to jāuzlabo un jāattīsta sadarbība ar pirmsskolas izglītības iestādi. Vadītāja atzīst, ka gada nogalē gan pasākumus neizdevās sarīkot, jo saistībā ar darba pienākumu palielināšanos (papildus bibliotēkas darbam, jāveic gan klientu apkalpošanas centra pienākumi, gan lietvedes darbs), neatlika laika un spēka. 2024. gada sākumā, sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi tika rīkota nodarbība par kukaiņiem un dabu gan pirmsskolas vecuma bērniem, gan 1.-4.klašu skolēniem.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

12. METODISKAIS UN KONSULTATĪVAIS DARBS

12.1. Situācijas apraksts, kopaina

Valkas novada Centrālā bibliotēka veic metodisko pārraudzību 20 Valkas un Smiltenes novada publiskajās bibliotēkās un trīs mācību iestāžu bibliotēkās. Bibliotekāri tiek konsultēti darbā ar BIS ALISE, veikta jauno darbinieku apmācība, regulāri tiek pārsūtīti dažādi informatīvie materiāli, pēc grafika organizētas krājuma inventarizācijas. Gada sākumā tiek sniegtas konsultācijas statistikas datu izgūšanā no BIS ALISE un to apkopošanā, vēlāk – pārraudzīta to publicēšana portālā *Kultūras dati*. Datu precizitātes pārbaudei gan traucē situācija, ka reģiona bibliotēkas darbojas trīs dažādos elektroniskajos katalogos, Valkas bibliotēkas darbiniekiem nav piekļuves Alūksnes un Cēsu katalogiem.

Pārskata gadā veikta četru jaunu darbinieku apmācība darbam ar BIS ALISE (Launkalnes, Trapenes, Valkas bibliotēkās un Smiltenes tehnikumā). Komplektēšanas nodaļas vadītāja divas reizes apmeklējusi Smiltenes tehnikuma bibliotēku, lai praktiski ierādītu jaunajai darbiniecei darbošanos Komplektēšanas modulī.

Pārskata gadā veiktas trīs kārtējās krājumu pārbaudes: Smiltenes novada bibliotēkā, Bilskas bibliotēkas Lobērģu nodaļā, Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas vecāko klašu ēkas bibliotēkā un viena ārkārtas pārbaude Bilskas bibliotēkā, kur pēc BIS ALISE darbības pārtraukuma vasarā bija neatgriezeniski zuduši šajā laikā veiktās norakstīšanas dati. Datu pārbaudes veiktas, izmantojot BIS ALISE Inventarizācijas moduli.

Visām bibliotēkām tiek pārsūtīta informācija par BIS ALISE jaunām versijām un uzlabojumiem.

12.2. Reģiona galvenās bibliotēkas sniegtais metodiskais un konsultatīvais atbalsts

Ģeogrāfiski reģions aizņem plašu teritoriju, tādēļ ir sarežģīti organizēt kopīgus klātienes pasākumus. Šī iemesla dēļ pārskata gadā viens reģiona seminārs tika rīkots Valkā, otrs – Smiltenē, vēl divu semināru rīkošanai tika izmantota tiešsaistes platforma Zoom.

45. tabula “Valkas novada Centrālās bibliotēkas organizētie reģiona bibliotekāru semināri”

Datums	Vieta	Nosaukums	Organizē	Stundu skaits	Dalībnieki, t.sk. skolu bibliotekāri
05.03.2024.	tiešsaiste	Atskats uz 2023. gadu Valkas reģiona bibliotēkās, bibliotēku sistēma Igaunijā	Valkas novada Centrālā bibliotēka	2	36

15.03.2024.	pieredzes apmaiņas brauciens	Pieredzes apmaiņas brauciens uz Rankas Kultūrvēsturiskā mantojuma centru Vijciema bibliotēkas vajadzībām	Valkas novada Centrālā bibliotēka		4
16.04.2024.	klātiene	Valkas reģiona bibliotēku darbinieku seminārs	Valkas novada Centrālā bibliotēka, Smiltenes novada bibliotēka	3h	35
27.08.2024.	klātiene	Valkas reģiona bibliotēku darbinieku seminārs	Valkas novada Centrālā bibliotēka, Smiltenes novada bibliotēka	2-3h	31 t.sk.3 skolu bibliotekāres
13.12.2024.	tiešsaiste	Valkas reģiona bibliotēku darbinieku seminārs	Valkas novada Centrālā bibliotēka	2h	43 t.sk. 8 skolu bibliotekāres

05.03.2024. Valkas reģiona bibliotēku darbinieku tiešsaistes seminārā Valgas Centrālās bibliotēkas direktore dalījās stāstījumā par bibliotēku sistēmu Igaunijā un semināra otrajā daļā reģiona galvenā bibliotēka prezentēja Valkas reģiona publisko bibliotēku darbu 2023. gadā, iekļaujot pagastu bibliotēku pieredzes stāstus.

15.03.2024. norisinājās pieredzes apmaiņas brauciens uz Rankas Kultūrvēsturiskā mantojuma centru Vijciema bibliotēkas vajadzībām. Braucienā piedalījās Valkas bibliotēkas direktore un novadpētniecības darba speciāliste, Vijciema bibliotēkas vadītāja un Vijciema pagasta pārvaldes uzskaitvede. Rankas Kultūrvēsturiskā mantojuma centra vadītāja dalījās pieredzē, ka vākt materiālus un kā iekārtot ekspozīciju, kā piesaistīt finansējumu centra darbībai un ar citiem praktiskiem padomiem. Vizītes noslēgumā apskatīta arī tajā pašā ēkā esošā bibliotēka. Diemžēl 2024. gadā Vijciema bibliotēkas vadītājai neizdevās atrast laiku, lai nopietni pievērstos Vijciema kultūrvēsturiskā mantojuma istabas iekārtošanai, bet plāni pārcelti uz 2025. gadu.

16.04.2024. klātienē seminārā Smiltenes novada bibliotēkā tika pārrunātas nozares aktualitātes, reģiona galvenās bibliotēkas speciālistes dalījās praktiskos padomos un ieteikumos darbā ar BIS ALISE, bet semināra otrajā daļā bibliotekāriem pievienojās Iveta Broliša, psiholoģe, karjeras konsultante, profesionāls koučs, un vadīja lekciju ar grupu darba elementiem par tēmu “Vienā virzienā un laikā”.

27.08.2024. klātienē semināra Valkā programma bija sadalīta divās daļās. Pirmajā daļā notika praktiska darbošanās - grupu darbs par bibliotēku nozares normatīvajiem dokumentiem, diskusijas, ideju un pārdomu apmaiņa. Savukārt semināra otrajā daļā notika viesošānās Valgas bibliotēkā (Igaunija).

13.12.2024. reģiona semināra pirmā daļa bija veltīta atskatam uz nozares aktualitātēm. Reģiona galvenās bibliotēkas speciālisti dalījās ar zināšanām, kuras ieguvuši, apmeklējot dažādus nozares aktualitāšu seminārus LNB. Papildus ar savu stāstījumu seminārā uzstājās Latvijas Nacionālās bibliotēkas Pētniecības un interpretācijas centra vadītāja Maija Treile par tēmu “Kāpēc ziņas par drukātās grāmatas nāvi joprojām ir pārspīlētas? Jaunākie dati par Latvijas iedzīvotāju lasīšanas paradumiem.” Semināra otrā daļa bija veltīta praktiskiem padomiem atskaišu rakstīšanā.

Turpinās informatīvais, konsultatīvais, izglītojošais un praktiskais darbs krājuma organizācijā 20 publiskajās un 3 skolu bibliotēkās. Ar krājuma kustību saistītie darbi tiek organizēti, nodrošinot pārraudzību BIS ALISE modulī “Meklēšana un atlase” un “Komplektēšana”. Konsultācijas visvairāk tika sniegtas telefoniski, WhatsApp, e-pastā, mazāk klātienē. Regulāri tiek pārsūtīta aktuālā LNB un izdevniecību informācija.

Veiktas dažādas kontroles, datu papildināšanas, kļūdu labošanas elektroniskajā kopkatalogā (dubultie ieraksti piegādātāju sarakstā, autoritāšu sarakstā u.c.). Veikta senāk veidoto autoritatīvo ierakstu pārklāšana ar jauniem, kuros ir daudzpusīgāki, jaunāki, precīzāki dati.

Plašs, konsultējošs darbs veikts precīzu datu iegūšanā BIS ALISE un izmantošanā, gatavojot gada pārskatus. Vispirms precizēti neskaidrie jautājumi, konsultējoties ar Bibliotēku attīstības centra statistikas un datu analīzes eksperti Diānu Rudzīti. Sagatavoti palīgmateriāli pagastu un skolu bibliotekāriem. Ar tiem iepazīstināti reģiona semināros: 16. aprīlī tēma “Par krājuma vienību uzskaites precizitāti atskaitēs” un 13. decembrī - “Atskaites 2025. Kas jāņem vērā un kam pievērst uzmanību?” Sniegta palīdzība pagastu bibliotekāriem datu iegūšanā gada pārskatu sagatavošanā, jo secināts, ka retāk veicamie darbi (reizi gadā) piemirstas, bet neprecizitāte šajā jomā nav pieļaujama.

Veikta darbinieku iepazīstināšana, konsultēšana, apmācības, sniegti ieteikumi, teorētiska un praktiska palīdzība katalogizācijas, komplektēšanas, krājuma organizācijas jautājumos jaunajām Smiltenes novada bibliotekārēm Sandrai Marķitānei un Zandai Rasimesai. Sniegta informācija Smiltenes novada bibliotēkas vadītājas vietniecei metodiskajā darbā Ilzei Jēkabsonei atskaišu veidošanā, to pielietošanas iespējas, izskaidrotas Komplektēšanas moduļa funkcijas. LKA Kultūras koledžas, bibliotēku zinātnes un informācijas 1. kursa studente Dārta Jansone iepazīstināta ar katalogizāciju BIS ALISE, prakses ietvaros praktiski veikta informācijas resursa bibliogrāfiskā apraksta izveidošana un eksemplāra pievienošana.

Trīs bibliotēkas Valkas bibliotēkas darbinieces piedalījās LNB Kompetenču attīstības centra izbraukuma mācībās kursā “Padziļināts UDK praktikums (Valmiera, 6.novembris)”, kas tika organizēts ar Valmieras reģiona bibliotēkas atbalstu. Par kursu organizēšanu, veiksmīgu norisi un iespēju mācībās piedalīties arī Valkas, Cēsu, Limbažu un Salacgrīvas bibliotēku speciālistiem liels paldies Valmieras bibliotēkas Komplektēšanas un automatizācijas nodaļas vadītājai Ilonai Budulei. Praktikumam pasniedza LNB indeksēšanas eksperte Rita Legzdaine, iepazīstinot ar jaunumiem, ar LNB UDK datu bāzi un mūsdienīgām darba metodēm tajā, vērtīgu informāciju, praktiskiem piemēriem un norādot uz kļūdām. Arī pēc mācībām e-pastā rakstiskā veidā jau vairākkārt saņemta praktiska palīdzība problēmjautājumos. Liels paldies pasniedzējai par atsaucību! Kursu rezultātā iegūtās zināšanas plānots ieviest darbā, klasificējot jaunieguvumus un ieviešot jaunās izmaiņas krājumā esošo vienību šifros, plauktu indeksos.

No 16. jūlija līdz 21. augustam sniegtas konsultācijas un palīdzība pagastu un skolu bibliotekārēm darbu atsākšanā, datu atjaunošanā pēc darbības traucējumiem BIS ALISE, kad dati, kas bija ievadīti, laboti periodā no 15.06. – 01.07., bija jāievada no jauna.

12.3. Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

Turpinājās darbs ar krājumu, tā kustību, uzskaiti, datu precizēšanu, bibliogrāfisko ierakstu nodrošināšanu, jaunu iemaņu apgūšanu trīs skolu bibliotēkās.

Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotēkas krājums izvietots divās ēkās. No 3. līdz 13. jūnijam tika veikta krājuma pārbaude ģimnāzijas ēkas Raiņa ielā 28A krājumā. Pirms darbu

uzsākšanas sniegtas konsultācijas, informācija par sagatavošanās darbiem, plānots grafiks. Satraukumu izjuta visas iesaistītās darbinieces, jo krājuma pārbaude skolā tika veikta pirmoreiz. Secināts, ka turpmāk jāuzlabo skolu darbības kvalitātes kontrole komplektēšanas un katalogizācijas jautājumos. Šeit jāatzīmē arī “veiksmes stāsts” – inventarizācija tika noslēgta 13.jūnijā, bet laika posmā no 15.jūnija līdz 1.jūlijam, sakarā ar BIS ALISE darbības traucējumiem, neatgriezeniski zuda dati par katalogā veiktajām darbībām. Par mata tiesu izdevās izvairīties no atkārtotas inventarizācijas veikšanas!

Smiltenes tehnikumā darbu uzsākusi jauna darbiniece Aija Jurjāne. Pirmajā tikšanās reizē Valkas bibliotēkā notika mācības par darbu BIS ALISE Cirkulācijas, Meklēšanas un SBA moduļos, izbraukumā tehnikuma bibliotēkā sniegtas apmācības eksemplāru rekatalogizēšanā, darbā ar svītrkodiem, iepazīstināšana ar individuālo un summāro uzskaiti.

Secināts, ka pietrūkst biežākas individuālas konsultācijas dažādos jautājumos, jo semināros piedāvāt tematus, kas uz konkrēto brīdi būtu saistoši lielākajai daļai no darbiniekiem, ir sarežģīti.

Mācību gada sākumā kopā ar Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas bibliotekārēm veikta lietotāju datu aktualizācija katalogā: pamatojoties uz oficiālajiem skolas audzēkņu sarakstiem, veikta pirmklasnieku reģistrācija, citu klašu kolektīvu datu salīdzināšana un korekcija. Noslēdzot 2023./2024. mācību gadu tika rediģētas (pārceltas) Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzijas un Smiltenes vidusskolas bibliotēku mācību grupas modulī “Mācības”.

Lielākajā daļā reģiona mācību iestāžu bibliotēku ir minimāla bibliotekāra slodze (0,1-0,2), parasti šo pienākumu veic kāds no skolotājiem. Blomes un Ērgemes pamatskolās bibliotekāra nav vispār. Šajos gadījumos skolas bibliotēkā notiek tikai grāmatu apmaiņa pēc pieprasījuma, par citiem skolu bibliotekāru darba pienākumiem (bibliotekārās stundas, literatūras popularizēšana, lasītveicināšanas aktivitātes) nevar būt ne runas.

12.4. Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem

Valkas bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļas vadītāja:

- koordinē Vislatvijas lasīšanas veicināšanas programmas “Grāmatu starts” ietvaros rīkotās Mazā Pūčulēna skolas nodarbības Valkas novada bibliotēkās, sniedzot ieteikumus nodarbību norisē un materiālu sagatavošanā. Noslēguma pasākums tradicionāli notiek Valkas bibliotēkā, tajā piedalās programmā iesaistītās ģimenes no visa novada;
- koordinē Skaļās lasīšanas sacensību norisi reģionā – sazinās ar mācību iestādēm (skolu bibliotekārēm vai pedagogiem), piesaistot arī vietējās publiskās bibliotēkas darbiniekus, organizē otrās – reģionālās kārtas norisi.

Valkas bibliotēkas vecākā bibliotekāre – metodiķe:

- informē par aktualitātēm darbā ar bērniem un jauniešiem,
- veic dažādu informatīvu materiālu pārsūtīšanu,
- paziņo par mācību un profesionālās pilnveides iespējām,
- koordinē BJVŽ balvu sadali projektā iesaistītajām bibliotēkām.

Komplektēšanas un automatizācijas nodaļas vadītāja veic BJVŽ grāmatu sadali bibliotēkām – žūrijas dalībniecēm, sakārto projekta dokumentāciju.

12.5. Sadarbība ar citām iestādēm

LNB Bibliotēku attīstības centrs – informācijas publicēšana portālā Kultūrasdati.lv, statistikas apkopošana, informatīvo materiālu saņemšana un pārsūtīšana publiskajām un skolu bibliotēkām.

LNB Kompetenču attīstības centrs – informācija par mācību iespējām.

Valkas novada pašvaldība – pieslēgumu nodrošināšana tiešsaistes platformai ZOOM, transports braucieniem un inventarizācijām.

Valkas Jāņa Cimzes ģimnāzija – sadarbība krājuma inventarizācijas procesa sagatavošanā, klašu grupu saraksta sagatavošana datu precizēšanai BIS ALISE lasītāju reģistrā.

12.6. Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi

Kā ierasts, problēmas metodiskā darba organizācijā sagādā bibliotēku darbinieku dažādās slodzes un darba laiki. Grūti atrast izdevīgu laiku, piemēram, kopīgiem semināriem, lai nevienam darbiniekam nebūtu jāvelta savs brīvais laiks darba vajadzībām. Turklāt no 2024. gada 1. novembra daļai Smiltenes novada bibliotekāru ir papildus lietveža un klientu apkalpošanas centra speciālista pienākumi, kas vēl vairāk sarežģīs kopēja metodiskā darba procesa organizēšanu visām reģiona bibliotēkām vienlaicīgi.

Pārējo problēmu uzskaitījums 6. nodaļas apakšnodaļā “6.10. Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi”.